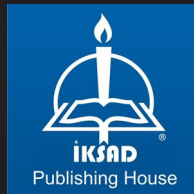

TÜRKİYE'DE CEZA İNFAZ KURUMLARININ YAPISAL VE İŞLEVSEL DÖNÜŞÜMÜ

Bil. Uzm. Veli AYHAN

Prof. Dr. Hakan CANDAN

TÜRKİYE'DE CEZA İNFAZ KURUMLARININ YAPISAL VE İŞLEVSEL DÖNÜŞÜMÜ

Bil. Uzm. Veli AYHAN

Prof. Dr. Hakan CANDAN

DOI: <https://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8340482>

Copyright © 2023 by iksad publishing house
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed or
transmitted in any form or by
any means, including photocopying, recording or other electronic or mechanical
methods, without the prior written permission of the publisher,
except in the case of
brief quotations embodied in critical reviews and certain other
noncommercial uses permitted by copyright law. Institution of Economic
Development and Social
Researches Publications®
(The Licence Number of Publicator: 2014/31220)
TURKEY TR: +90 342 606 06 75
USA: +1 631 685 0 853
E mail: iksadyayinevi@gmail.com
www.iksadyayinevi.com

It is responsibility of the author to abide by the publishing ethics rules.

Iksad Publications – 2023©
ISBN: 978-625-367-263-8
Cover Design: İbrahim KAYA
September / 2023
Ankara / Türkiye
Size = 16 x 24 cm

ÖNSÖZ

Devlet, güvenlik örgütünün başı olması nedeni ile kamu düzeninin sağlanması ve korunması konusunda yetkilidir. Kamu düzeninin sağlanmasında öncelikli olan, suç oluşmadan önce suçun işlenmesini önleyici tedbirlerin alınmasıdır. Alınan tüm önlemlere rağmen Türkiye’de ve dünyada kanun koyucular tarafından yasaklanan ve suç oluşturan eylemler gerçekleşmektedir. Bu eylemlere karşı cezai yaptırımların uygulanması ise kaçınılmazdır. Devlet, suç işlendikten sonra tedbir görevini veya cezası kesinleştikten sonra infaz görevini ceza infaz kurumları aracılığıyla yerine getirmektedir.

Suç, ceza ve infaz döngüsünün insanlık tarihi boyunca değişimler yaşadığı açıktır. Nitekim özellikle yakın dönemde cezanın, sadece suçlunun ya da suçluların ödemesi gereken bir kefaret olarak görüldüğü yaklaşımın yerine toplumsal bir savunma önlemi olarak kabul edildiği; hükümlü ya da hükümlülerin de toplumun kendilerinden intikam almasının basit bir nesnesi gibi görüldüğü anlayış yerine de topluma yeniden kazandırılması gereken bir birey olarak kabul edildiği anlayış benimsenir hale gelmiştir. Bir başka ifade ile ceza ve infaz anlayışında insancıl bir bakış açısının egemen olduğu sürece girilmiştir.

Bu anlayış değişikliğine uyumlu olacak şekilde gerek Türkiye’de gerekse büyük oranda dünya genelinde çeşitli yasal ve yönetsel düzenlemeler hayata geçirilmiştir. Türkiye de özellikle 2000’li yıllarla birlikte Avrupa Birliği aday ülke sıfatı kazanmasını müteakip anılan düzenlemeleri mevzuat ve uygulama bağlamında benimsemiştir. Türk ceza infaz sisteminin insanileşmesi yönünde atılan kayda değer adımlar olmuştur. Ne var ki söz konusu düzenlemeler, büyük oranda politika transferi biçiminde AB’den kimi zaman gönüllü ve isteyerek kimi zaman da dayatmaların sonucunda yapılmıştır. Haliyle söz konusu düzenlemelerin kesin bir başarıya ulaşabilmesi için neo patrimonial bir yaklaşımla değil, özü itibarıyla benimsenmesi, uygulanması gerekmektedir. Bu çalışma da tam da bu noktada söz konusu Türk ceza infaz sisteminin yapısal ve işlevsel değişim ve dönüşüm serüveninin incelenmesi ihtiyacı doğrultusunda planlanmıştır. Murad edilen ile elde edilen arasındaki fark bir anlamda çalışmanın temel sorunsalı olmuştur.

Başlangıçta bir yüksek lisans tezinin çalışma konusu olarak ortaya çıkan bahsi geçen sorunsala dair araştırma düşüncesi ile, Türk ceza infaz sistemi yapısal ve işlevsel yönlerden tarihsel bir bakış açısıyla ele alınmıştır. Tez çalışmasına ilave olarak konu daha ayrıntılı halde değerlendirilmiş, bütün dünya gibi Türkiye’yi de etkisi altına alan COVID 19 Pandemisi’nin ceza infaz sisteminde yol açtığı değişiklikleri de bünyesine dahil etmiştir.

Yazarları arasında Türk ceza infaz sisteminin doğrudan içinde yer alan bir cezaevi müdürünün yer almasının, çalışma için incelenen konunun sadece biçimsel ve akademik boyutuyla sığ kalabilme riskini azaltarak duygusal bir derinlik dolayısıyla da bir zenginlik katacağı umulmaktadır. İlgilenenlere faydalı olması dileklerimizle...

Bilim Uzmanı Veli AYHAN

Prof. Dr. Hakan CANDAN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR LİSTESİ	ix
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	5
CEZAEVLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	5
1.1. Ceza İnfaz Sisteminde Kullanılan Kavramlar	5
1.2. Cezaevlerinin Ortaya Çıkışı	8
1.3. Cezaevlerinin Tarihsel Sürecinde Önemli Sayılabilecek Olaylar	9
1.4. Tarihsel Süreç İçerisinde Uygulanan Ceza İnfaz Sistemleri.....	13
1.4.1. Pensilvanya Cezaevi Sistemi.....	13
1.4.2. Auburn Cezaevi Sistemi.....	14
1.4.3. Dereceli Cezaevi Sistemi	15
1.4.4. Panoptikon Cezaevi Sistemi.....	16
1.4.5. Çağdaş Cezaevi Sistemi	17
İKİNCİ BÖLÜM	18
TÜRKİYE’DE CEZA İNFAZ SİSTEMİ VE İŞLEVSEL YAPI.....	18
2.1. Türkiye’de Cezaevi Yönetim ve Cezaların İnfazı Sürecindeki Kurumsal Yapı.....	18
2.1.1. Merkezi Örgüt Yapılanması.....	18
2.1.1.1. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü İdari Örgütlenmesi	19
2.1.1.2. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’nün Görevleri	20
2.1.2. Taşra Örgüt Yapısı ve Görevleri	21
2.1.2.1. Cumhuriyet Başsavcılarının Görevleri	23
2.1.2.2. Cumhuriyet Savcısının Ceza İnfaz Kurumuna İlişkin Görevleri	23

2.1.2.3. Ceza İnfaz Kurumunda Çalışan Personeller	24
2.1.2.3.1. Kurum Müdürlerinin Görevleri	24
2.1.2.3.2. İkinci Müdürlerin Görevleri	25
2.1.2.3.3. Yönetim Servisi	25
2.1.2.3.4. Güvenlik ve Gözetim Servisi	26
2.1.2.3.5. Psiko-Sosyal Yardım Servisi.....	26
2.1.2.3.6. Eğitim ve Öğretim Servisi.....	27
2.1.2.3.7. Teknik Servis	27
2.1.2.3.8. Sağlık Servisi	28
2.1.2.3.9. İşyurdu Servisi	30
2.1.2.3.10. Yardımcı Hizmetler Servisi.....	31
2.2. Ceza İnfaz Kurumlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişiklikleri	31
2.2.1. Ceza İnfaz Kurumlarında Görevde Yükselme ile Atanacaklarda Aranılan Şartlar	32
2.2.2. Ceza İnfaz Kurumlarında Unvanda Değişiklik Yaparak Atanacaklarda Aranılan Şartlar	34
2.3. Türkiye'deki Ceza İnfaz Kurumlarının Sayısı ve Ceza İnfaz Kurumu Türleri.....	35
2.3.1. Kapalı Ceza İnfaz Kurumları	37
2.3.2. E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları ve Özellikleri	37
2.3.3. L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları ve Özellikleri	38
2.3.4. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları ve Özellikleri	38
2.3.5. D Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları	39
2.3.6. F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları.....	39
2.3.7. C Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları	39
2.3.8. M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları	40
2.3.9. A Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları.....	40
2.3.10. A1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları	40
2.3.11. A2 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları	40
2.3.12. A3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları	41

2.3.13. K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları	41
2.3.14. K2 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları	41
2.3.15. B Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları	41
2.3.16. Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumları	41
2.3.17. Açık Ceza İnfaz Kurumları	42
2.3.18. Kadın Ceza İnfaz Kurumları	42
2.3.19. Çocuk Ceza İnfaz Kurumları	43
2.3.20. Çocuk Eğitim Evleri	44
2.3.21. Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumları	44
2.4. Ceza İnfaz Kurumlarında Dış Güvenliğin Sağlanması	44
2.5. Ceza İnfaz Kurumları Eğitim Merkezleri	45
2.5.1. Eğitim Merkezleri Tarafından Personele Verilen Eğitimler	46
2.5.1.1. Hizmet Öncesi Eğitim	46
2.5.1.2. Hizmet İçi Eğitim	47
2.5.1.3. Aday Memurluk Eğitimi	47
2.6. Ceza İnfaz Kurumlarında Kurulların Oluşumu ve Görevleri	47
2.6.1. İdare ve Gözlem Kurulu	48
2.6.2. İşyurdu Yönetim Kurulu	49
2.6.3. Disiplin Kurulu	50
2.6.4. Eğitim Kurulu	51
2.7. Ceza İnfaz Kurumlarında Uygulanan Disiplin Cezaları ve Tedbirleri	52
2.8. Ceza İnfaz Kurumunda Kalan Hükümlü ve Tutuklulara Verilen Ödüller	57
2.8.1. Ceza İnfaz Kurumunda Kalan Hükümlü ve Tutuklulara Uygulanan Ödül Türleri	57
2.8.2. Ödüllendirilecek Hükümlü ve Tutuklu Şartları	57
2.8.3. Ödüllendirmede Yetkili Mercii ve Ödüllendirme Usulleri	58
2.9. Hükümlülerin Açık Ceza İnfaz Kurumunda Cezalarını İnfaz Şartları	59

2.9.1. Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan Açık Ceza İnfaz Kurumuna Ayrılacak Hükümlüler	59
2.9.2. Doğrudan Açık Kuruma Alınacak Hükümlüler.....	60
2.9.3. Açık Ceza İnfaz Kurumundan Kapalı Ceza İnfaz Kuruma İade ..	60
2.9.4. Açık Ceza İnfaz Kurumuna Ayrılamayacak Hükümlüler.....	61
2.10. Ceza İnfaz Kurumlarında Verilen Eğitim Faaliyetleri.....	62
2.10.1. Okuma Yazma Kursları	63
2.10.2. Yaygın Eğitim (Açık Öğretim Ortaokulu, Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Fakültesi)	63
2.10.3. Mesleki ve Teknik Kurslar.....	64
2.10.4. Dini Eğitim Çalışmaları	64
2.10.5. Sosyal Kültürel ve Sportif Faaliyetler	65
2.10.6. Kütüphane ve Kitaplık Faaliyetleri	65
2.11. İşyurtları Kavramı.....	65
2.11.1. İşyurtları Amacı	66
2.11.2. İşyurtlarında Teşkilat Yapısı	66
2.11.2.1. Merkez Teşkilat Yapısı	66
2.11.2.2. İşyurtlarının Taşra Teşkilat Yapısı	68
2.11.3. İşyurtları Kurumlarında İškolları	69
A-İşyurtları Tarafından Gerçekleştirilen Tarımsal Faaliyetler:	69
B-İşyurtları Kurumunun Gıda Üretim Faaliyetleri Mandıra faaliyetleri:	70
C-İşyurtları Tarafından Gerçekleştirilen Hayvancılık Faaliyetleri:	71
D-İşyurtları Kurumunun Tekstil Üretim Faaliyetleri:	71
E-Endüstriyel Üretim:.....	72
F-Hediyelik Eşya ve Geleneksel El Sanatları:.....	72
G- Sosyal Tesis İşletmeciliği:	73
2.11.4. Hükümlülerin İstihdamı için Kamu ve Özel Sektör İş Birliği Çalışmaları.....	74
2.12. Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP)'nin Tarihsel Gelişimi	74
2.12.1. Ulusal Yargı Ağı Projesi'nin Amacı	75

2.12.2. Ulusal Yargı Ağı Projesi Hedefleri	76
2.12.3. Ulusal Yargı Ağı Projesinin Faydaları	76
2.12.4. Ulusal Yargı Ağı'nın İç Entegrasyonu	77
2.12.5. Ulusal Yargı Ağı'nın Dış Entegrasyonu	77
2.12.6. Ulusal Yargı Ağı Bilgi Sistemi Modülleri.....	79
2.12.7. Ulusal Yargı Ağı Bilgi Sistemleri	80
2.13. Hükümlü ve Tutuklunun Ceza İnfaz Kurumuna Kabul İşlemleri .	83
2.13.1. Kuruma Alınma Kayıt İşlemleri.....	84
2.14. Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri	85
2.15. Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler	86
2.16. Hükümlülerin Emanete Alınan Kişisel Paralarının Kullanımı	88
2.17. Hükümlü ve Tutukluların Nakilleri.....	90
2.18. Mektup Okuma Komisyonu.....	91
2.18.1. Giden Mektupların Teslim Alınması.....	91
2.18.2. Gelen mektupların teslim alınması.....	91
2.18.3. Sakıncalı Görülen Mektuplar	91
2.19. Şartla Tahliye İşlemleri.....	95
2.20. Ceza İnfaz Kurumları Denetim ve İncelenmesi.....	96
2.20.1. TBMM Denetimi	96
2.20.2. Uluslararası Kuruluşlar	97
2.20.3. Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı	97
2.20.4. Kontrolörler Kurulu Denetimi.....	97
2.20.5. Kamu Denetçiliği Kurumu.....	97
2.20.6. İnsan Hakları Kurulu Denetimi	98
2.20.7. Yargı Denetimi	98
2.20.8. Cumhuriyet Başsavcılığı Denetimi	98
2.20.9. Sivil Toplum Denetimi.....	98
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	100
AVRUPA BİRLİĞİ'NE UYUM SÜRECİNDE TÜRKİYE'DE CEZA	
İNFAZ SİSTEMİNDE DÖNÜŞÜM	100

3.1. Avrupa Birliği İlerleme Raporları Ekseninde Ceza İnfaz Sistemi	100
3.2. Avrupa Birliği İlerleme Raporlarının Değerlendirilmesi.....	106
3.3. Pandemi Sürecinde Ceza İnfaz Kurumlarında Yapılan Değişiklikler	107
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	111
KAYNAKÇA	118

KISALTMALAR LİSTESİ

CTE : Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü

CBS : Cumhuriyet Başsavcılığı

UYAP : Ulusal Yargı Ağı Projesi

SEGBİS : Sesli ve Görüntülü Bilişim Sistemi

PTT : Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü

CPT : Avrupa Konseyi İşkenceyi Önleme Komitesi

SMS : Short Message Service (Kısa Mesaj Hizmeti)

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Müdürlük Teşkilatı Bulunan Kurumların Disiplin Amirleri.	22
Tablo 2: Müdürlük Teşkilatı Bulunmayan Kurumların Disiplin Amirleri. ...	22
Tablo 3: Hükümlü ve Tutukluların Kantin İhtiyaç İşlem Formu.....	89
Tablo 4: Şartla Tahliye İçin Müdür Mütalaası.	92
Tablo 5: Disiplin Kurulu Başkanlığı İyi Hal Kararı.....	92
Tablo 6: İdare ve Gözlem Kurulu Şartla Tahliye Kararı.	93
Tablo 7: Hükümlü ve Tutuklu Salıverme Fişi.....	94

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1:** Türkiye’de Cezaevi Yönetim ve Cezaların İnfazı Sürecindeki Kurumsal Yapı. 18
- Şekil 2:** Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Teşkilat Şeması. 19

GİRİŞ

Türkiye'de ceza infaz sisteminin yapısını ve işleyişini incelediğimiz bu çalışmanın temelini; infaz sisteminin en önemli faktörlerinden biri olan ve yargısal kararlar sonucu verilen cezalar ile bu cezaların infaz biçimi oluşturmaktadır. Tarihsel süreçte infaz sistemini incelediğimizde 16. yüzyıla kadar bedensel cezalar karşımıza çıkmaktadır. 16. yüzyıldan sonra ise, günümüz infaz sisteminin temellerini oluşturan ve daha modern olarak değerlendirebileceğimiz, insanın özgürlüğünün kısıtlandığı cezaevi tarzında binalar yapılmaya başlanmıştır.

16. yüzyılın sonlarına doğru ilk cezaevi 1595'te Amsterdam'da inşa edilmiştir. Bu cezaevinin inşa edilmesindeki amaç ise 1588'de hırsızlık suçu işlemiş birinin idam cezası ile cezalandırılması yerine devlet tarafından iyileştirilmesini sağlamaktır. Bu durum çağdaş infaz anlayışının ilk başlangıcı olarak düşünülebilir. Amsterdam'da yapılan bu cezaevini 17. yüzyılın başlarında diğer Avrupa ülkelerinde kurulan cezaevleri takip etmiştir.

Türkiye'de infaz anlayışını incelendiğinde modern manadaki ceza infaz kurumları 170 yıllık bir geçmişe sahiptir. Osmanlı'da mahkûmları ıslah etmeye yönelik cezaevlerinin kurulması 1851'de yürürlüğe giren ceza kanunu ile başlamıştır. Türkiye'de koğu esaslı ilk cezaevi 1871'de İstanbul Sultan Ahmet Meydanı'nda açılan Hapishane-i Umumi'dir. Türkiye'de infaz sistemi ile en köklü değişikliğin ise; 2004'te 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5252 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un yürürlüğe girmesi olduğu söylenebilir.

Tarihte hürriyeti bağlayıcı cezaların infazı için çok sayıda sistem geliştirilmeye çalışılmıştır. İlk infaz sistemi, hükümlülerin cezasını gece ve gündüz tek başına hücrede infaz eden bir sistem olarak ortaya çıkmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda olumsuz yönlerinin fazla olması nedeniyle yeni sistemler uygulanmaya çalışılmıştır ve şu an günümüzde yargısal kararlar sonucu kesinleşen cezaların infazı ile eşzamanlı olarak, hükümlülerin uzman personellerin bulunduğu kurumlarda tekrar sosyalleşmesi ve tekrar topluma kazandırılması yönünde infaz sistemi uygulanmaktadır.

Ceza infaz sisteminde kurumsal yapıyı incelediğimiz bu çalışmada; ceza infaz kurumlarının, merkezde Adalet Bakanlığına bağlı Ceza Tevkifevleri Genel Müdürlüğü bünyesinde çalıştığı görülmektedir. Merkezde bulunan Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün, ceza infaz kurumlarını denetlemek, yönetmek ve hesap işlemlerini izlemek gibi görevleri vardır. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü genel müdür, genel müdür yardımcısı, ilgili birimlerden sorumlu tetkik hâkimi, şube müdürleri ve yeterli sayıda personelden oluşmaktadır. İnfaz sisteminin merkez teşkilatlanmasında Adalet Bakanlığı ve Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü bulunurken; taşra teşkilatlanmasında Cumhuriyet Başsavcılığı (CBS) ve ceza infaz kurumları yer almaktadır. Ceza infaz kurumları, taşra teşkilatlanmasında CBS'nin denetim ve gözetiminde görevlerini yerine getirmektedirler.

Türkiye'de ceza infaz kurumlarında değişik unvan ve görevde personel çalışmaktadır. Çalışan personellerin bir kısmı Adalet Bakanlığınca atanırken, bir kısmı da Adli Yargı Adalet Komisyonlarınca atanmaktadır. Cezaevi müdürü, idare memuru, doktor, diş doktoru, sayman, psikolog, öğretmen, sosyal çalışmacı, eczacı, veteriner, mühendis, mimar, diyetisyen, pedagog, kütüphaneci ve eğitim rehber uzmanı Adalet Bakanlığı tarafından atanırken, diğer personeller ise Adli Yargı Adalet Komisyonları tarafından atanmaktadır (Kamer, 2004: 23).

Cezaların infazının yerine getirilmesi için, ceza infaz kurumlarında çalışan personellerin yeni infaz anlayışına uygun, yeterli eğitimi almış, nitelikli kişilerden oluşması gerekmektedir. Eskiden cezaların infaz edilmesinde infaz ve koruma memurları yeterli olurken; kurumların rolleri değiştikçe ve çağdaş infaz rejimlerine geçildikçe, farklı alanlarda uzman infaz personeli görev yapmaya başlamıştır. Bu da ceza infaz kurumlarının asıl amacına ulaşmasına yani hükümlülerin tekrar topluma kazandırılmasına imkân sağlamaktadır.

Türkiye'deki ceza ve infaz kurumları değerlendirildiğinde son yıllarda Türkiye'de uluslararası şartlara uymayan ceza infaz kurumları zamanla kapatılmakta ve yerlerine çağdaş infaz anlayışına uygun ceza infaz kurumları yapıldığı görülmektedir. Türkiye'de şu anda 21 farklı türde ceza infaz kurumu mevcuttur.

Bu çalışmada infaz sisteminin tarihi süreçteki gelişmeleri, Türkiye'de ceza infaz sistemi, tarihi gelişimi, ceza infaz kurumlarının yapısı, işleyişi, infaz sürecindeki kurumsal yapılanması, son 15 yılda Türkiye'de yapılan ceza infaz kurumlarının çağın gereklerine uygun şekilde yapılan faaliyetlerine ve atıl durumda olan insan gücünün nasıl değerlendirildiği konularına yer verilmiştir. Ayrıca Türkiye'de ceza infaz sisteminde karşılaşılan problemler ve bunlara ilişkin çözüm önerilerine değinilmiştir. Çalışmamızda Türkiye'de suç işlemiş hükümlü ve tutukluların nasıl bir infaz rejimine tabi tutulduğunu anlamak ve infaz süreçleri boyunca infaz kurumlarında, suçluların topluma kazandırılabilmesi için yapılan çalışmalar ve uygulamalara yer verilmiştir.

Ceza infaz kurumlarının asıl amacı ve görevi; yargısal kararlarla ceza infaz kurumuna gönderilen mahkûmları muhafaza etmek, infaz süreçleri boyunca iyileştirme faaliyetleri yaparak cezalarını tamamlamak ve cezalarının infazından sonra uyumlu bireyler olarak topluma kazandırmaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için gerek merkezi teşkilatlanmadaki görevliler gerekse taşra teşkilatlanmasındaki görevliler özverili bir şekilde çalışmaktadır. Çünkü topluma kazandıracak ıslah çalışmaları yapılmadan cezasını infaz eden her mahkûm, herkes için bir tehlike ve tehdit oluşturmaktadır. Ceza infaz kurumları yönetim bakımından sürekli denetlenmektedir. Bu denetimler, uluslararası ve ulusal kurumlar tarafından yapıldığı gibi sivil toplum denetimleri şeklinde de yapılmaktadır.

Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde Türkiye'de ceza infaz sisteminin yapısal ve işlevsel dönüşümü ile ilgili yapılan bu çalışmanın birinci bölümünde; cezaların infazının tarihsel süreçte geçirdiği değişim ve daha iyi anlaşılması için infaz süresince karşılaşılan kavramlar üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde; ceza infaz süresince görevli olan personellerin kurumsal yapılanması, ceza infaz kurumlarının işleyiş ve çeşitleri, ceza infaz kurumlarının kurumsal yapısı ve işleyişine dair konular ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde; Avrupa Birliği'nin aday ülkeler için hazırladığı ilerleme raporları ekseninde, Türkiye'de ceza infaz sisteminin gelişimi hakkında değerlendirilmelerde bulunulmuş ve son yıllarda hazırlanan raporlar doğrultusunda Türkiye'deki infaz sistemi karşılaştırılmıştır.

Sonuç ve değerlendirme kısmında; ceza infaz sisteminde yönetsel ve yapısal işleyiş açısından karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerine yer verilerek çalışma sonlandırılmıştır.

Araştırmanın amaçları doğrultusunda, araştırmanın soruları aşağıda sıralanmıştır.

1. İnfaz sisteminin tarihi gelişimi nasıldır?
2. Türkiye’de ceza infaz sisteminin kurumsal yapısı ne şekildedir?
3. Türkiye’de infaz sisteminin kurumsal boyutta işleyişi ne şekildedir?
4. Türkiye’de ceza infaz kurumlarında atıl durumda bulunan insan gücü nasıl değerlendirilmektedir?
5. Avrupa Birliği’nin aday ülkeler için düzenlediği raporlarda Türkiye’deki infaz sistemi ile ilgili değerlendirmeleri nelerdir?
6. İnfaz sistemi ile ilgili sorunlar nelerdir, sorunların çözümüne ilişkin çözüm önerileri nelerdir?

BİRİNCİ BÖLÜM

CEZAEVLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Ceza İnfaz Sisteminde Kullanılan Kavramlar

Tezin bu bölümünde ceza infaz sistemi ve ceza infaz kurumları ile ilgili olarak bilinmesi gereken suç, ceza, cezaevi, infaz, hükümlü, tutuklama, iştirak, soruşturma, kovuşturma, tutuklevleri ve hürriyeti bağlayıcı ceza kavramlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Suç: En ilkel topluluklarda dahi toplumsal yaşantıyı düzenleyen normları ihlal eden ve böylece toplumsal çıkarlara zarar veren toplum üyesi toplumun tepkisi ile karşılaşmıştır. Kan bağına dayalı ilkel kabilelerde; kabiledaki biri, bir diğer kabileye zarar verecek bir davranışta bulunursa, bunun öcü o kişiden değil tüm kabileden alınırdı. Bu da suçu işleyen kişinin tüm kabilesinin hürriyet ve düzenini bozmaktaydı. Burada aslında suçun ilk tanımı da yapılmış bulunmaktadır. Toplum düzenini tehdit eden davranışlar suçun ilk tanımı sayılabilir. Hammurabi Kanunları'nda, Manu Kanunları'nda, Tevrat'ta, Eski Yunan Kanunları'nda, Roma Kanunları'nda, Kilise ve Şariat Kanunları'nda toplu halde yaşamayı tehdit eden davranışlar, devlete ya da tanrıya karşı işlenmiş suçlar olarak addedilmiş ve cezaları belirlenmiştir. Modern ceza hukukunda ise suç; devletin bütünlüğünü, bireylerin temel hak ve hürriyetlerini tehdit eden eylemlerin bütünü olarak tanımlanır (Ağcakale, 2010:5).

Ceza: Dönmezer'e göre cezanın tanımı şu şekildedir: Ceza, topluma büyük ölçüde zarar veren fiillerin karşılığı olarak; devletin son çare olarak kanun ile yarattığı ve izlediği diğer amaçlar yanında, özellikle suç işleyeni bazı yoksunluklara tabi kılmak ve toplumun işlenen fiili onamama tutumunu belirtmek üzere ilke olarak bir yargı kararı ve suçlunun sorumluluk derecesi ile orantılı biçimde uygulanan korkutucu, caydırıcı bir müeyyidedir (Kurt, 2006:7).

Cezaevi: Hükümlülerin içinde tutuldukları yapı, hapisane, mahpus, mahpushane, mapus, dam, kodes, mahbes anlamına gelmektedir (<http://sozluk.gov.tr/>)

Hapishane kavramı, 18. asrın 2. yarısında doğmuş ve bu tarihten sonra gelişme evreleri geçirmiştir. Önceleri “kale”, “hücre”, “zindan” gibi isimler alan ceza infaz kurumları, bugün kanun diliyle “cezaevi” adı altında sosyal bir kurum haline gelmiş, zindancılık zihniyeti tamamen terk edilmiştir (Akın 2010:14).

İnfaz: Kelime olarak sözlüklerde; bir emri yerine getirme, yargı kararlarını yerine getirme olarak tanımlanmaktadır. Kanunlarca yasaklanmış bir eylemi gerçekleştiren bir bireye kanunlarca öngörülen bir şekilde yargılanması ve mahkemelerce verilen cezanın yerine getirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Özkan, 1998: 49).

Hükümlü: Arapça hüküm ya da hükm sözcüğü “herhangi bir konu veya kimse hakkında varılan yargı, karar” anlamına gelmektedir. Sözcüğün eylem biçimi olarak kullanılan “hüküm giymek” fiili “mahkemece cezalandırılmak” anlamına gelir. “Hüküm” sözcüğünden türemiş bulunan ve “hakkında ceza verilmiş olan (kimse)” anlamına gelen “hükümlü” sözcüğü; açıklamasından da anlaşılacağı gibi mahkeme kararı ile suç işlediği sabit olan kişiyi tanımlamak için kullanılır (Demir 2011:13).

Tutuklama: Suç oluşturan bir fiilin gerçekleştiği yönünde hakkında kuvvetli delil bulunan kişinin hürriyetinin hâkim kararıyla kısıtlanmasıdır. Mahkemenin tutuklama kararı verdiği kişi tutuklu adını alırken, bu hukuki durum da tutukluluk olarak adlandırılır (Basan Keçicioğlu 2018:24-25).

İştirak: İştirak, bir kişi tarafından işlenebilen bir suçun, birden fazla kişinin aralarındaki anlaşma ve iş birliği yapmaları sonucunda gerçekleştirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Kaymaz, 2012:118).

Soruşturma: Suç haberinin alınmasıyla başlayıp, esas olarak savcı ve onun yardımcısı sıfatıyla kolluk tarafından gerçekleştirilen ve varlık sebebinin kamu davasının açılmasına gerek olup olmadığının araştırılması olan, kural olarak yazılı ve gizli gerçekleştirilen bir dizi adli nitelikteki faaliyete ‘soruşturma’; bu faaliyetin yapıldığı safhaya da ‘soruşturma evresi’ denir (Çeker,2014: 6).

Kovuşurma: Yalnız ceza mahkemelerinin ceza davası hakkında yaptığı yargılamayı tanımlamak için kullanılan bir ceza muhakemesi hukuku terimidir. Kovuşurma, şüpheli hakkında yapılan soruşturma neticesinde düzenlenen

iddianamenin mahkeme tarafından kabul edilmesiyle süregelen yargılama aşamalarını ifade eder. Kovuşturma evresi, savcılık tarafınca tanzim edilen iddianamedeki eylem ve şüpheli hakkında yargılama yapılmasıdır (<https://www.adliyec.com/kovusturma-nedir/>).

Tutukevleri: Tutukluların muhafaza edildiği, içten ve dıştan korumayla görevli personeli bulunan, dışarıyla teması önlenmiş müstakil tedbir kurumu veya kapalı ceza infaz kurumlarında tutuklular için ayrılmış özel bölümlerdir. Tutukevleri infaz kurumu değil, tedbir kurumlarıdır (Özkan, 1998: 27).

Hürriyeti bağlayıcı cezalar: Türkiye'de hürriyeti bağlayıcı cezaların infazında, temel olarak dereceli sistem uygulanmaktadır. Ancak bu sistemle birlikte çağdaş sistemler de sıklıkla Türk İnfaz Hukuku'nda kullanılmaktadır. Örneğin; cezasının infazına yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumunda başlanan hükümlü, iyi halli olmak koşuluyla, oradan kapalı ceza infaz kurumuna, oradan da açık ceza infaz kurumuna nakledilebilmekte, en sonunda ise koşullu salıverme ile tahliye edilebilmektedir (Kurt, 2006:3-4).

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na göre hürriyeti bağlayıcı hapis cezaları şunlardır:

- Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası
- Müebbet hapis cezası
- Süreli hapis cezası

Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası: Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası hükümlünün hayatı boyunca devam eder; kanun ve Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikte belirtilen sıkı güvenlik rejimine göre çektirilir.

Müebbet hapis cezası: Müebbet hapis cezası, hükümlünün hayatı boyunca devam eder.

Süreli hapis cezası: Süreli hapis cezası, kanunda aksi belirtilmeyen hallerde bir aydan az, yirmi yıldan fazla olamaz. Hükmedilen bir yıl veya daha az süreli hapis cezası ise kısa süreli hapis cezasıdır (5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, 2004).

Hürriyeti bağlayıcı cezalara hükmolunan hükümlülerin iyi halli olmaları şartı ile ceza infaz kurumlarından şartla tahliye olabilmeleri için gerekli süreler

şu şekildedir (5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, 2004).

- *Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar otuz yıl,*
- *Müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar yirmi dört yıl,*
- *Diğer süreli hapis cezalarına mahkûm edilmiş olanlar cezalarının üçte ikisini infaz kurumunda çektiklerinde,*
- *Birden fazla ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına veya ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde otuz altı yıl,*
- *Birden fazla müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde otuz yıl,*
- *Bir ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla otuz altı yıl,*
- *Bir müebbet hapis cezası ile süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla otuz yıl,*
- *Birden fazla süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla yirmi sekiz yıl,*

Suç işlemek için örgüt kurmak veya yönetmek ya da örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçtan dolayı mahkûmiyet hâlinde;

- *Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar otuz altı yıl,*
- *Müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar otuz yıl,*
- *Süreli hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar cezalarının dörtte üçünü infaz kurumunda çektiklerinde,*
- *Birden fazla ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına veya ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde kırk yıl,*
- *Birden fazla müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde otuz dört yıl,*
- *Bir ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla kırk yıl,*
- *Bir müebbet hapis cezası ile süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla otuz dört yıl,*
- *Birden fazla süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla otuz iki yılını ceza infaz kurumlarında infaz etmek zorundadır.*

1.2. Cezaevlerinin Ortaya Çıkışı

Modern anlamda Avrupa’da erkeklere yönelik ilk cezaevi 1595’te Amsterdam’da kurulmuştur. Günümüz anlayışı çerçevesinde ilk olma niteliği taşıyan bu cezaevinin kurulma nedeni; 1588’de bir hırsıza olağan cezası olan idam cezası vermek yerine, onun devlet tarafından eğitilip iyileştirilmesine karar verilmesine dayanmaktadır. Bu kurumlar, özellikle dilencilik ve serserilikle mücadele etmek amacıyla düzenlenmiştir. Buralarda kalanlar çalışarak iyileştirilecek ve eğitilecekti. Bu cezaevleri, hürriyeti bağlayıcı ceza düşüncesinin hâkim kalmaya başladığı Avrupa’nın ilk modern oluşumları sayılmaktadır (Çelik ve Orat, 2011:75).

Bu cezaevini 1597'de kadınlara yönelik olarak açılan Spinnhaus Cezaevi takip etmiştir. Daha sonra 1603'te Amsterdam'da toplumsal statüsü yüksek olan bireyler için ayrı bir cezaevi daha açılmıştır (Uyanık, 2017:93).

Buna ek olarak, literatürde özgürlüğü bağlayıcı cezaların dönüşümünün ilk örneğinin İngiltere'de gerçekleştiğini ifade eden kaynaklar da mevcuttur. Buna göre; Bridewell Şatosu'nda 1555'te bir çalışma evi inşa edilerek, toplum için olumsuzluk yaratan kişiler burada çalıştırılıp, kişilerin topluma uyumu sağlanmaya çalışılmıştır. Fakat burasının daha çok çalışma evi olduğu bilinmektedir. Londra'daki Londra Kulesi, Paris'teki Bastille Kalesi, İstanbul'daki Yedikule Zindanı da bu tür yerlere örnek olarak gösterilebilir (Yılmaz, 2017:36).

Amsterdam cezaevleri, hürriyeti bağlayıcı ceza düşüncesinin gerçekleştiği Kıta Avrupasının ilk modern cezaevleri olmuştur. Bu cezaevleri, tüm Avrupa için daha sonra da Kuzey Amerika için örnek teşkil etmiştir. 17. yüzyılın başlarından itibaren Avrupa'da da yeni cezaevleri açılmaya başlamıştır. Almanya'da bu dönemde Bremen (1609), Lübeck (1613), Bern (1614), Kassel (1617), Hamburg (1622), Danzig (1629), Zürih (1637), Spandau (1687), Berlin (1712)'de yeni cezaevleri açılmıştır. 1786'da Almanya'da altmış cezaevi bulunmaktaydı (Uyanık, 2017:93).

1.3. Cezaevlerinin Tarihsel Sürecinde Önemli Sayılabilecek Olaylar

1.3.1.Cumhuriyet Öncesi İnfaz Sisteminde Önemli Olaylar

Türkiye'de hapis ve iş esaslı modern manada ceza infaz kurumları, 170 yıllık bir tarihe sahiptir. Hükümlü ve tutukluların kapatıldığı zindanvari mekânlar olan mahbeslerden, mahkûmları ıslah etmeyi amaçlayan XIX. yüzyıl icadı hapishanelere geçiş süreci, Osmanlı Devleti'nde 1851'de ilk modern ceza kanununun yürürlüğe girmesine paralel olarak başlamıştır. 1856'de ilân edilen Islahat Fermanı'nda yer alan bir maddeyle milletlerarası boyut kazanan "Osmanlı mahbeslerinin (hapishanelerinin) ıslahı meselesi", İngiltere'den getirilen Binbaşı Gordon adlı bir uzmanın danışmanlığında 1858'de suça ve cezaya göre farklılık arz edecek çeşitli tevkif ve ceza evlerinin inşası düşüncesini beraberinde getirmiştir. Aynı yıl yürürlüğe giren ve 1810 Fransız Ceza Kanunu'nun Ahmed Cevdet Paşa tarafından yerli şartlara uydurulmasıyla nihai şeklini alan Ceza Kanunu ile bedene yönelik cezalardan hapis cezasına

geçiş resmîyet kazanmıştır. Bu kapsamda, İstanbul'da 1846'de bir polis tutukevi olarak faaliyete geçen ancak daha sonra bir hapisane halini alan Zabtiye Tevkifhanesi'ne ek olarak şehirde başka tevkifhaneler açılmıştır. Taşrada da ilki Yanya'da açılan hapisaneler ile ağır ceza mahkûmlarının tutulduğu, iş esaslı bölge kürek merkezleri, yavaş yavaş eski mahbeslerin yerini almaya başlamıştır (<http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html> erişim tarihi:28/07/2019).

Osmanlı Devleti'nde yapılan ilk cezaevlerini incelediğimizde, Kars 1800, Nevşehir 1849, Manavgat 1852, Sürüş 1852, Diyarbakır 1863, Vezirokprü 1870, Kozan 1875, Sinop 1886, Şırnak 1886, Kırklareli 1887, Kütahya 1889, Kastamonu 1889, Alaçam 1890, Bafra 1894, Ordu 1897, Uşak 1899, Cide 1900, Erzurum 1900, Hınıs 1905, Bilecik 1906, İpsala 1906, Kınık 1907, Manyas 1910, Çiçekdağ 1922 , Zara 1919'da cezaevleri inşa edilmiştir. Günümüzde ayrı bir öneme sahip Üsküdar Paşakapısı 1916 tarihinde yapılmış ve günümüzde hala cezaevi olarak kullanılmaktadır. Paşakapısı Ceza İnfaz Kurumunda şu anda memur olup da hükümlü ve tutuklu bulunan mahkûmlar kalmaktadır. 1871 yılı başında İstanbul Sultanahmet Meydanında açılan Hapishane-i Umumi ise, Türkiye ceza infaz tarihinin koğuş esaslı ilk model hapishanesidir (Artuk ve Alşahin, 175).

1.3.2. Cumhuriyet Sonrası İnfaz Sisteminde Önemli Olaylar

1926: 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun yürürlüğe girmiştir. İtalyan yasası örnek alınarak hazırlanan Türk Ceza Kanunu Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilerek yürürlüğe girmiştir. 2005 yılında yapılan değişiklikle 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu yürürlüğe girmiştir.

1929: Hapishaneler Umum Müdürlüğünün, Dâhiliye Vekâletinden (İçişleri Bakanlığı) Adliye Vekâleti (Adalet Bakanlığı) teşkilatına devredilmiştir.

1930: 1721 sayılı Hapishaneler ve Tevkifhanelerin İdaresi Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir.1930 yılında hapishanelerin işleyişi hakkında uygulamalara genellik kazandırmak amacı ile 1930 yılında çıkarılmış olan kanun halen geçerliliğini korumaktadır.

1932: Hapishaneler tetkikine ait raporun yayımlanmış, 2023 sayılı Kanun ile 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'na bir fıkra eklenerek donanımı

olmayan hapisanelerde hükümlülerin gündüzleri cezaevi dışında kamu hizmetlerinde çalışabilmelerinin düzenleme altına alınmıştır.

1933: 2275 sayılı Kanun ile ceza infazında hücre evresine yer verilmemek suretiyle, topluluk sistemine geçilmiştir.

1935: Hâkim namzedi Mutahhar Şerif'in yurtdışındaki ceza infaz kurumlarını incelemek üzere Almanya, İsviçre, Avusturya, İtalya, Macaristan, Romanya, Yunanistan ve Bulgaristan'a gönderilmiştir.

1936: Adalet Vekili Şükrü Saraçoğlu'nun ceza infaz sisteminde tedrici serbesti (dereceli özgürlük) sistemine geçileceğini duyurmuştur.

1936: Mutahhar Şerif'in projesi olan ve "İmralı Adası Sosyal Sanatoryumu" adı verilen iş esaslı yeni cezaevi açılmıştır.

1937: 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 13. maddesinde değişiklik ve 03.02.1937 tarihli Kanun ile hapis cezasında yeniden dereceli sisteme geçilmesi, infazın ilk aşamasında altı aydan üç yıla kadar değişebilen sürelerde geceli gündüzlü hücre infazı kabul edilmiştir.

1938: 3408 sayılı ve 06.06.1938 tarihli Kanun ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün kurulması, 3500 sayılı ve 05.05.1938 sayılı Kanun ile görevleri belirlenmiştir.

1939: İstanbul Sultanahmet'teki Hapishane-i Umumi binasının yeni İstanbul Adliyesi inşası sürecinde yıkılmış, buradaki mahkûmlar ise Sultanahmet İshakpaşa Tevkifhanesine nakledilmiştir.

1941: 4077 sayılı Kanun ile iş esası üzerine kurulan cezaevlerine ilişkin hükümleri ıslah evlerinde de uygulanmış, 1902 Belçika Ceza İnfaz Kanunu esas alınmak suretiyle 26.8.1941 tarihli Ceza ve Tevkifevleri Nizamnamesi hazırlanmıştır.

1943: 4358 sayılı Kanun ile CTE'nin teşkilat ve görevlerinin yeniden belirlenmiştir.

1945: Aşamalı ceza infaz sistemi kapsamında Dalaman'da çiftliklerde çalışma esaslı bir cezaevi açılmıştır.

1948: Edirne'de, İmralı ve Dalaman'daki ceza infaz sistemine benzer çalışma esasına dayanan bir cezaevi açılmıştır.

1952: Kayseri’de bölge kapalı cezaevi açılmıştır. Bölge illerden ve ilçelerden gelen hükümlü ve tutukluların kalması için açılmış bir cezaevidir.

1953: Türk Ceza Kanunu, 6123 sayılı kanunla tadil edilmiş, hapis ceza sürelerinin uzatılarak hafifletici sebepler azaltılmıştır.

1957: 6988 sayılı Kanun ile ceza infazında hücre devresi süresi kısaltılmıştır.

1965: 13.07.1965 tarihli 647 sayılı İnfaz Kanunu ile hapis cezasının infazında yeni dönem başlamıştır.

1967: 01.08.1967 tarihli ve 6/8517 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tevkifhanelerin Yönetimine ve Cezaların İnfazına Dair Tüzük yürürlüğe girmiştir

1968: İnşaatına 1956’de başlanan ilk büyük bölge hapisanesi olan Sağmalcılar (Bayrampaşa) Cezaevi’nin açıldı. 120.000 m² alana sahip cezaevi 2008 yılında kapanmıştır. Hayata dönüş operasyonlarında 12 hükümlü ve tutuklu hayatını kaybetmiştir.

1981: İstanbul’da Metris Cezaevi açılmıştır. Sıkıyönetim döneminde askeri cezaevi olarak kullanılan Metris Cezaevi 1988 yılından itibaren Adalet Bakanlığına devredilmiştir.

1984: 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir.

1991: 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu infaz hukuku kaynakları arasına girmiştir.

1997: Hükümlü ve tutukluların işyurdu faaliyetlerine katılmasını sağlayarak tahliyesinden sonra bir meslek sahibi olmasını tekrar topluma kazandırılmasını sağlamak için 4301 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanun yürürlüğe girmiştir.

2000: 19 Aralık 2000 Hayata Dönüş Operasyonu ile F tipi cezaevlerine geçiş başlamıştır. Yapılan operasyonda ikisi güvenlik gücü olmak üzere otuz iki tutuklu ölmüştür. Bu olayla ilgili yargılamalar halen devam etmektedir.

2001: Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde kalan hükümlü ve tutukluların yapmış olduğu eylemler hakkında yapılan işlemler veya bu eylemlerle ilgili faaliyetlere yönelik şikâyetleri incelemek, karara bağlamak için 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu yürürlüğe girmiştir.

2002: Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin ihtiyacı olan nitelikli personelin yetiştirilmesi ve meslekî eğitimlerinin sağlanması amacıyla 4769 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Eğitim Merkezleri Kanunu yürürlüğe girmiştir. Bugün itibari ile personel eğitimi için beş adet eğitim merkezi mevcuttur.

2004: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5252 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir.

2005: 5320 Ceza Muhakemesi Kanunu'nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun; 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ve 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu yürürlüğe girmiştir (<http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html#>).

2020: Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik.

1.4. Tarihsel Süreç İçerisinde Uygulanan Ceza İnfaz Sistemleri

İnfaz sistemi türleri; tarihsel süreçte infaz anlayışındaki değişimleri ve buna paralel olarak cezaevlerinin fiziki dönüşümünü ortaya koyması açısından önemlidir. Bu sistemler belli dönemlerde değişik ülkelerde uygulanmış olsa da infaz anlayışındaki değişimler doğrultusunda zamanla terk edilmiş, yerini diğerine bırakmıştır. Cezaevlerinde güvenlik anlayışının hangi süreçlerden geçtiğini göstermesi açısından bu konu önem arz etmektedir (Basan Keçicioğlu, 2018: 61).

1.4.1. Pensilvanya Cezaevi Sistemi

İslaha yönelik kurulan ilk cezaevi olarak Philadelphia, Walnut Street'de açılmıştır. Hücre sistemi olarak da anılan bu sistem ilk kez ABD'nin Pensilvanya eyaleti Philadelphia şehrinde hayata geçirildiği için de Pensilvanya sistemi olarak kayıtlara geçmiştir (Odabaşı 2016: 23).

1790'te Amerika Birleşik Devletleri Pennsylvania'da uygulanmış olan bir sistemdir. Bu sistemde mahkûm, gece ve gündüz tek başına sessiz bir şekilde hücrelerinde kalır ve işlediği suçu düşünür. Hükümlü hücrelerinde tek başına kalır. Çalışmaya hakkı yoktur ve yalnızdır. Bu sistemin amacı mahkûmun cezasının toplu halde infaz edilmesi sırasındaki olumsuzlukları gidermek ve suçluyu işlediği suçun kötülüğünü düşünmeye sevk etmektir (Akgün 2012: 11).

Pensilvanya sistemi Kara Avrupa'sında (özellikle Belçika'da) Dupectiaux'un da etkisiyle uygulama alanı bulmuştur. Dupectiaux; 1837'de yayınladığı "sur les progres et de letat actule de la reforme penitentiaire" isimli eserinde suçluluğa karşı en etkili yol olarak hücre hapsini savunmuştur. Ona göre; suçlular ancak hücrelerin kalın duvarlarıyla diğer mahkûmların olumsuz etkisinden uzak tutulabilir. Yine Dupectiaux'a göre; aklî dengesi yerinde olmayanlar, altmış yaşın üstündekiler, sağlığı yerinde olmayanlar ve hücre hapsine dayanamayacağı belli olan suçlular hücre hapsinden muaf tutulmalıdırlar. Ayrıca hücre hapsi, toplu hapse göre daha ağır olduğundan dolayı, bir gün hücre hapsi iki gün toplu hapse eşit olmalıdır. Suçlunun hücrede ıslah edilmesi amacıyla, suçlunun üzerinde olumlu etkiler bırakabilecek kimseler tarafından ziyaret edilmeleri gibi yardımcı yollara başvurulmalıdır. Dupectiaux'un fikirleri bugünkü Belçika infaz sisteminin de temeli olarak değerlendirilmektedir (Kurt 2006: 43).

Hücre sistemini destekleyen görüşlerin yanı sıra bu sisteme itiraz eden görüşlerin dayandığı noktalar da sistemin suçluyu mutsuzluğa sevk ederek akıl hastalıklarına sebep olabileceği, suçlunun cezasını bitirdikten sonra topluma yeniden uyum sağlayamayacağı, suçlunun çalıştırılması imkânının çok azalacağı ve zorlaşacağıdır. Bu dayanak noktalarına ek olarak, sisteme itirazların diğer nedenleri arasında, mahkûmların tam olarak tecrit edilememesi ve su borularına vurarak birbirleriyle haberleşmeleri bulunmaktadır. Bu sistemin mahkûm üzerindeki olumsuz etkilerinin dışında bu tür cezaevlerinin inşasının devlete de çok masraflı olacağı vurgulanmıştır (Gürtuna, 2009: 38).

1.4.2. Auburn Cezaevi Sistemi

Pensilvanya sistemindeki tek kişilik hücrelerden oluşan tecrit sistemi ile ilgili olumlu ve olumsuz görüşler olmakla birlikte, sistemin sonuçlarına bakıldığında ölümlere ve akıl hastalıklarına neden olduğu somut bir şekilde

görülmüştür. Tecrit sistemine yöneltilen eleştiriler, New York eyaletinin Auburn bölgesinde 1823'te yeni bir cezaevi kurulmasına neden olmuştur. Auburn sistemi olarak geçen ceza infaz sistemi; topluluk ve hücre hapsi sistemlerinin sakıncalarını ortadan kaldırmak üzere, her iki sistemin yararlı yanlarının alınması ile oluşturulmuştur. Pensilvanya'nın "solitary-yalnızlaştırma" sistemine karşılık Auburn'da "silent-sessizlik" sistemi getirilmiştir. Hükümlüler, gece tek kişilik hücrelerde bırakılarak, gündüz atölyelerde az bir ücret karşılığında, birbirleri ile konuşmalarına izin verilmeden çalıştırılıyordu. Sadece çalışma saatlerinde ve yemek zamanında birbirlerini görebiliyordu. Fakat bu süre zarfında da mutlak konuşma yasağı uygulanıyordu. Hükümlüler sadece gardiyanla, konuşma izninin verilmesinden sonra ve yavaş sesle konuşabilirlerdi (Salihoğlu Günelsu, 2014: 32).

Auburn sisteminin avantajları ile ilgili olarak şu hususlar ileri sürülmüştür:

- *Mahkûmlar gündüz atölyelerde bir arada bulduklarından bu rejim çalışmanın düzenlenmesini kolaylaştırır.*
- *Konuşma yasağı mahkûmların birbirlerini kötü yönde etkilemelerine engel olur.*
- *Sırf hücre sisteminin kötü sonuçları engellenmiş olur ve cezanın infazının mahkûmu sosyal olmaktan çıkarma etkisi azalır.*
- *Mahkûmlar arasında eşcinselliği önler.*

Bu sistemin eksik yönü ve sakıncalarını ise şu şekilde sıralamak mümkündür:

- *İki çeşit cezaevini bir arada öngördüğünden sistemin uygulanacağı cezaevinin inşası çok pahalıya mal olur.*
- *İnsanın konuşma özgürlüğünü kısıtlamaktadır.*
- *Tüm çabalara rağmen, esasen uyulması imkânsız bulunan hükümlülerin birbirleriyle konuşmaları yasağına uyulamamıştır.*
- *Konuşma yasağına uymanın temini için çok sayıda memura olan gereksinim infaz masraflarını artırmaktadır.*
- *Hükümlünün toplumsal yaşayışla benzerliği olmayan bir rejime tabi tutulması, infazın asıl amaçlarından olan iyileştirmeyi ve toplumsal hayata yeniden uyum sağlama amaçlarına ulaşılabilmesini engellemektedir (<http://www.aofozetleri.com/adalet/infaz-hukuku-2-unite-ozeti-144.html>).*

1.4.3. Dereceli Cezaevi Sistemi

Kaynağı İngiltere'de olmakla birlikte, özellikle Walter Crofton tarafından İrlanda'da uygulandığından, sisteme "İrlanda Sistemi" adı

verilmiştir. Bu sisteme göre, mahkûm önce hücrede geceli gündüzlü yalnız hapsedilmekte, muayyen bir süre sonra hakkında Auburn rejimi uygulanmakta yani geceleri hücrede yalnız başına, gündüzleri ise konuşmamak kaydı ile diğer mahkûmlarla bir arada çalıştırılmaktaydı. Bu aşamada iyi hal gösteren ve uslandığına kanaat getirilen mahkûm hakkında hapisane ile serbest hayat arasında daha yumuşak müesseseler uygulanmaktaydı. Örneğin mahkûm zirai işletmelerde çalıştırılmakta, orada iyi hali tespit edilirse “şartla salıverilmekte”, diğer bir ifade ile ceza süresi bitmeden tamamen serbest kalmaktaydı. Geri kalan mahkûmiyet süresi içinde uslu durursa cezasını çekmiş sayılarak, tahliyesi kesinlik kazanmakta aksi takdirde cezaevine tekrar geri dönmekteydi (Altuk ve Alşahin 2015:169).

Sir Walter Crofton tarafından 1851’de yeniden tasarlanan sistem şu devrelerden oluşmaktadır:

- *Hücre devresi; kontrol ve tenkil amacı güden hücrede tek başına hapis cezası söz konusudur.*
- *Çalışma devresi; iyileştirmeye yönelik ortaklaşa çalışmaya odaklanılmıştır.*
- *Yeniden sosyalleştirmeye yönelik ara kurumlar öngörülmüştür.*
- *Koşullu salıverme devresidir. Toplu infaz ile koşullu salıverme arasında ara kurum şeklinde bir infaz basamağı Crofton tarafından konulmuştur. Ara basamakta kurumun dışında tarımsal işlere yerleştirilen mahkûmlar; insanlarla kurdukları iletişim ve ilişkiler dolayısıyla hürriyete geçiş için hazırlanmaktaydı (Basan Keçicioğlu 2018: 71).*

Dereceli sistem, anlatılan bu yapısı itibariyle uzun süreli hapis cezalarında uygulanabilecek bir sistemdir. Bu sistemde derecelendirmenin her aşaması uzun sürelere yayılmıştır. Bu nedenle kısa süreli hapis cezalarında bu sistemin uygulanması pek mümkün görünmemektedir (Kurt 2006: 49).

1.4.4. Panoptikon Cezaevi Sistemi

Panopticon Cezaevinin yapısı özetle şu şekildedir: Çevrede halka şeklinde bir bina, merkezde bir kule bulunmaktadır. Kulenin, halkanın iç cephesine bakan geniş pencereleri vardır. Çevre bina hücrelere bölünmüştür, bunlardan her biri binanın tüm kalınlığını kat etmektedir. Hücrelerin, biri içeri bakan ve kuleninkilere karşı gelen, diğeri de dışarı bakan ve ışığın hücreye girmesine olanak veren ikişer penceresi vardır. Bu durumda merkezî kuleye tek bir gözetmen ve her bir hücreye tek bir mahkûm kapatmak yeterlidir. Geriden gelen ışık sayesinde, çevre binadaki hücrelerin içine kapatılmış küçük silüetleri

izlemek ve müdahale etmek mümkündür. Bentham'a göre; Panopticon, hapisanelerin kalabalık, sıkışık ortamını düzeltecek; komplo, toplu kaçış girişimi, yeni suç işleme tasarıları, karşılıklı kötü etkileşim tehlikeleri olmayacaktır (Kaptanoğlu, 2000:1).

Adeta bir laboratuvar gibi kişileri değiştirmeye, terbiye etmeye, deney yapmaya imkân veren sistem; gözlem mekanizması vasıtasıyla kişilerin üzerinde nüfuz sahibi olmanın yanında, tutumları üzerinde de etkili olmaktadır (Basan Keçicioğlu, 2018: 69).

1.4.5. Çağdaş Cezaevi Sistemi

Bundan önce incelediğimiz sistemlerde az veya çok suçluya acı ve ızdırap verme amacı vardır. Suçlunun ıslahının temel amaç olduğu dereceli sistemde dahi cezanın korkutucu ve ızdırap verici amacı göz ardı edilmemektedir. Çağdaş anlayışta ise cezada acı ve ızdırap fikri terk edilmiştir. Buna göre, suçluluğu yargısal bir kararla kesinleşen suçlunun, tamamen uzmanların kontrolündeki kurumlarda iyileştirilmesi, tekrar sosyalleştirilmesi ve topluma uyum sağlaması amacıyla mümkün olan tüm bilimsel yöntemler kullanılarak, dereceli bir sistem içerisinde yeniden toplum hayatına katılmasının sağlanmasına ve suçluda kendi kendini kontrol etme duygusunun geliştirilmesine çalışılmaktadır (Dönmezer ve Erman, 1994: 630).

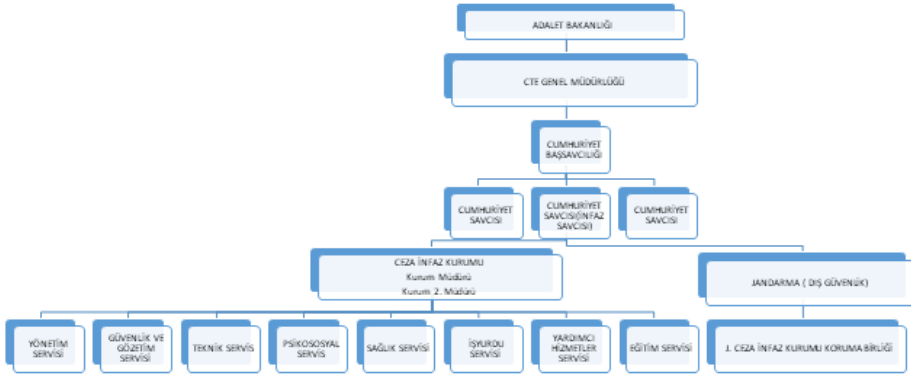
İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE CEZA İNFAZ SİSTEMİ VE İŞLEVSEL YAPI

2.1. Türkiye'de Cezaevi Yönetim ve Cezaların İnfazı Sürecindeki Kurumsal Yapı

Ceza infaz kurumları, merkezde Adalet Bakanlığına bağlı CTE'ye bağlı olarak çalışmaktadır. Cezaevi yönetim ve cezaların infazı sürecindeki kurumsal yapı Şekil 1'de görülmektedir. CTE, ceza infaz kurumlarında uygulanması gereken işlemlerle ilgili talimatlarını CBS kanalı ile kurumlara göndermektedir (5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu; 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun; Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik).

Şekil 1: Türkiye'de Cezaevi Yönetim ve Cezaların İnfazı Sürecindeki Kurumsal Yapı.

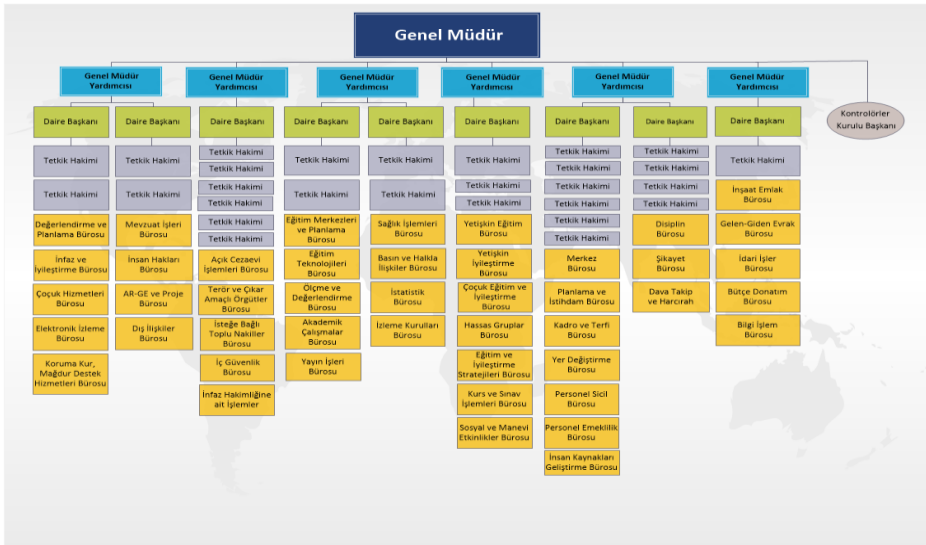

2.1.1. Merkezi Örgüt Yapılanması

Türkiye'de ceza infaz hizmetlerinin yürütülmesinden birinci derecede sorumlu birim Adalet Bakanlığıdır. Adalet Bakanlığı, ceza adaleti sisteminin işleyişinde sorumluluğuna verilmiş olan görevleri, bünyesinde bulunan Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, CTE, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, Kanunlar Genel Müdürlüğü birimleriyle yerine getirmektedir (Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, 1984).

Adalet hizmetleri Adalet Bakanlığınca yürütülmekte olup, ceza infaz kurumlarına ait hizmetler Adalet Bakanlığına bağlı merkez teşkilatlanması içerisinde yer alan CTE tarafından yerine getirilmektedir. Şekil 2’de görüldüğü gibi CTE; görevlerini genel müdür, genel müdür yardımcısı, daire başkanları, tetkik hâkimler, şube müdürleri, şef, mühendis, araştırmacı, psikolog, sosyal çalışmacı, sayman, ambar memuru, kâtip, infaz koruma memurları, teknisyen, hizmetli personel ile yerine getirmektedir.

Şekil 2: Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Teşkilat Şeması.

Kaynak: http://www.cte.adalet.gov.tr/Resimler/Galeri/4bd79d36-bc24-47df-8f4dcf5798dd02teskilat_sema3.png

2.1.1.1. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü İdari Örgütlenmesi

CTE’de altı genel müdür yardımcısı bulunmaktadır. Genel müdür yardımcılara bağlı olarak çalışan daire başkanlıklarının her birinin ayrı görevleri bulunmaktadır. Genel Müdürlük merkez teşkilatında 9 daire başkanlığı ve buna bağlı 37 büro, Genel Müdürlüğe bağlı olan İşyurtları Kurumu Daire Başkanlığında ise 8 büro hizmet vermektedir. Merkez teşkilatında bulunan daire başkanlıkları ise şunlardır:

- Güvenlik ve İnfaz Daire Başkanlığı
- Sağlık ve Basın Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı

- Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı
 - Personel Eğitim Daire Başkanlığı
 - Dış İlişkiler Daire Başkanlığı
 - Eğitim ve iyileştirme Dairesi Başkanlığı
 - Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı
 - Kontrolörler Kurulu Başkanlığı
 - Personel Daire Başkanlığı
- (<http://www.cte.adalet.gov.tr/Home/BirimDetay/14>).

2.1.1.2. Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğünün Görevleri

Adalet Bakanlığına bağlı olarak Türkiye’de infazdan sorumlu birim olan CTE’nin görevleri ise şunlardır
(<http://www.cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/Gorevler>):

- CEZA İNFAZ KURUMLARI VE TUTUKEVLERİNİN YÖNETİMİ, DENETİMİ VE HESAP İŞLERİNİN İZLENİMİ, 4301 SAYILI CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞYURTLARI KURUMUNUN KURULUŞ VE İDARESİ’NE İLİŞKİN KANUN’LA VERİLEN GÖREVLERİ YERİNE GETİRMEK,*
- Hükümlü ve tutukluların giydirilmesi, beslenmesi, yatırılması, eğitilmesi, çalıştırılması ve muhtaç durumda bulunanların tedavi giderlerinin karşılanması işleri ile 2548 sayılı Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları İnşası Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkûmlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanun’da gösterilen her türlü işlemleri yapmak,*
- Ceza infaz kurumları ve tutukevleri ile küçüklerin cezalarının yerine getirileceği ıslah ve eğitim evlerinin, haklarında tedbir uygulanmış olan küçüklerin yerleştirileceği kurumların, müşahede merkezlerinin, küçüklerin kısa sürelerde kabul edilecekleri kurumların ve küçüklere mahsus tutukevlerinin çağdaş ölçülere uygun tesis, yapım, onarım, satın alma ve kira işleri ile ilgili program ve projeleri hazırlamak; geliştirmek; uygulamak; bu kurumları sevk ve idare etmek ve buralara alınmış küçüklerin korunma, bakım ve eğitim işlerinin kontrolünü yapmak,*
- Ceza infaz kurumları ve tutukevleri, eğitim merkezleri, çocuk ıslah ve eğitim evleri ile müşahede merkezlerinde görevli personelden atanmaları bakanlığa ait olanların atanma, yükselme, yer değiştirme, kadro, izin, istifa, emeklilik, dava ve disiplin gibi her türlü özlük işlemlerini; atanmaları adli yargı adalet komisyonlarına ait olanların kadro ve özlük işlemleri ile bunlara ilişkin adli yargı adalet komisyonu kararlarının incelenmesi ve onaylanması işlemlerini yürütmek; bu kurumlardaki bütün personelin hizmet öncesi, adaylık, hizmet içi ve görevde yükselme eğitimlerini yaptırmak; gerektiğinde özlük işlemlerine ilişkin olarak Personel Genel Müdürlüğü,*

- eğitim faaliyetleri yönünden Eğitim Dairesi Başkanlığı ile koordinasyonu sağlamak,*
- e) Çocuk suçluluğu konusunda Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünden alınacak istatistikî bilgileri değerlendirmek, çocuk suçluluğunun sebepleri üzerinde incelemeler yaparak önleme yollarını araştırmak ve bu hususta yerli, yabancı ve milletlerarası kurum ve kuruluşlarla ilişki kurmak,*
 - f) Kendi görev alanına giren konularda velayet ve vesayetin nez'i ve küçüklere vasi tayinine dair işlemleri takip etmek,*
 - g) Çocuk mahkemeleri ile olan ilişkilerin düzenlenmesi, eğitimi güç küçüklerin yerleştirildiği kurumlar, küçüklerin zararlı yayınlarından korunması, filmlerin küçükler yönünden kontrolü, çeşitli iş yerlerinde çalışan küçükler bakımından çalışma şartları, küçüklerin yerleştirileceği tedavi kurumları ve sosyal servislerin tespiti hususunda ilgili bakanlık ve kamu kuruluşlarıyla iş birliği yapmak,*
 - h) Cezaları infaz edilen hükümlülerin işe yerleştirilmeleri konusunda infaz sonrası yardım müesseseleri ve diğer kurumlarla ilişkileri düzenlemek,*
 - i) Hükümlülerin müşahedeye tabi tutulma işlerini yürütmek,*
 - j) Hükümlü ve tutukluların sevk ve nakil işlerini yürütmek,*
 - k) İlgili kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine göre infaz ve ıslah işlerini düzenlemek,*
 - l) Kurumlarda hükümlülerin ve tutukluların eğitim ve öğrenim işlerini düzenlemek,*
 - m) Görev alanına giren konularda mevzuat yetersizliğine ve aksaklığına dair inceleme ve araştırmalar yaparak bakanlığa tekliflerde bulunmak, tüzük tasarıları ve yönetmeliklerini hazırlamak ve takip etmek, yargı yetkisinin kullanılma alanına girmeyen konularda görüş bildirmek ve genelge düzenlemek, görev alanına giren konularda uluslararası alanda araştırma ve inceleme yapmak, bilgi alışverişini ve iş birliğini düzenlemek.*

2.1.2. Taşra Örgüt Yapısı ve Görevleri

Türkiye'de merkezi yönetim dışında değişik tip, özellik ve kapasitelerde hizmet veren ceza infaz kurumları, infaz hizmetlerinin taşra yönetim kısmını oluşturmaktadır. Ceza infaz kurumlarında, ceza infaz kurumunun niteliklerine göre infazın denetim ve gözetimini yapan bir savcı, kurum müdürü, ikinci müdür; müdürü bulunmayan ceza infaz kurumlarında ise bir idare memuru bulunmaktadır. Bu görevlilerin dışında, hükümlü ve tutuklu sayısına ve ceza infaz kurumlarının niteliklerine göre hükümlü ve tutukluların ıslahı ile ilgili görevlerde çalışmak üzere değişik servisler kurulmaktadır. Ceza infaz kurumlarında değişik hizmet servislerinde birçok görevli çalışmaktadır (Erkul, 2006: 88).

Ağır ceza merkezlerinde ve Adalet Bakanlığının belirlediği büyük ceza infaz kurumlarında en az bir kurum savcısı veya Ağır Ceza Cumhuriyet Başsavcısı tarafından görevlendirilen bir savcı bulunmaktadır. Bu şekilde

görevlendirilmiş bulunan savcı kurumun en büyük amiridir. Savcı kurumun bütün işlerini denetleme ve gözetim altında bulundurmaya yetkili kişidir (Demirbaş, 2003:400).

Ceza infaz kurumları, müdürlük teşkilatı bulunan kurumlar ve müdürlük teşkilatı bulunmayan kurumlar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Aşağıda müdürlük teşkilatı olan ve olmayan kurumlardaki disiplin amiri bilgilerine yer verilmiştir (Adalet Bakanlığı Disiplin Yönetmeliği, 2017).

Tablo 1: Müdürlük Teşkilatı Bulunan Kurumların Disiplin Amirleri.

Ceza İnfaz Kurumu	1. Disiplin Amiri	2. Disiplin Amiri	3. Disiplin Amiri
Cezaevi 1. Müdürü	İlgili C. Savcısı	Bağlı C. Başsavcısı veya Vekili	CTE Genel Müdür Yardımcısı
Bakanlıkça atanan diğer personel	Cezaevi 1. Müdürü	İlgili C. Savcısı	Bağlı C. Başsavcısı veya Vekili
Adalet Komisyonlarınca atanan personel	Cezaevi 2. Müdürü	Cezaevi 1. Müdürü	İlgili C. Savcısı

Kaynak: Adalet Bakanlığı Disiplin Yönetmeliği, 2017.

Tablo 2: Müdürlük Teşkilatı Bulunmayan Kurumların Disiplin Amirleri.

Ceza İnfaz Kurumu	1. Disiplin Amiri	2. Disiplin Amiri	3. Disiplin Amiri
İdare Memuru	İlgili C. Savcısı	Bağlı C. Başsavcısı veya Vekili	CTE Genel Müdür yardımcısı
Diğer Personel	İdare Memuru	İlgili C. Savcısı	Bağlı C. Başsavcısı veya Vekili

Kaynak: Adalet Bakanlığı Disiplin Yönetmeliği, 2017

Adalet Bakanlığı Disiplin Yönetmeliği'ni incelediğimizde, ceza infaz kurumlarında kurumun en üst amiri kurum müdürü olmasına rağmen, kurum müdürünün 1. derece sicil amirinin Cumhuriyet Savcısı olması dikkat çekmektedir. Bu durum, yönetsel konular bakımından sıkıntılara neden olmaktadır.

2.1.2.1. Cumhuriyet Başsavcılarının Görevleri

CBS, ceza yargılaması alanında kamusal iddia makamını oluşturmaktadır. Görevi, cezai hükümler ile yaptırım altına alınan ve bağımsız mahkemelerin yargılayarak hükme bağlayacağı bir olayı, yargılama makamı önüne getirmektir. Ayrıca yargılamaya katılarak verilen hükmü denetlemek, yasaya uygun şekilde kesinleşen hükmü ise infaz etmektir. Bu suretle maddi gerçeğin ortaya çıkarılarak, bozulan toplumsal barışın tesis edilmesi sağlanmaktadır (Songur, 2015: 62-63).

Cumhuriyet Başsavcısı, cezaevlerinde görev yapan bazı merkez ve taşra personelinin hem sicil amiri hem de disiplin amiridir. Bunun yanında adli yargı adalet komisyonlarında üye olarak görev yapmakta ve taşra personeli olan infaz personelinin atama, görevde yükselme, görevden uzaklaştırılma, disiplin işlemleri, yargı çevresi içindeki nakilleri ve geçici görevlendirilmeleri gibi özlük işlemlerine bakmaktadır. Bu görevlerine ilâveten ceza infaz kurumlarının diğer kuruluşlarla ilişkilerinde temsil yetkisi CBS'lerdedir. Ceza infaz kurumlarının yazışmaları CBS aracılığıyla yapılmaktadır. Bu itibarla, Cumhuriyet savcıları yargısal görevleri ayrık olmak üzere infaz hizmetlerine ilişkin görevleri bakımından Genel Müdürlüğün taşra teşkilâtını oluşturmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2018: 69).

2.1.2.2. Cumhuriyet Savcısının Ceza İnfaz Kurumuna İlişkin Görevleri

Ceza infaz kurumları yönetimi için yapılan 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'da, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliklerde Cumhuriyet savcılarının ceza infaz kurumları yönetimi ile ilgili doğrudan bir görevi yazmamaktadır. Ancak, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 5. Maddesince (Mahkeme, kesinleşen ve yerine getirilmesini onayladığı cezaya ilişkin hükmü CBS'ye gönderir. Bu hükme göre cezanın infazı Cumhuriyet savcısı tarafından izlenir ve denetlenir.), Ceza İnfaz

Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 4. Maddesince (Cumhuriyet Başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet Savcısı; kurumun mevzuata göre yönetilmesini ve infaz hizmetlerinin temel insan haklarına uygun olarak yerine getirilmesini ister ve denetler. Görüş ve önerilerini denetleme defterine yazar, gerekli gördüğü durumlarda bakanlığa bilgi verir.) CBS'lere ceza infaz kurumları üzerinde gözetim ve denetim görevi verilmiştir.

2.1.2.3. Ceza İnfaz Kurumunda Çalışan Personeller

Türkiye'de ceza infaz kurumunda çalışan personellerden bir kısmı Adalet Bakanlığı tarafından atanırken, bir kısmı Ağır Ceza Mahkemelerinin bulunduğu Adli Yargı Adalet Komisyonlarınca atanmaktadır.

Ataması Adalet Bakanlığınca yapılan personel; cezaevi müdürü, idare memuru, doktor, diş doktoru, sayman, psikolog, öğretmen, sosyal çalışmacı, eczacı, veteriner, mühendis, mimar, diyetisyen, pedagoğ, kütüphaneci ve eğitim rehber uzmanından oluşmaktadır.

Ataması Adli Yargı Adalet Komisyonlarınca yapılan personel; kâtip, ambar memuru, infaz ve koruma başmemuru, infaz ve koruma memuru, tekniker, teknisyen, teknisyen yardımcısı, veznedar, tahsildar, sağlık memuru, santral memuru, satın alma memuru, gemi adamı, hayvan sağlık memuru, kaloriferci, hizmetli, şoför, aşçı gibi görevlilerden oluşmaktadır (Kamer, 2004: 23).

2.1.2.3.1. Kurum Müdürlerinin Görevleri

Müdür; kurumun en üst amiri olup, aynı zamanda iş yurdunun da müdürüdür. Görevlerinden dolayı sıralı amirlerine karşı sorumludur. Müdürün görevleri şunlardır (Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik. 2020).

- Kurum personeli üzerinde mevzuatın öngördüğü şekilde gözetim ve denetim hakkını kullanmak,
- Kurum personeline verilen yazılı veya sözlü emirlerin yerine getirilip getirilmediğini izlemek ve denetlemek,
- Mevzuat ve yetkili mercilerce verilen emirler çerçevesinde kurumun genel idare ve iş yurduna ait hesap işlerinin yürütülmesini ve denetimini yapmak,
- Hükümlülerin iyileştirilmesi, bilgilerinin artırılması, atölye çalışmaları, kişisel uğraşlarının düzenlenmesi ve geliştirilmesinin sağlanması bakımından mevzuat hükümlerini uygulamak ve sağlık durumlarıyla yakından ilgilenmek,

- *Kamu kurum ve kuruluşları ile bakanlıklar tarafından istenilen istatistikî bilgi ve belgelerin hazırlanmasını sağlamak ve CBS'ye sunmak,*
- *Haftada en az bir defa olmak üzere gündüzleri, on beş günde en az bir defa olmak üzere de geceleri kurumun bütün faaliyetlerini tetkik ederek, işlerin mevzuat ve emirler çerçevesinde yürüyüp yürümediğini denetlemek ve aldığı sonuçları ve gördüğü eksiklikleri denetleme defterine kaydetmek ve takip etmek,*
- *Kurum hizmetleriyle ilgili genel ihtiyaçları, öncelikleri, bir sonraki yılda yapılacak işleri belirlemek ve bu konularla ilgili tahmini gider verilerini hazırlayarak Bakanlığa sunmak,*
- *Asayiş, güvenlik, sağlık ve benzeri konularda ortaya çıkan sorunlarla ilgili gecikmeksizin önlem almak, önlemlerin yetersiz kalması halinde durumu derhal CBS aracılığıyla bakanlığa bildirmek,*
- *Mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak*

2.1.2.3.2. İkinci Müdürlerin Görevleri

İkinci müdür, müdürün yardımcısı olup müdür tarafından kendisine verilen işleri yürütür ve müdürün yokluğunda kendisine vekâlet eder. Birden fazla ikinci müdürün bulunması hâlinde, kimin vekâlet edeceğine kurum müdürü karar verir. Kurum müdürünün izin, görev ve rapor dışında herhangi bir sebeple görevinden ayrılması hâlinde kurum müdürlüğüne kimin vekâlet edeceği, Cumhuriyet başsavcısının görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenir. İkinci müdürler arasındaki iş bölümü kurum müdürü tarafından yapılır ve kendilerine yazılı olarak tebliğ edilir. Nöbet veya vardiya sırasında görevli ikinci müdür; kurum müdürü veya vekâlet eden diğer ikinci müdürün yokluğunda veya acil ve zorunlu hâllerde, kurum müdürünün yetkilerini kullanır (Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik. 2020).

2.1.2.3.3. Yönetim Servisi

Yönetim servisi, kurumun personel işlemleriyle hükümlü ve tutuklular hakkındaki her türlü idarî ve malî hizmetlerin yürütüldüğü servistir. Yönetim servisinde; idare memuru, ambar memuru ve cezaevi kâtabi görev yapar.

İdare Memuru: Müdürü bulunan kurumlarda kurum müdürü ve ikinci müdürlerden sonra gelen yönetici personeldir. İdare memuru, amirlerinin talimatı ile sayman ve ambar memurunun görevleri dışında kalan bütün idarî işleri ve yöneticilikte yetiştirilmek amacıyla farklı servislerde kendisine verilen diğer işleri yapar.

Ambar Memuru: Ambara gelen malzemeyi teslim alır, giriş çıkış kayıtlarını tutar, muhafaza ve kontrolünü sağlar.

Cezaevi Kâtibî: Kurumun yazı işlerini ve müdürün kendisine verdiği diğer işleri yapar (Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik. 2020).

2.1.2.3.4. Güvenlik ve Gözetim Servisi

Güvenlik ve gözetim servisi; kurumun güvenliği, düzeni ve disiplininden sorumludur. Bu serviste infaz ve koruma başmemurları ile infaz ve koruma memurları görev yapar. Kurum Müdürü tarafından seçilen bir infaz ve koruma başmemuru "sorumlu infaz ve koruma başmemuru" olarak görev yapar. Sorumlu infaz ve koruma başmemuru; kurumun güvenlik ve gözetiminden, bu serviste görev yapmakta olan infaz ve koruma başmemurları ile infaz ve koruma memurlarının sevk ve idaresi ile organizasyonundan sorumludur. Güvenlik ve gözetim servisinin nöbet cetvellerini düzenler ve bunları kurum müdürüne onaylatır. Müdürün bulunmaması durumunda ikinci müdür ya da idare memuru onay makamıdır. İnfaz ve koruma başmemuru; kurumdaki güvenlik, düzen ve disiplinin sağlanması için infaz ve koruma memurlarının sevk ve idaresinden sorumlu olup, bu hizmetlerin yerine getirilmesi sırasında kurum müdürü, ikinci müdür veya bu amirlerin bulunmadığı kurumlarda idare memurunun vermiş olduğu emirlerin yerine getirilmesini ve uygulanmasını sağlar. İnfaz ve koruma memuru; kurumun güvenlik, düzen ve disiplininin sağlanması, hükümlülerin kurum içindeki hareketlerinin takip ve kontrolü ile gözetimi ve kurumun temiz tutulması ile hükümlülerin iç yönetmeliklere uygun surette hareket etmelerini sağlamakla görevli olup, müdür ve ikinci müdür veya bunların bulunmadığı yerlerde idare memuru ile infaz ve koruma başmemuru tarafından verilen görevleri yapar (Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik. 2020).

2.1.2.3.5. Psiko-Sosyal Yardım Servisi

Bu birimin temel amacı; cezaevine gelen her hükümlü ve tutuklu hakkındaki zihinsel, fiziksel, duygusal, eğitimsel ve sosyo-kültürel özellikleri tespit etmektir. Birçok hükümlü ve tutuklu hapisaneye ilk defa girdiği için onların kafalarındaki cezaevi değerlendirmesini öğrenip, onları olumsuz

düşünce, duygu ve davranışlara yönlendirebilecek yanlış inanışları ve ön yargıları değiştirmek; ayrıca hükümlü ve tutukluların cezaevine girmekle ortaya çıkan maddi-manevi kayıplarını göz önüne alarak yeni yaşamlarına uyumlarını kolaylaştırmak da bu birimin temel amaçları arasındadır. Buna ek olarak; suç ortamına dolayısıyla cezaevlerine sürükleyen gerçek nedenler bulunduğu tespit edilen hükümlü ve tutukluların kendileri, diğer insanlar ve yaşamın tüm alanlarıyla ilgili şu ana kadarki alışkanlıklarının, inanç kalıplarının değişebileceğini ve isterlerse bunu başarabileceklerini göstermek de birimin görevleri arasında yer almaktadır (Tecim, 2006: 17-18).

2.1.2.3.6. Eğitim ve Öğretim Servisi

Ceza infaz kurumlarında, hükümlülerin topluma kazandırılmaları ve sorumluluk duygusuna sahip bir birey olarak hayatlarını devam ettirebilmeleri amacıyla eğitim çalışmalarına özel önem verilmektedir. Bu çalışmalar, her ceza infaz kurumunda eğitim servisi tarafından yürütülmektedir. Ceza infaz kurumlarındaki eğitim çalışmaları hayat boyu öğrenme anlayışı ile Genel Müdürlük tarafından oluşturulan Standartlar Sistemi doğrultusunda yürütülmektedir. Kuruma ilk geldikleri anda hükümlü ve tutukluların eğitim ve meslekî durumları, kurum öğretmenlerinin yapacağı ilk görüşmeyle tespit edilir. Böylece hükümlü ve tutuklunun salıverilmesine kadar olan süreç içerisinde gerekli olan eğitim programları hazırlanır. Eğitim servisi; hükümlü ve tutukluların eğitim seviyelerini yükselterek, yetenek ve ilgileri doğrultusunda bir meslek sahibi olabilmeleri için onlara rehberlik eder ve bu yönde gerekli yardım ve desteği sağlar. Eğitim servisi; eğitimi destekleyici ve mesleki kursların açılmasını sağlar (http://www.cte.adalet.gov.tr/menudekiler/egitim_servisi/genelbilgi.asp).

Ceza infaz kurumunda eğitim kurulu; kurum müdürünün başkanlığında, eğitimden sorumlu ikinci müdür, cezaevi tabibi, psikolog, sosyal çalışmacı ve kurumda görev yapan tüm öğretmenler ile kütüphaneciden oluşur. Söz konusu personelin tamamının kurumda bulunmaması hâlinde kurul mevcut olanlarla oluşturulur (Milli Eğitim Bakanlığı, 2018: 75).

2.1.2.3.7. Teknik Servis

Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 11. maddesinde, ceza infaz kurumlarının teknik

servisinde bulunan meslek elemanları ve görevleri tanımlanmıştır. Ceza infaz kurumlarının teknik servis biriminde; mühendis, mimar, tekniker, teknisyen, teknisyen yardımcısı ve benzeri personel çalışır.

- Teknik servis; kurumun araç ve gereçleri ile binanın bakım, onarım ve tamirat işlerinin yapımı, kullanımı, sürekli çalışır durumda olmalarının takibi ve sağlanması gibi teknik işleri yapar.
- Bu serviste görev yapan personel, genel idare veya işyurdu faaliyetleri ile ilgili olarak çalıştıkları iş kolunun bütün gereklerini yerine getirmekle sorumlu olup, çalışmalarını en az üç ayda bir raporla kurum idaresine bildirir.

2.1.2.3.8. Sağlık Servisi

Ceza İnfaz Kurumlarında Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 13. maddesinde, sağlık servisinde bulunan meslek elemanları ve görevleri tanımlanmıştır. Kurumda koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini cezaevi tabibinin başkanlığında yerine getiren servistir. Sağlık servisinde; cezaevi tabibi, dış tabibi, eczacı, veteriner, diyetisyen, sağlık memuru ve hayvan sağlık memuru görev yapar.

a. Cezaevi Tabibinin Görevleri:

- Kurumun sağlık koşullarını düzenleyerek, hükümlülerin ve kurum personelinin muayene ve tedavilerini yapar.
- Kurumun sağlık koşullarını bozan hareketlerin önlenmesi amacıyla, tedavi olmayı reddedenleri ve kurumun sağlığını bozacak şekilde hareket edenleri kurum en üst amirine bildirir.
- Kurumda ortaya çıkan hastalıklar ve bu hastalıkların önlenmesi için alınacak tedbirler ile ayrıca iaşenin kalitesine, miktarına ve dağıtım şekillerine, hükümlülerle personelin temizliğine, kurumun sıhhi tesisat, ısıtma, aydınlatma ve havalandırma tesislerinin sağlık şartlarına elverişli bir şekilde işleyip işlemediğine, beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin sağlık şartlarına uygun bir şekilde yürütülüp yürütülmediğine ilişkin hususları tespit etmek maksadıyla, kurumu ayda en az bir kez denetleyerek hazırlayacağı raporu kurum en üst amirine sunar ve sağlık istatistiklerini düzenler.

- Merkezi bütçe ve işyurdu tarafından alınan tüm gıda maddelerinin muayenesini yapar ve tüketilmesinde sakınca görülen ve imha edilmesi gereken gıda maddelerini tespit eder.
- Kurumda eczacının bulunmaması durumunda ilaçların dağıtımını sağlar.
- Sağlık servisinin; tıbbi, idarî ve teknik hizmetlerini mevzuata uygun yürütür ve denetler.
- Sağlık servisinin; tıbbi kayıt ve arşiv sistemini oluşturur ve kayıtların düzenli ve doğru bir şekilde tutulmasını sağlar.
- Tıbbi atıkların kontrolü ve imhası için gereken önlemleri alır.

b. Diş Tabibinin Görevleri:

Hükümlülerle kurum personelinin ağız ve diş sağlığıyla ilgili koruyucu ve tedavi edici hizmetlerini yapar ve sağlık istatistiklerini düzenler.

c. Eczacının Görevleri:

- Eczacı; cezaevi tabibinin vereceği reçetelere göre ilâçları hazırlar, yeşil ve kırmızı reçeteye satılan uyuşturucu ve uyarıcı nitelikteki ilâçların tane olarak verilmesini ve huzurda içirerek kontrolünü yapar, diğer ilâçları ise cezaevi tabibinin belirlediği miktarda hastalara verir.
- Kurumda bulunan ilâçları korur ve gereken ilâçları almak için cezaevi tabibine zamanında haber verir.

d. Veterinerin Görevleri:

Hayvancılık faaliyetinde bulunulan işyurtlarında, üretimin sağlıklı biçimde yapılabilmesi için koruyucu ve tedavi edici önlemleri alır, üretimi plânlar, ırkların seçimi ve geliştirilmesini sağlar, alanıyla ilgili olarak her ay kurum en üst amirine rapor sunar ve istatistikleri düzenler.

e. Diyetisyenin Görevleri:

Kurumlarda kalan hükümlüler ile iâşe edilen personelin yeterli kalori esasına göre sağlıklı beslenmesini sağlayıcı düzenlemeler ile günlük, haftalık ve aylık iâşe plânlamalarını yapar; rahatsızlığı bulunanlar için, uygun yemeklerin hazırlanmasını ve bu konularla ilgili diğer işlerin yerine getirilmesini sağlar.

f. Sağlık Memurunun Görevleri:

Cezaevi tabibinin gözetimi altında olup, onun göstereceği işleri yapar. Meslekî bilgisi ve yetkisi çerçevesinde koruyucu ve tedavi edici hizmetleri yerine getirir.

g. Hayvan Sağlık Memurunun Görevleri:

Hayvancılık faaliyetinde bulunulan işyurtlarında meslekî bilgisi ve yetkisi çerçevesinde koruyucu ve tedavi edici hayvan sağlık hizmetlerini yerine getirir.

2.1.2.3.9. İşyurdu Servisi

Ceza İnfaz Kurumlarında Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 15. maddesinde, işyurdu servisinde bulunan meslek elemanları ve görevleri tanımlanmıştır. İşyurdu servisi; kurumun işyurdu çalışmalarını düzenleyerek bunların etkinlik ve verimlilik ilkeleriyle gerçekleşmesini, hükümlülere meslek edindirilmesini, piyasa şartlarına uygun üretim yapılmasını ve işyurduna ilişkin işlemlerin yürütülmesini sağlar. İşyurdu servisinde; işyurdu müdürü, sayman, veznedar, tahsildar, işyurdu ambar memuru, satın alma memuru, bütçe/satın alma/pazarlama ve benzeri işlerden sorumlu görevliler ile işçi statüsünde çalışan personel görev yapar.

a. Saymanın Görevleri:

İşyurdunun para ve muhasebe işlerini mevzuat çerçevesinde yerine getirir; muhasebe defterleri ile sarf evrakını düzenler ve korur; işyurdu ayniyat hesaplarının tutulması ile ilgili işlemleri yapar.

b. Veznedarın Görevleri:

Vezne teşkilatı bulunan işyurtlarında, kasadan yapılacak ödemeleri veya kasaya yapılan tahsilâtla ilgili işlemleri ve kayıtları düzenler. Kasa mevcudunun kayıtlar ile mutabakatını sağlar, vezne işlemlerini mevzuata uygun olarak yürütür.

c. Tahsildarın Görevleri:

Tahsildar makbuzlarına istinaden, haricen yapılacak tahsilatı gerçekleştirir, günlük tahsilatı bordro düzenlemek suretiyle vezneye yatırır, veznedarın bulunmadığı zamanlarda bu göreve vekâlet eder.

d. Ambar Memurunun Görevleri;

İşyurdu ambarına gelen malzemenin teslim alınması, kayıtlarının tutulması ve muhafazası ile ihraç işlemlerini yapar. Bu husustaki belgeleri düzenler ve korur.

e. Satın Alma Memurunun Görevleri:

İşyurdu müdürü veya ihale yetkilisinin, satın alma öncesi veya satın alma sırasında vereceği görevleri yapar.

f. Bütçe, Pazarlama ve Benzeri İşlerden Sorumlu Görevliler:

İşyurdunun bütçe, pazarlama, araştırma ve geliştirme gibi hizmetlerini yürütürler.

2.1.2.3.10. Yardımcı Hizmetler Servisi

Ceza İnfaz Kurumlarında Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 16. maddesinde yardımcı hizmetler servisinde bulunan meslek elemanları ve görevleri tanımlanmıştır. Kurumun santral hizmetleri, temizlik, ısınma, ulaşım, yemek yapımı, malzeme taşınması, boşaltılması ve yüklemesi ile evrakın ilgili yerlere götürülüp getirilmesi gibi görevleri yerine getiren servistir. Yardımcı hizmetler servisinde santral memuru, gemi adamı, şoför, kaloriferci, aşçı, hizmetli gibi personel görev yapar. Bu personel; kurumun en üst amirinin vereceği işleri ve çalıştığı iş kolunun bütün gereklerini yerine getirir.

2.2. Ceza İnfaz Kurumlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişiklikleri

Ceza infaz kurumlarında çalışan personel belirlenen şartları taşımaları halinde görevde yükselebilir ve unvan değişikliği yapabilir.

Görevde Yükselmeye Tabi Kadrolar

a) Yönetim Hizmetleri:

- Ceza İnfaz Kurumu Müdürü
- İdare Memuru

- Şef
- İnfaz ve Koruma Memuru

b) Araştırma ve Planlama Hizmetleri:

- Eğitim Uzmanı
- Eğitim Rehberi

c) İdari Hizmetler:

- Sayman
- Memur, santral memuru, ambar memuru, cezaevi kâtabi, veznedar, tahsildar, satın alma memuru, bilgisayar işletmeni, veri hazırlama kontrol işletmeni, şoför.

Unvan Değişikliğine Tabi Kadrolar:

- Öğretmen, kütüphaneci, programcı, mühendis, mimar, tekniker, teknisyen, sosyal çalışmacı, psikolog, pedagog, sosyolog, veteriner, diyetisyen, sağlık memuru, hayvan sağlık memuru, gemi adamı.

2.2.1. Ceza İnfaz Kurumlarında Görevde Yükselme ile Atanacaklarda Aranılan Şartlar

Ceza infaz kurumlarında çalışan personeller belirlenen şartları taşımaları halinde, CTE'nin ihtiyaca binaen açacağı görevde yükselme sınavına girebilir ve liyakat esaslarına göre görevde yükseltilirler.

a. Cezaevi Müdürü Olmak İçin Aranılan Şartlar:

- En az dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmak,
- İdare memurluğu öğrenciliğinde geçen süre dâhil olmak üzere idare memuru olarak en az üç yıl ceza infaz kurumlarında çalışmış olmak,
- Eğitim uzmanı, öğretmen, psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog, mühendis, tabip, diş tabibi, eğitim rehberi, kütüphaneci, pedagog, eczacı, diyetisyen, veteriner, mimar ve sayman unvanlarında toplam sekiz yıl hizmet süresi bulunmak,
- Düzenlenmişse, son beş yıla ait müfettiş ve kontrolör hal kâğıtlarının en az yarısından iyi not almak.

b. İdare Memuru Olmak İçin Aranılan Şartlar:

- En az dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmak,
- Eğitim uzmanı, psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog, öğretmen, eğitim rehberi, kütüphaneci, pedagog, eczacı, diyetisyen, veteriner, mimar olarak toplamda en az üç yıl çalışmış olmak,
- İnfaz ve koruma başmemuru, ambar memuru, cezaevi kâtibi, infaz ve koruma memuru, memur, santral memuru, sağlık memuru, satın alma memuru, şoför, tahsildar, teknisyen, bilgisayar işletmeni, veri hazırlama kontrol işletmeni, hayvan sağlık memuru ve veznedar unvanlarında toplam beş yıl hizmet süresi bulunmak,
- Düzenlenmişse, son beş yıla ait müfettiş ve kontrolör hâl kâğıtlarının en az yarısından iyi not almak.

c. Şef Kadrosuna Atanmak İçin Aranılan Şartlar:

- En az dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmak,
- Eğitim uzmanı, psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog, öğretmen, eğitim rehberi, kütüphaneci, pedagog, eczacı, diyetisyen, veteriner, mimar olarak toplamda en az üç yıl veya infaz ve koruma başmemuru, ambar memuru, cezaevi kâtibi, infaz ve koruma memuru, memur, santral memuru, satın alma memuru, sağlık memuru, şoför, tahsildar, teknisyen, bilgisayar işletmeni, veri hazırlama kontrol işletmeni, hayvan sağlık memuru ve veznedar unvanlarında toplam beş yıl hizmet süresi bulunmak,
- Düzenlenmişse, son beş yıla ait müfettiş ve kontrolör hâl kâğıtlarının en az yarısından iyi not almak.

d. Sayman Olmak İçin Aranılan Şartlar:

- En az dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmak,
- En az beş yıl hizmet süresi bulunmak,
- Düzenlenmişse, son beş yıla ait müfettiş ve kontrolör hâl kâğıtlarının en az yarısından iyi not almak.

e. İnfaz ve Koruma Başmemurluğu Kadrosuna Atanmak İçin Aranılan Şartlar:

- En az dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmak,

- İnfaz ve koruma memuru unvanında en az üç yıl hizmet süresi bulunmak,
- Düzenlenmişse, son beş yıla ait müfettiş ve kontrolör hâl kâğıtlarının en az yarısından iyi not almak.

f. Ambar Memuru, Memur, Cezaevi Kâtibi, Veznedar, Tahsildar, Şoför, Santral Memuru, Satın Alma Memuru, Bilgisayar İşletmeni, Veri Hazırlama Kontrol İşletmeni Kadrolarına Atanabilmek İçin Aranan Şartlar:

- En az ortaöğretim mezunu olmak.

2.2.2. Ceza İnfaz Kurumlarında Unvanda Değişiklik Yaparak Atanacaklarda Aranan Şartlar

Ceza infaz kurumlarında çalışan personeller belirlenen şartları taşımaları halinde, CTE'nin ihtiyaca binaen açacağı görevde yükselme sınavına girebilir ve liyakat esaslarına göre görevde yüксеlebilirler.

a. Öğretmen, Kütüphaneci, Mühendis, Mimar, Sosyal Çalışmacı, Psikolog, Pedagog, Sosyolog, Veteriner, Eczacı, Diyetisyen Kadrolarına Atanabilmek İçin Aranan Şartlar:

- Öğrenim durumu itibarıyla atanacağı unvanı ihraz etmiş olmak,
- Genel Müdürlüğün ihtiyaç duyduğu bölümlerden mezun olmak.

b. Programcı Kadrosuna Atanabilmek İçin Aranan Şartlar:

- En az iki yıllık yüksekokulların bilgisayar programcılığı bölümünden mezun olmak veya dört yıl süreli yükseköğretim mezunu olup, Milli Eğitim Bakanlığı'ndan onaylı programcı sertifikasına sahip olmak,
- İki programlama dilini bilmek.

c. Tekniker Kadrosuna Atanabilmek İçin Aranan Şartlar:

- En az iki yıl süreli mesleki veya teknik yüksek öğretim mezunu olmak.

d. Teknisyen Kadrosuna Atanabilmek İçin Aranan Şartlar:

- En az mesleki veya teknik eğitim veren ortaöğretim kurumlarının ihtiyaç duyulan ilgili bölümlerinden mezun olmak.

e. Sağlık Memuru ve Hayvan Sağlık Memuru Kadrolarına Atanabilmek İçin Aranılan Şartlar:

- Sağlık memuru ve hayvan sağlık memuru unvanlarını veren fakülte, yüksekokul veya ortaöğretim kurumlarının ihtiyaç duyulan ilgili bölümlerinden mezun olmak.

f. Gemi Adamı Kadrosuna Atanabilmek İçin Aranılan Şartlar:

- En az ortaöğretim mezunu olmak,
- Kaptanlık unvanı veren bir yüksekokul mezunu olmak ya da kaptan veya gemi adamı yeterlilik belgesine sahip olmak (Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği. (2005).

2.3. Türkiye'deki Ceza İnfaz Kurumlarının Sayısı ve Ceza İnfaz Kurumu Türleri

Türkiye'de 05.12.2022 tarihi itibarıyla, 277 kapalı ceza infaz kurumu, 88 müstakil açık ceza infaz kurumu, 4 çocuk eğitim evi, 10 kadın kapalı ceza infaz kurumu, 8 kadın açık ceza infaz kurumu, 9 çocuk kapalı ceza infaz kurumu olmak üzere toplam 396 ceza infaz kurumu bulunmaktadır. Çağdaş infaz anlayışına yönelik ceza infaz kurumları yapılmaya devam etmektedir.

Uluslararası normlara uymayan ve fiziki şartları ve kapasiteleri itibarıyla eğitim ve iyileştirmenin kısıtlı yapıldığı ya da hiç yapılamadığı küçük ilçe ceza infaz kurumlarından 2006'da 20, 2007'de 51, 2008'de 16, 2009'da 22, 2010'da 6, 2011'de 3, 2012'de 8, 2013'te 21, 2014'te 22, 2015'te 15, 2016'da 13, 2017'de 10, 2018'de 7, 2019'da 45 adet, 2020 yılında 11 adet, 2021 yılında 14 adet, 2022 yılında 5 adet olmak üzere toplam 377 adet ilçe ceza infaz kurumu kapatılmıştır.

Aynı zamanda çağdaş anlayışa uygun yeni ceza infaz kurumlarının yapılması zorunluluk arz etmektedir. Genel Müdürlük tarafından 1 Mayıs 2006 tarihinden bu yana yürütülen çalışmalar çerçevesinde; sağlıklı, güvenli, mekanik, elektronik donanımlı ve iyileştirme işlemlerine elverişli yeni ceza infaz kurumu projeleri geliştirilerek metropol kentler öncelikli olmak üzere yeni ceza infaz kurumları yapılmaktadır. Yapılan incelemelerde, 2006'dan

2022 yılına kadar toplam 265 adet yeni ceza infaz kurumunun açıldığı belirlenmiştir.

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 18. maddesince hapsedilme ve diğer nedenlerden kaynaklanan akıl hastalığı dışında ruhsal rahatsızlıkları bulunup da ruh ve sinir hastalıkları hastanelerinde tutulmaları gerekli görülmeyerek infaz kurumlarına geri gönderilen hükümlüler için Adana, Elazığ, Manisa ve Samsun E-Tipi ceza infaz kurumlarında oluşturulan üniteler faaliyete geçirilmiştir. Ayrıca, İstanbul/Metris R Tipi Kapalı (158 kişi kapasiteli) ve Menemen R Tipi Kapalı (156 kişi kapasiteli) sağlık ünitesi faaliyete geçirilmiştir (<http://www.cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/cik-genel-bilgi>).

Türkiye'de 21 farklı türde ceza infaz kurumu mevcuttur. Bu kurumlar aşağıda listelenmiştir:

- F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumları
- L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları
- T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları
- E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları
- D Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumları
- C Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları
- M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları
- R Tipi Ceza İnfaz Kurumları (Rehabilitasyon Merkezi)
- B Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları
- Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumları
- Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumları
- Çocuk Eğitim Evleri
- Açık Ceza İnfaz Kurumları
- Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumları

- A Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları
- A1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları
- A2 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları
- A3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları
- K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları
- K2 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları
- Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumları

2.3.1. Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan; firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış; oda ve koridor kapıları kapalı tutulan; ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu; yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir (5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun. 2004).

2.3.2. E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları ve Özellikleri

İki katlı olarak koğu sistemine göre inşa edilen olan bu cezaevleri oda sistemine dönüştürüldükten sonra 2, 4, 6, 8 ve 10 kişilik odalar elde edilmiş olup, her odanın müstakil bir havalandırması mevcuttur. E Tipi cezaevlerinin normal kapasitesi 600 kişi olup lüzum durumlarında ilave ranzalarla 1000'e kadar ulaşabilmektedir (Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Ankara Personel Eğitim Merkezi, 2017: 19).

Sürekli bir denetim ve gözetlemenin mümkün olmadığı bu tarzda ancak mazgal deliklerinden içeri bakılarak aralıklı bir gözetleme ve denetleme yapılabilir. Dış görünüşü beşli bir ‘E’ harfi şeklinde olan bu binalar, 15-16 bin metre kare yüzölçümüne sahiptir ve bazılarının üç bazılarının ise dört tarafı üzerinde tel örgü bulunan ihata duvarı ile çevrilmiştir. Bu duvarların köşelerinde de dış güvenliği sağlayan jandarmaya ait gözetleme kuleleri yer alır. Bu tasarımda E harfinin kollarında (Bu kollar blok olarak adlandırılır)

yaşam yerleri, kolların arasında da havalandırma alanları bulunur. Mevcut 5 blok, ortadan bir koridorla birbirine bağlanır ve iki yana simetrik bir şekilde uzanır (Canel, 2003: 62).

2.3.3. L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları ve Özellikleri

Çağın gerisinde kalmış, çağdaş infaz anlayışını tam olarak yerine getiremeyen eski yapıların yerine; daha modern yapılarla birlikte kapasite yetersizliğine çözüm amaçlı, tutuklu ve hükümlülerin infazını çağın gerektirdiği Avrupa standartları ve dünya normlarına uygun şekilde veren, cezaların infazı için açılan kapalı ceza infaz kurumlarıdır. Bu tip ceza infaz kurumlarında, cezanın türüne göre koşullar bulunmaktadır. Ayrıca tekli odalar da mevcuttur. Hükümlü ve tutukluların cezalarını infaz ettirdikten sonra topluma daha kolay adapte olabilmeleri için eğitim, sağlık, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler (hobi odaları, atölyeler, okuma-yazma kursları, kapalı ve açık halı sahalar) ile her türlü iyileştirme ve geliştirme faaliyetlerine cevap verecek fiziki alanlar mevcuttur. Kurumun giriş çıkışlarında güvenliği sağlamak için X-ray cihazı, göz biyometrisi ve duyarlı kapı bulunmaktadır (Aksoy, 2018: 11).

2.3.4. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları ve Özellikleri

T Tipi ceza infaz kurumları, büyük kentlerdeki eski ceza infaz kurumlarının yerlerine ya da kapasite yetersizliğine çözüm amacıyla inşa edilen uluslararası standartlara uygun kapalı ceza infaz kurumlarıdır. Tutuklu ve hükümlülerin barınma, sağlık, eğitim ve her türlü iyileştirme taleplerine cevap verecek yeterli fizikî alanlar bulunmaktadır. Bu faaliyetlere ilave olarak, sportif ve kültürel hizmetlerin sunulacağı mekânlar da mevcuttur (Gül, 2015: 93).

8 kişilik 72 adet odadan, 3 kişilik 8 adet odadan, 1 kişilik 16 adet odadan oluşmak üzere ceza infaz kurumu toplam 616 hükümlü ve tutuklunun için planlanmış olup, 3 ve 8 kişinin kaldığı odalar iki katlı olarak yapılmıştır. Tek kişinin kaldığı odalar 12 m² olarak, 3 kişinin kaldığı odalar alt ve üst kat ortak yaşam ve yatak bölümleri 27'şer m² olarak yapılmıştır. 8 kişilik odaların üst kat yatak bölümleri net 28 m², alt kat ortak yaşam bölümleri 32,5 m²'dir. 8 kişilik ünitelerde 35 m², 3 kişilik ünitelerde 30 m² havalandırma bahçeleri yer almıştır. T Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü ve tutukluların sosyal ve kültürel alanları tanzim edilmiş, bu çerçevede net kullanım alanlarına sahip 494 m²'lik kapalı spor salonu, 251 m²'lik açık spor alanı, 226 m²'lik çok amaçlı gösteri

salonu; ayrıca aynı anda 450 kişinin açık görüş, 36 kişinin kapalı görüş yapacağı alanlarla birlikte, 32 kişilik avukat görüş mahalli bulunmaktadır (<http://www.cte.adalet.gov.tr/>).

2.3.5. D Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

Biri idare bloğu olmak üzere 11 blok, 230 odadan oluşmaktadır. Bloklarda; çamaşırhane, kütüphane, dersane, çok amaçlı hobi salonları, disiplin hücreleri, müşahede odaları, idari ofisler, konferans salonu, 2 adet her biri 10 yataklı revir, kamera sistem odası, santral, berberhane, terzi, teknisyen odası, ses yayın odası, mutfak ve yemekhane bulunmaktadır. Bloklar birbirine fiziksel olarak bağlantı hâlinindedir. Tek ve üç kişilik oda esasına göre inşa edilmiştir (Gül, 2015: 86).

2.3.6. F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

Tüm tretman programlarının uygulanabilmesi için uygun mekânlara sahip; mevzuatı gereğince sadece tehlikeli hükümlü ve tutuklu statüsündeki kişilerin barındırılabilceği; fizikî yapısı, elektrik ve elektronik güvenlik sistemleri ile yönetim plâmı bakımından güvenliği tehdit eden unsurları en aza indirilmiş; içten ve dıştan koruma görevlileri ile firara karşı engelleri bulunan ve oda sistemine göre inşa edilmiş ceza infaz kurumlarıdır. Sirkülasyonu 3 ana koridordan sağlanan ve 5 bloktan oluşan, 57 adet 1 ve 2, 103 adet 3 kişilik odaları bulunan cezaevi toplam 368 kişi kapasitelidir. Bu ceza infaz kurumlarında açık ve kapalı spor sahaları, ön görüşme odası, iş atölyeleri, kreş, kantin, anons ve müdahale ekip odası, merkez kontrol odası, kütüphane, yönetim ve hizmet servis büroları ile revir, gözetim odaları, kabul, sevk ve tahliye hizmet büroları, nöbetçi müdür ve baş memur odaları ile idare çay ocağı, personel yemekhanesi, mutfak, soğuk hava depoları, jeneratör, çamaşırhane ve sığınak bulunmaktadır. Türkiye'de altı adet F tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır. (<http://www.cte.adalet.gov.tr/>).

2.3.7. C Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

C Tipi ceza infaz kurumlarında 8 koğuş, 4 hücre, banyo, konferans salonu, kütüphane, kadın ve çocuk hükümlüler için ayrı bölüm bulunmaktadır. Her koğuşun ayrı bir havalandırma bahçesi ve yine her koğuşun yanında gerektiğinde mutfak olarak kullanılacak bir bölüm vardır. Kapasitesi 164

kişi olan bu ceza infaz kurumlarında, kapasitenin üzerinde hükümlü ve tutuklu bulunmaktadır (Kurt, 2006:200).

2.3.8. M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

M Tipi kapalı ceza infaz kurumları iki katlı olarak koğuş sistemine göre inşa edilmiştir. Ancak daha sonra oda sistemine dönüştürülmüştür. Her odanın havalandırması bulunmaktadır. Alt katlar yemekhane, üst kısımlar ise yatakhane olarak kullanılmaktadır. Kadınların ve çocukların kalacağı ayrı odalar mevcuttur. Kurumda mutfak, açık görüşler için ziyaretçi yeri, mescit, konferans salonu, berber, bulaşıkhanesi ve çamaşırhanesi ile iş atölyeleri mevcut olup binaların ısıtma sistemi kalorifer veya doğalgaz ile yapılmaktadır. (<http://www.karamanmcik.adalet.gov.tr/Templates/kurumumuz.html>).

2.3.9. A Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

1950-1970 yıllarında inşa edilen eski tip ceza infaz kurumlarıdır. Bu kurumlarda 4 koğuş; 2 hücre; koğuşlarda banyo, mutfak, her koğuşta birer adet havalandırma bahçesi, 1 adet kütüphane, 1 adet konferans salonu, her koğuşun yanında mutfak olarak kullanılabilen bölümler bulunmaktadır. Kapasitesi 24 kişilik olup ek ranzalarla 30 kişi barındırılabilir. (<http://www.igdirbcik.adalet.gov.tr/CezHak.htm>).

2.3.10. A1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

Merkezlerde olmayan ilçelerde bulunan A1 Tipi ceza infaz kurumları, 1950-1970 yıllarında inşa edilmiştir. A Tipi ile A1 Tipi ceza infaz kurumları arasında sadece plan farkı vardır. 4 koğuştan oluşan cezaevinin 4 havalandırma bahçesi bulunmaktadır. 1 adet kütüphanesi, 1 adet konferans salonu bulunan ceza infaz kurumunda, kadın ve çocuk hükümlüler için ayrı bölümler bulunmaktadır. Bu kurumların kapasitesi 24 kişi olup, eklenen ranzalarla 50 kişi barındırılabilir.

2.3.11. A2 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

1950-1960 yılları arasında inşa edilen A2 Tipi ceza infaz kurumları 5 koğuştan, 2 hücreden oluşmaktadır. Ayrıca banyosu, kütüphanesi, mutfak, konferans salonu, kadın ve çocuk hükümlüler için ayrı bir bölümü bulunmaktadır. Kapasitesi 40 kişiliktir.

2.3.12. A3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

1950-1960 yılları arasında inşa edilen A3 Tipi ceza infaz kurumları 6 koğuştan ve 2 hücreden oluşmaktadır. Ayrıca banyosu, mutfağı, kadın ve çocuk hükümlüler için ayrı bir bölümü bulunmaktadır. Bu cezaevlerinde 4 adet havalandırma bahçesi vardır. Kütüphane ve konferans salonu da bulunan bu tip cezaevlerinin kapasitesi 60 kişiliktir.

2.3.13. K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

Bu tip ceza infaz kurumlarında 4 koğuştan, 2 hücre, banyo, konferans salonu, kütüphane, kadın ve çocuk hükümlüler için ayrı bölüm bulunmaktadır. İlçe tipi cezaevi olarak inşa edilen bu cezaevlerinde her koğuşun ayrı bir havalandırma bahçesi vardır. Ayrıca her koğuşun yanında gerektiğinde mutfak olarak kullanılacak bir bölüm vardır. Kapasitesi 42 kişiliktir. (Kurt, 2006:206).

2.3.14. K2 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

Bu tip ceza infaz kurumlarında 6 koğuştan, 6 havalandırma bahçesi, 2 hücre, banyo, mutfak, konferans salonu, kütüphane, kadın ve çocuklar için ayrı bir bölüm bulunmaktadır. Kapasitesi 60 kişiliktir (Kurt, 2006: 204).

2.3.15. B Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

Bu tip ceza infaz kurumlarında 7 koğuştan, 7 havalandırma bahçesi, 2 hücre, banyo, kütüphane, konferans salonu ve her koğuşun yanında mutfak olarak kullanılacak bir bölüm bulunmaktadır. B Tipi ceza infaz kurumları 64 kişi kapasitelidir. Ancak ranza eklenmek suretiyle bu kurumlarda 130 kişi barındırılabilir (Kurt, 2006: 199).

2.3.16. Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

İç ve dış güvenlik görevlilerine sahip; firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış; oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan; ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu; sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir (5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun. 2004).

Ceza süresine bakılmadan suç işlemek amacıyla örgüt kuran, yöneten ya da bu örgütün faaliyetlerine dâhil olan kişiler ile ağırlaştırılmış müebbet hapis

cezasına mahkûm olan kişilerin cezalarının infazı için yapılandırılmış cezaevleridir. Daha açık haliyle; bu cezaevlerinde Türk Ceza Kanunu'na insanlığa karşı suçlardan (madde 77, 78), kasten öldürme suçlarından (madde 81, 82), uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçundan (madde 188), devletin güvenliğine karşı işlenen suçlardan (madde 302, 303, 304, 307 ve 308), anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlardan (madde 309, 310, 311, 312, 313, 314 ve 315) yargılanmış kişilerin cezalarının infazı gerçekleştirilecektir (Gürtuna, 2009: 51-52).

Diğer kapalı infaz kurumlarından temel farkı hükümlülerin tek ve üç kişilik odalarda barındırılmaları ve toplu iyileştirme yöntemlerinin değil, bireysel ve grup halinde iyileştirmenin uygulanmasıdır (Karakaş Doğan 2009:287).

2.3.17. Açık Ceza İnfaz Kurumları

Açık ceza infaz kurumları dıştan bir koruma personeli olmayan, firara karşı mâniaları olmayan cezaevleridir (12662 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tevkifevlerinin Yönetimine ve Cezaların İnfazına Dair Tüzük. (1967).

İçerde infaz ve koruma memurları bulunurken iç güvenliği de sağlamaktadırlar. Dışarıda jandarma ya da herhangi silahlı bir koruma personeli bulunmamaktadır (Yılmaz, 2011: 44).

Açık ceza infaz kurumları; hükümlülerin iyileştirilmelerinde çalıştırılmaları ve meslek edindirilmelerine öncelik verilen, firara karşı engelleri ve dış güvenlik görevlisi bulunmayan, güvenlik bakımından kurum görevlilerinin gözetim ve denetimi ile yetinilen kurumlardır. Açık ceza infaz kurumları ihtiyaca göre ayrıca; Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumları veya Gençlik Açık Ceza İnfaz Kurumları şeklinde kurulabilir. İlk kez suç işleyenlerin ve üç yıl veya daha az süreyle hapis cezasına hükümlü bulunanların cezaları doğrudan açık ceza infaz kurumlarında yerine getirilebilir (5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun. 2004).

2.3.18. Kadın Ceza İnfaz Kurumları

Kadın hükümlülerin hapis cezalarının infaz edildiği kurumlardır. Bu kurumlarda iç güvenlik görevlileri kadınlardan oluşturulur. Bu maksatla kurulmuş kurumların ihtiyacı karşılama bakımından yetersiz olması hâlinde, kadın hükümlülerin hapis cezaları diğer kurumların, erkek hükümlülerin

kaldığı bölümlerle bağlantısı olmayan bölümlerinde infaz edilir (5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun. 2004).

İstanbul Bakırköy'de 506 kişi kapasiteli modern bir ceza infaz kurumunun yapımına başlanılmıştır. Kurumda 12'şer kişilik 38 ünite; 3'er kişilik 2 ünite; 44 adet de tek kişilik odalar bulunmaktadır. Ankara Sincan'da 352 kişi kapasiteli modern bir ceza infaz kurumunun yapımı tamamlanarak hizmete açılmıştır. Kurumda 12'şer kişilik 24 ünite; 3'er kişilik 12 ünite; 28 adet de tek kişilik odalar bulunmaktadır (<http://www.cte.adalet.gov.tr/>).

Anaları hükümlü olup da dışarıda korumasına bırakılacak kimsesi bulunmayan sıfır-altı yaş grubundaki çocuklar, analarının yanında kalabilirler. Bu çocuklar gündüzleri ceza infaz kurumu bünyesindeki veya Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu veya diğer kurum ve kuruluşlara ait kreş ve gündüz bakımevlerinde barındırılırlar. Analarının yanında kalan çocuklara, yaş ve durumlarına ve ihtiyaçlarına göre yiyecek ve içecek verilir. Üç yaşını doldurmuş çocuklar, hâkim kararıyla çocuk yuvalarına veya yetiştirme yurtlarına yerleştirilebilirler. Bu çocukların belirlenecek bir program ve usule göre zaman zaman analarıyla temasları sağlanır (5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun. 2004).

2.3.19. Çocuk Ceza İnfaz Kurumları

Çocuk tutukluların ya da çocuk eğitim evlerinden disiplin veya diğer nedenlerle kapalı ceza infaz kurumlarına nakillerine karar verilen çocukların barındırıldıkları, firara karşı engelleri olan, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, eğitim ve öğretime dayalı kurumlardır. 12 (on iki) - 18 (on sekiz) yaş grubu çocuklar, cinsiyetleri ve fizikî gelişim durumları göz önüne alınarak bu kurumların ayrı ayrı bölümlerinde barındırılırlar. Bu hükümlüler, kendilerine özgü kurumun bulunmadığı hâllerde kapalı ceza infaz kurumlarının çocuklara ayrılan bölümlerine yerleştirilirler. Kurumlarda ayrı bölümlerin bulunmaması hâlinde, kız çocukları kadın kapalı ceza infaz kurumlarının bir bölümünde veya diğer kapalı ceza infaz kurumlarının kendilerine ayrılan bölümlerinde barındırılırlar (5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun. 2004).

2.3.20. Çocuk Eğitim Evleri

Çocuk hükümlüler hakkında verilen cezaların; hükümlülerin eğitilmeleri, meslek edindirilmeleri ve yeniden toplumla bütünleştirilmeleri amaçları güdümlere yerine getirildiği tesislerdir. Bu kurumlarda firara karşı engel bulundurulmaz; kurum güvenliği iç güvenlik görevlilerinin gözetim ve sorumluluğunda sağlanır. Kurum içinde veya dışında herhangi bir eğitim ve öğretim programına devam eden ve on sekiz yaşını dolduran çocukların, eğitim ve öğretimlerini tamamlayabilmeleri bakımından yirmi bir yaşını bitirinceye kadar bu tesislerde kalmalarına izin verilebilir (5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun. 2004).

2.3.21. Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

Cezanın infazına başlandığı tarihte on sekiz (18) yaşını bitirmiş olup da yirmi bir (21) yaşını doldurmamış genç hükümlülerin cezalarını çektikleri, eğitim ve öğretim esasına dayalı, firara karşı engelleri olan, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan kurumlardır. Bu hükümlüler için ayrı bir kurum kurulmadığı takdirde, diğer kapalı ceza infaz kurumlarının gençlere ayrılan bölümlerinde bu maddedeki esaslara göre barındırılırlar (5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun. 2004).

2.4. Ceza İnfaz Kurumlarında Dış Güvenliğin Sağlanması

Ceza infaz kurumlarında iç güvenlik infaz ve koruma başmemurları ve infaz koruma memurları tarafından yapılırken, dış güvenlik ise 2803 sayılı Jandarma Teşkilât, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun 7. maddesine göre (ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin dış korunmalarını yapmak) Jandarmaya verilmiştir. Jandarma Teşkilâtı Görev ve Yetkileri Yönetmeliği'nde jandarmanın ceza infaz kurumu ve tutukevleri ile ilgili görev ve yetkileri ayrıntılı olarak düzenlenmiştir (Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliği. 2016).

- *Bir ceza infaz kurumundan diğer bir ceza infaz kurumuna gönderilmesi gereken tutuklu ve hükümlüler; kanunen yetkili makamın yazılı istemi üzerine, jandarma kuvvetlerince istenilen yere götürülürler.*
- *Ceza infaz kurumlarının dış korunması jandarmaya aittir. Bu yerlerde görev alacak birimlerin teşkilat, kuruluş ve kuruluşu ceza infaz kurumlarının özellikleri dikkate alınarak jandarmanın kendi kuruluş ve kadrolarında gösterilir.*

- *Jandarma, ceza infaz kurumlarının dışarıdan emniyet ve koruma tedbirlerini almak, tutuklu ve hükümlülerin kaçmalarına engel olmakla görevlidir. Jandarmaların hükümlü ve tutuklularla görüşmeleri ve ilişki kurmaları, ceza infaz kurumlarının içindeki iş ve işlemlere karışmaları yasaktır. Ceza infaz kurumlarının içinde burada görevli olanlarca bastırılmayacak genel bir hareket ve kargaşa meydana geldiğinde ceza infaz kurumlarının müdürü veya vekili veya infaz koruma memurlarının başvurusu üzerine jandarma olaya müdahale ederek sükûnu sağlar.*
- *Jandarma hiçbir şekilde ceza infaz kurumlarının iç işlerinde ve infaz koruma memurluğu görevlerinde kullanılamaz.*
- *Jandarma ceza infaz kurumlarına girmesi yasak olan silah, alet ve eşyanın bu yerlere sokulmasına engel olur.*
- *Ceza infaz kurumlarının yetkili amir ve memurlarınca verilmiş izin ve jandarma muhafazasında olmadıkça bu yerlerden hiçbir tutuklu ve hükümlü dışarıya gönderilemez.*
- *Tutuklu ve hükümlülerden, hastalananların ceza infaz kurumlarının kendi revirlerinde iyileştirilmeleri esastır. Zorunlu durumlarda diğer sağlık kurumlarına sevk edilenlerin, bu yerlerde muhafazası jandarma tarafından sağlanır.*
- *Sağlık kurumlarında önceden, jandarmanın görüşü alınarak tutuklu ve hükümlülerin iyileştirilmeleri sırasında konabilecekleri özel yerleri ilgili kuruluşlarca hazırlanır ve her an hizmete hazır ve bakımlı bulundurulur. Sağlık kurumlarına sevk edilen tutuklu ve hükümlüler mevzuatta öngörülen esaslara uygun tarzda önlemler alınarak bu yerlere konur ve jandarma tarafından muhafaza edilirler.*

2.5. Ceza İnfaz Kurumları Eğitim Merkezleri

Adalet Bakanlığı, ceza infaz kurumlarında çalışan personellerin eğitimi için 2000 yılına kadar bir eğitim merkezi açmamıştır. Bu da ceza infaz kurumlarında çalışan personel için büyük bir eksiklik olarak görülebilir. 2000'dan sonra ilk olarak Ankara'da bir eğitim merkezi açılmıştır. Daha sonra sırasıyla, İstanbul, Erzurum, Kahramanmaraş ve Denizli'de eğitim merkezleri açılmıştır. Şu anda Adalet Bakanlığı CTE'ye bağlı olarak faaliyet gösteren 5 adet eğitim merkezi bulunmaktadır. Eğitim merkezlerinin teşkilat yapısı incelendiğinde; merkezlerin hâkim ve savcı kökenli eğitim merkezi başkanı, cezaevi müdürü kökenli eğitim merkezi şube müdürü ve cezaevi müdürü, kurum 2. müdürü, idare memuru, psikolog, öğretmen, sosyal çalışmacı unvanlarından seçilen yeteri kadar öğretim görevlisinden oluştuğu görülmektedir. Türkiye'de bulunan ve Adalet Bakanlığına bağlı ceza infaz kurumlarında bulunan personelin eğitim faaliyetlerini yürüten beş adet eğitim merkezi bulunmaktadır:

1- Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Ankara Eğitim Merkezi

2- Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli İstanbul Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Eğitim Merkezi

3- Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Erzurum Hüseyin Turgut Eğitim Merkezi

4- Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Kahramanmaraş Eğitim Merkezi

5- Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Denizli Hasan Erbil Personel Eğitim Merkezi

2.5.1. Eğitim Merkezleri Tarafından Personele Verilen Eğitimler

Ceza infaz kurumlarında görev yapan ya da göreve başlayacak olan personellere yönelik eğitim merkezlerinde verilen eğitimler; hizmet öncesi eğitim, hizmet içi eğitim ve aday memur eğitimleridir.

2.5.1.1. Hizmet Öncesi Eğitim

Hizmet öncesi eğitim; uyum eğitimi, teorik eğitim ve uygulamalı eğitim olmak üzere üç aşamada eğitim merkezlerinde yapılmaktadır. Bu eğitimin süresi Milli Eğitim Bakanlığına bağlı orta öğretim kurumları için belirlenen en az bir en çok iki öğretim yılı olup, bu süre Eğitim Kurulunca belirlenmektedir. Ayrıca her öğretim yılı iki dönem olup, eğitim ve öğretim takvimi CTE'nin önerisi ile Eğitim Kurulunca belirlenmektedir. Uyum eğitim programı; hizmet öncesi eğitime alınan öğrencilere eğitim döneminin başında eğitim merkezlerini tanımaları, bazı temel bilgiler ile kendi görev ve sorumluluklarını öğrenmeleri, diğer eğitim programlarına hazırlanmaları amacıyla iki haftadan az olmamak üzere hazırlanmaktadır. Teorik eğitim programı; ders ve konuların amacını ve içeriğini, çeşitli eğitim-öğretim yöntem ve teknikleri ile ölçme-değerlendirme araçlarına yer vermek suretiyle, ilgili öğretim görevlisinin belirleyeceği mekânlarda gerçekleştirilen programdır. Uygulamalı eğitim; teorik eğitimle birlikte veya sonunda, öğrencilere verilen ve uygulamaya yönelik eğitimin esas ve usullerini gösteren programdır. Program, kurumlarda uygulamalı eğitim yöneticisinin yönetiminde ve uygulamalı eğitim gözetmeni tarafından gerçekleştirilmektedir. Hizmet öncesi eğitimde; Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türkçe ve Dilbilgisi, Genel Hukuk Bilgisi, İnsan Hakları, Adalet Teşkilatı, Yönetim Hukuku, Ceza, Ceza Usul ve İnfaz Hukuku, Kriminoloji,

Toplu Savunma Sporları dersleri ile yapılacak ihtiyaç analizleri sonunda Eğitim Kurulunca belirlenen diğer dersler okutulmaktadır (Aday memurluk eğitimi ders notları 2004).

2.5.1.2. Hizmet İçi Eğitim

Hizmet içi eğitimlerde, ceza infaz kurumlarında çalışan personelin yetki ve sorumlulukları hakkında bilgi ve becerilerini artırmak, mesleki bilgilerini geliştirmek amaçlanmaktadır.

Hizmet içi eğitim kurslarında; Türkçe Dilbilgisi ve Kompozisyon, Genel Hukuk Bilgisi (Anayasa, İdare, Medeni, Medeni Usul, İcra ve İflas, Tebligat Hukuku hakkında genel bilgiler), Cezaevi İdaresi, Cezaevi Güvenliği, Bakanlık ve Genel Müdürlük Teşkilatı, Devlet Memurları Kanunu, Ceza ve Ceza Usul Hukuku, Kriminoloji, Psikoloji, İşletmecilik, Bedensel ve Toplu Savunma Sporları, İnsan Hakları ve Meslek Etiği konularında ders verilmektedir (Özbulut, 2005: 68).

2.5.1.3. Aday Memurluk Eğitimi

Aday memur eğitimlerinde temel eğitim; hazırlayıcı ve staj olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır. Temel eğitimde aday memurlara devlet memurlarının ortak vasıfları ile ilgili bilinmesi gereken asgari bilgiler verilmektedir. Bu eğitim, on gün ile iki ay arasında düzenlenmektedir. Hazırlayıcı eğitimde aday memurlara sınıfları, görevleri ve kurumun tanıtılması ile ilgili bilgiler verilmektedir. Anılan eğitim, bir ay ile üç ay arasında yapılmaktadır. Staj ise, aday memurlarının görevleri ile ilgili olarak yapılan uygulamalı eğitimidir. Staj iki aydan az olmamak kaydıyla adaylık süresi içinde tamamlanmaktadır (Aday Memurluk Eğitimi Ders Notları. 2004).

2.6. Ceza İnfaz Kurumlarında Kurulların Oluşumu ve Görevleri

Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç; öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamaktır. Genel önleme ve özel önlemeden kastımız ise, toplumu oluşturan bireyler üstündeki etkisiyle toplumu (genel önleme), suçlu üstündeki önleme etkisi ile de suçluyu (özel önleme) suç işlemekten alıkoyacaktır. Bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamla ve

toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır.

Bu temel amaca ulaşmak için gerekli çalışmaların, ceza infaz kurumunda tek elden değil de kurumda çalışan personellerle iş birliği içinde yapılması gerekmektedir. Ceza infaz kurumunda hükümlü ve tutukluların cezaevinde yapması gereken faaliyetler ve uyması gereken kuralları denetlemek ve mevzuat çerçevesince onlara yardımcı olmak için kurullar oluşturulmuştur. Kurullar mevcut üyelerinin çoğunluğuyla toplanır ve toplantıya katılanların çoğunluğu ile karar verir. Oylarda eşitlik olması halinde başkanın bulunduğu tarafa üstünlük tanınır. Kurum müdürü, kurulları ayda bir kez ve gerektiğinde her zaman toplayabilir. Ancak işyurdu yönetim kurulu, düzenli olarak haftada bir defa toplanır. Kurullarda görüşülecek konular müdür tarafından belirlenir. Müdürü bulunmayan kurumlarda kurulların oluşturulmasına imkân bulunmayan hallerde kurullar, kurum amirinin başkanlığında, hükümet tabibi, öğretmen, infaz ve koruma başmemuru ile infaz ve koruma memurundan oluşturulur. Ceza infaz kurumları 4 adet kuruldandır.

- İdare ve Gözlem Kurulu
- İşyurdu Yönetim Kurulu
- Disiplin Kurulu
- Eğitim Kurulu

2.6.1. İdare ve Gözlem Kurulu

İdare ve gözlem kurulu; kurum müdürünün başkanlığında, gözlem ve sınıflandırmadan sorumlu ikinci müdür, idare memuru, cezaevi tabibi, psikiyatrist, psikolog, sosyal çalışmacı, öğretmen, infaz ve koruma başmemuru ile kurum müdürü tarafından teknik personel arasından seçilen bir görevliden oluşur (Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik. 2020).

İdare ve gözlem kurulu aşağıda sayılan işleri yapmakla görevli ve yetkilidir (Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik. 2020):

a) Hükümlülerin suç türlerini belirleyerek, durumlarına uygun kurumlara kabullerini sağlamak ve bunlara uygun olacak infaz ve iyileştirme rejimini saptamak,

- b) Hükümlülerin kurumlara kabullerinden sonra kalacakları odaları belirlemek,
- c) Kurumlarda kalmakta olan hükümlüleri gruplandırmak,
- d) Hükümlülerin kalmakta oldukları odaları değiştirmek,
- e) Hükümlülerin bireysel olarak, psiko-sosyal yardım servisinde hazırlanan iyileştirme programlarına uyumunu ve sonuçlarını değerlendirmek,
- f) İyileştirme programları kapsamında spor alanları, çok amaçlı salon, kütüphane ve iş atölyelerinden yararlanma gibi faaliyetlere katılabilecek durumdaki hükümlüler ile kurumun iç hizmetlerinde çalıştırılacak hükümlülerin belirlenmesi ile ilgili karar almak,
- g) Tehlikeli hâli bulunan ya da örgüt mensubu olan hükümlülerle ilgili olarak, telefon görüşmeleri ile radyo, televizyon yayınları ve internet olanaklarından yararlanma hakkının kısıtlanmasına karar vermek,
- h) Açık kurumlar ile eğitim evlerinde bulunan hükümlülerden kurum dışındaki eğitim, ağaçlandırma, çevre düzenlemesi ve temizliği, doğal afet sonrası yardım, tiyatro çalışmaları gibi sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılacak olanların kurum dışına çıkabilmeleri için karar almak,
- ı) Açık kurumlarda ve eğitim evlerinde kalan hükümlülerin oda ve eklentilerinde bulundurabilecekleri eşyaların cinsleri ve miktarlarını belirlemek,
- j) Koşullu salıvermeye ve uygulanacak infaz rejimine esas teşkil edecek iyi hâl kararını almak.

İdare ve gözlem kurulu yukarıda sayılan görevlerini yerine getirirken diğer kurulların önerilerini de dikkate alır. İdare ve gözlem kurulunun (b) ilâ (1) bentlerinde sayılan görevleriyle ilgili olarak aldığı kararlarla diğer kurulların kararları arasında uyumsuzluk bulunması durumunda, psiko-sosyal yardım servisinde çalışan personelin görüşü de alındıktan sonra, idare ve gözlem kurulu tarafından verilecek karar uygulanır.

2.6.2. İşyurdu Yönetim Kurulu

İşyurdu yönetim kurulu; işyurdu müdürünün başkanlığında, işyurdandan sorumlu ikinci müdür, sayman, idare memuru, ambar memuru ve cezaevi kâtibinden oluşur. Teknik işler, malzeme alımları ve taahhüt işleri ile ilgili konuların görüşülmesinde yönetim kuruluna, işin içeriğine göre konuyla ilgili bir personel ve atölye şefi de katılabilir. (Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik. 2020).

İşyurdu yönetim kurulu aşağıda sayılan işleri yapmakla görevli ve yetkilidir:

- a) İşyurdunun geliştirilmesine ve genel gidişine ait her türlü faaliyetlere yön vermek,
- b) Hükümlülerin iyileştirme programları çerçevesinde çalıştırılmalarını sağlamak,
- c) Sürekli veya geçici olarak kurum işlerinde çalıştırılacak işçilere işyurdu tarafından ödenecek ücretler ve bunların iş akitlerinin feshi konularında İşyurtları Kurumu Daire Başkanlığı'na öneride bulunmak,
- d) Kurumda üretilip satışa arz edilen ürünlerin satış fiyatını belirlemek,
- e) İşyurdunda fazla çalışma yapılmasına ilişkin önerileri karara bağlamak,
- f) Bakanlık, İşyurtları Kurumu Yüksek Kurulu, Genel Müdürlük ve İşyurtları Kurumu Daire Başkanlığı'nın onayını gerektiren işlemler hakkındaki kararları onaya sunmak,
- g) Mevzuatla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

2.6.3. Disiplin Kurulu

Kurum müdürünün başkanlığında; idare memuru, psiko-sosyal yardım servisinde görevli her meslek grubundan kurum müdürü tarafından seçilen birer temsilci, öğretmen, atölye şefi ile sorumlu infaz ve koruma başmemurundan oluşur. Disiplin kurulunda dikkat çeken en önemli konu, kurulda kurum ikinci müdürünün bulunmamasıdır. Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan disiplin soruşturmalarının soruşturmacı sıfatı ile kurum ikinci müdürü tarafından yürütülmesi nedeni ile kurum ikinci müdürü disiplin kurulunda yer almamaktadır.

Disiplin kurulu aşağıda sayılan işleri yapmakla görevli ve yetkilidir (Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik. 2020):

- a) Hükümlüleri tutum ve davranışlarına göre ödüllendirmek,
- b) Hükümlülere uyarma, kınama ve bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezaları dışında kalan disiplin cezalarını vermek,
- c) İyi hâlin tespitine esas oluşturacak görüş bildirmek,
- d) 5275 sayılı Kanun'da öngörülen hallerde disiplin cezalarını kaldırmak,

e) Hükümlülere gelen veya hükümlüler tarafından gönderilen mektup, telgraf ve faks iletilerinden mektup okuma komisyonu tarafından sakıncalı olduğu değerlendirilenlerin, ilgililerine verilir verilmemesine karar vermek.

2.6.4. Eğitim Kurulu

Kurum müdürünün başkanlığında; eğitimden sorumlu ikinci müdür, cezaevi tabibi, psikolog, sosyal çalışmacı ve kurumda görev yapan bütün öğretmenler ile kütüphaneciden oluşur.

Eğitim kurulu aşağıda sayılan işleri yapmakla görevli ve yetkilidir (Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik. 2020):

a) Kurumda uygulanacak eğitim ve iyileştirme programlarının esaslarını belirlemek, izlemek ve değerlendirmek,

b) Kuruma yeni gelen hükümlüyle ilgili gerekli araştırmanın yapılmasını, rapor hazırlanmasını sağlamak ve bu raporları değerlendirmek,

c) Eğitim ve iyileştirme programlarının işleyişini ve sonuçlarını değerlendirerek, kullanılan yöntemlerde yapılması gereken değişiklikleri saptamak ve uygulanmasını sağlamak,

d) Eğitim-öğretim programları çerçevesinde hükümlülerin eğitim giderlerinin karşılanması için yapılacak çalışmaları plânlamak,

e) Hükümlülerin korunmaları, eğitimleri ve yönlendirilmeleri konularında duyarlılık oluşturulması, kurumların işleyişi ve önemi hakkında kamuoyunun bilgilendirilmesi ile ilgili çalışmalar yapmak,

f) Hükümlünün durumu hakkında bilgi sahibi olması gerekli ya da yararlı görülen kişi, kurum ya da kuruluşları, özel hayata saygı, gizlilik ve etik kurallarına uygun biçimde bilgilendirmek,

g) Kurum kitaplık veya kütüphanesine satın alma, bağış ya da ödünç alma gibi yollarla kazandırılacak yayınların tespitini yapmak,

h) Kuruma gelen kitabın, kitaplık ya da kütüphaneye kabul edilip edilmemesine karar vermek, ı) Kuruma gelen her türlü yayının, kurum güvenliğini tehlikeye düşürebilecek veya müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan nitelikte olup olmadığına karar vermek,

j) Kitap okumayı özendirici çalışmalar yapmak,

k) Kurum dışından getirilecek kişileri, bu kişilerin yapacağı etkinlikleri ve etkinliklerin konusunu belirlemek.

2.7. Ceza İnfaz Kurumlarında Uygulanan Disiplin Cezaları ve Tedbirleri

Ceza infaz kurumunda kalan hükümlü hakkında, kurumda düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları kusurlu olarak ihlâl ettiğinde, eyleminin niteliği ile ağırlık derecesine göre kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanır. Ceza infaz kurumunda uygulanan disiplin cezaları ise şunlardır (5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun. 2004):

- **Kınama:** Ceza infaz kurumunda uyulması gereken kuralları ihlal eden mahkûmlara kınama cezası verilir. Kınama cezasını gerektiren eylemler şunlardır:
 - a) Mektuplarda tehdit, hakaret ve sövme gibi çirkin ifadeler kullanmak,
 - b) Hükümlü ve tutuklulara karşı edep ve nezakete aykırı şekilde konuşmak veya davranışlarda bulunmak,
 - c) İdareden habersiz mektup göndermek,
 - d) Görevlilere hediye vermek veya buna kalkışmak,
 - e) Görevlilere herhangi bir taahhütte bulunmak,
 - f) İdarece belirtilen miktardan fazla para bulundurmak,
 - g) Hükümlü kimliğini yanında bulundurmamak,
 - h) Yatma plânına uymamak,
 - i) Ceza infaz kurumlarının duvarlarına yazı yazmak, resim yapmak veya afiş yapıştırmak,
 - j) İdarece verilen eşya ve benzeri şeyleri kötü kullanmak,
 - k) Kişisel temizliğe veya çevre temizliğine dikkat etmemek,
 - l) İdarece alınan sağlık önlemlerine uymamak,
 - m) Kurumda gereksiz gürültü yapmak.
- **Bazı Etkinliklere Katılmaktan Alıkoyma:** Ceza infaz kurumunda uyulması gereken kuralları ihlal eden mahkûmlara 1 ay ile 3 ay arasında bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası verilir. Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezasını gerektiren eylemler şunlardır:
 - a) İdarenin izni olmaksızın yasak yerlere girmek,
 - b) Eğitim yerini terk etmek,
 - c) Eğitimi savsaklamak,

- d) Olumsuz davranışa yönelik gruplaşmaya neden olmak veya bu amaca yönelik gruba katılmak,
- e) Kurum görevlilerine karşı uygunsuz söz sarf etmek veya davranışta bulunmak,
- f) Çıkar sağlamak amacıyla hükümlülere veya kurum görevlilerine eşya vermek veya satmak,
- g) Açlık grevi yapmak.

• **Ücret Karşılığı Çalışılan İşten Yoksun Bırakma:** Ceza infaz kurumunda uyulması gereken kuralları ihlal eden mahkûmlara kurum yönetiminde ücret karşılığı çalıştığı işten 1 ay ile 3 ay arasında yoksun bırakılma cezası verilir. Ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma cezasını gerektiren eylemler şunlardır:

- a) İş elbisesini giymemek,
- b) İş yerini izinsiz terk etmek,
- c) İş yerindeki çalışma yönergelerine uymamak,
- d) İşte gerekli özeni göstermemek veya işin gereği olan özeni göstermemek,
- e) Başkalarının ciddiyetle çalışmalarını engellemek,
- f) İşte kullanılan aletleri ve gereçleri kasten bozmak,
- g) İş yerini veya çalışanları dikkatsiz ve tedbirsiz davranışlarıyla tehlikeye düşürmek veya bunlara ağır zarar vermek,
- h) İşti kasten kötü yapmak veya gerektiği hâlde çalışmamak.

• **Haberleşme veya İletişim Araçlarından Yoksun Bırakma veya Kısıtlama:** Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama cezası; hükümlünün bir aydan üç aya kadar mektup, faks ve telgraf almak ve yollamaktan, televizyon izlemekten, radyo dinlemekten, telefon etmekten ve diğer iletişim araçlarından yararlanmaktan tamamen veya kısmen yoksun bırakılmasıdır. Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama cezasını gerektiren eylemler şunlardır:

- a) Protesto amacıyla idarece verilen yemeği topluca almama eylemine katılmak,
- b) Kurum işyurdu yönetim kurulunca uygun görülen işte çalışmamak,
- c) Herhangi bir şeyi protesto amacıyla veya idareye karşı toplu olarak sessiz direnişte bulunmak,
- d) Odalarda, eklentilerinde ve diğer alanlarda ilâç ve gıda maddesi stoku yapmak,
- e) Gereksiz olarak marş söylemek veya slogan atmak.

• **Ziyaretçi Kabulünden Yoksun Bırakma:** Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası, hükümlünün bir aydan üç aya kadar ziyaretçi görüşüne

çıkarılmamasıdır. Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezasını gerektiren eylemler ise şunlardır:

- a) Sayım yapılmasına karşı çıkmak,
- b) Aramaya karşı çıkmak,
- c) Sevke, nakle veya bunlarla ilgili olarak alınacak tedbirlere karşı çıkmak,
- d) Kurumda korku, kaygı veya panik yaratabilecek biçimde söz söylemek veya davranışta bulunmak,
- e) Hükümlülerin haberleşmelerini; ziyaretçileriyle görüşmelerini; iyileştirme ve eğitim programları çerçevesinde eğitim ve spor, meslek kazandırma ve işyurdu çalışmaları ile diğer sosyal ve kültürel faaliyetlere katılmalarını; kurum hekmince muayene ve tedavi edilmelerini; avukat tayin etmelerini; mahkemelere veya CBS'lere gitmelerini; kurum görevlileri ile görüşmelerini; salıverilenlerin kurum dışına çıkmalarını her ne suretle olursa olsun engellemek, hükümlü ve tutukluları bu fiillere teşvik etmek, bu yolda talimat vermek, mevzuatın hükümlü ve tutuklulara tanıdığı sair her türlü görüşme ve temas olanaklarını engellemek,
- f) Kumar ve benzeri oyunlar oynamak veya oynatmak.

• **Hücreye Koyma Cezası:** Hücreye koyma cezası, hükümlünün eylemlerinin nitelik ve ağırlığına göre bir günden yirmi güne kadar, açık havaya çıkma hakkı saklı kalmak üzere, geceli ve gündüzlü bir hücrede tek başına tutulması ve her türlü temastan yoksun bırakılmasıdır. Hücreye koyma cezasını gerektiren eylemler ise şunlardır:

a)1-10 gün arası hücre cezası gerektiren eylemler: Ceza infaz kurumlarında, disiplin kurulu tarafından, eylemin niteliğine göre, hükümlünün 1 ile 10 gün arasında tek başına bir hücrede kalmasına karar verilen eylemler şunlardır:

- a) Kurum tesislerine, araç ve gereçlerine zarar vermek,
- b) Tünel kazmaya teşebbüs etmek,
- c) Firara teşebbüs etmek,
- d) Hükümlü ve tutukluları idareye karşı kışkırtmak veya isyana kalkışmak,
- e) Hükümlü ve tutukluları daha az cezayı gerektirecek şekilde kasten yaralamak,
- f) Hükümlü ve tutuklular üzerinde baskı kurarak çıkar sağlamak, özel işlerde veya başka işlerde kullanmak, bunlara kalkışmak veya bu amaçları gerçekleştirmek için oluşturulan gruplara katılmak veya bunlarla dayanışma içinde olmak,
- g) Her türlü ateşli silâh, mermi, patlayıcı madde; kesici, delici, yaralayıcı, bereleyici alet; yakıcı, aşındırıcı, boğucu, bayıltıcı, kör edici gaz ve ecza; her türlü zehir ve uyuşturucu ilâç ve madde; cep telefonu, telsiz ve sair elektronik haberleşme aracı dışında kalıp da kanuna uygun olarak yasaklanmış bulunan her türlü eşya, araç, gereç veya malzemeyi ceza infaz kurumlarına sokmak, bulundurmamak, kullanmak,

h) Sayım ve arama eylemlerini; hükümlülerin haberleşmelerini; ziyaretçileriyle görüşmelerini; iyileştirme ve eğitim programları çerçevesinde eğitim ve spor, meslek kazandırma ve işyurdu çalışmaları ile diğer sosyal ve kültürel faaliyetlere katılmalarını; kurum hekimince muayene ve tedavi edilmelerini; avukat tayin etmelerini; mahkemelere veya CBS'lere gitmelerini; kurum görevlileri ile görüşmelerini; salıverilenlerin kurum dışına çıkmalarını; mevzuatın hükümlü ve tutuklulara tanıdığı sair her türlü görüşme ve temas olanaklarını şiddet kullanarak engellemek veya buna kalkışmak,

ı) Kurum görevlileri ile dış güvenlik görevlilerine rüşvet teklif etmek veya vermeye kalkışmak,

j) Kurum görevlilerine hakaret veya tehditte bulunmak,

k) Kuruma, kurum görevlilerine veya hükümlü ve tutuklulara ait şeyleri çalmak veya bunlara kasten zarar vermek.

b) 10-20 gün arasında hücre cezası gerektiren eylemler: Ceza infaz kurumlarında, disiplin kurulu tarafından eylemin niteliğine göre 10 ile 20 gün arasında tek başına bir hücrede kalmasını gerektiren eylemler şunlardır:

a) İsyan çıkarmak,

b) Kuruma ağır zarar vermek,

c) Kasten yangın çıkarmak,

d) Adam öldürmek veya öldürmeye kalkışmak,

e) Hükümlü ve tutukluları kasten veya neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralamak ile görevlileri her türlü kasten yaralamak,

f) Cinsel saldırıda veya çocuklara karşı cinsel istismarda bulunmak, bu suçlara kalkışmak veya cinsel tacizde bulunmak,

g) Her türlü ateşli silâh, mermi, patlayıcı madde, kesici, delici, yaralayıcı, bereleyici alet,; yakıcı, aşındırıcı, boğucu, bayıltıcı, kör edici gaz ve ecza; her türlü zehir ve uyuşturucu ilâç ve madde; cep telefonu, telsiz ve sair elektronik haberleşme aracını kuruma sokmak, bulundurmak, kullanmak,

h) Görevlileri veya hükümlü ve tutukluları rehin almak,

ı) Firar etmek veya tünel kazmak,

j) Hükümlü ve tutuklular üzerinde baskı kurarak çıkar sağlamak, özel işleriyle başka işlerde kullanmak, bunlara kalkışmak veya bu amaçları gerçekleştirmek için nüfuz kullanarak grup oluşturmak,

k) Suç örgütlerine ait her türlü yayın, bez afiş, pankart, resim, sembol, işaret ve benzeri eşyayı kurumların herhangi bir yerine asmak veya teşhir etmek,

l) Suç örgütlerinin eğitim ve propaganda faaliyetlerini yapmak veya yaptırmak,

m) Kurum görevlileri ile dış güvenlik görevlilerine rüşvet vermek.

Kınama ve bazı etkinliklerden alıkoyma disiplin cezası, ceza infaz kurumunun en üst amiri yani kurum müdürü tarafından verilir. Diğer disiplin cezalarını gerektiren eylemlerde yapılan işlemler şöyledir: Eylemin öğrenilmesinden itibaren ve en geç iki gün içinde kurum en üst amiri tarafından atanan bir soruşturmacı tarafından disiplin soruşturmasına başlanır. Başlatılan disiplin soruşturması 7 gün içinde tamamlanır ve ceza infaz kurumu disiplin kuruluna belgelerle birlikte bir rapor halinde sunulur. Ayrıca soruşturmanın niteliği ve eylemine göre yedi günlük süre İnfaz Hâkimliğinin yazılı onayı ile yedi gün daha uzatılabilir. Disiplin kuruluna sunulan rapor en geç 3 gün içinde karara bağlanır. Savunması alınmadan hiçbir mahpusa disiplin cezası verilemez. Savunma verme süresi 3 gündür ve savunmalarını vermediği takdirde haklarından vazgeçeceği mahpusa tebliğ edilir. Soruşturma sonucunda disiplin kurulu tarafından verilen karar mahpusa tebliğ edilir. Yapılan tebliğde aldığı disiplin cezası ve itiraz mercileri belirtilmek zorundadır. Verilen disiplin cezasına karşı itiraz infaz hâkimliğine yapılır.

İnfaz hâkiminin kararlarına karşı şikâyetçi veya ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından, tebliğden itibaren bir hafta içinde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerine göre acele itiraz yoluna gidilebilir. İtiraz, infaz hâkimliğinin kurulduğu yer olan Ağır Ceza Mahkemesine yapılır (İnfaz Hâkimliği Kanunu. 2001).

Ceza infaz kurumunda kalan hükümlüler, yukarıda bahsettiğimiz herhangi bir disiplin cezasını almaları halinde iyi halli hükümlü statülerini kaybetmektedir. Tekrar iyi hal kazanabilmeleri için geçmesi gereken süre disiplin cezasını infaz ettiği tarihten itibaren; kınama cezası alanlar için on beş gün, bazı etkinliklere alıkoyma cezası alanlar için bir ay, ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma cezası alanlar için üç ay, haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama cezası alanlar için üç ay, ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası alanlar için üç ay, 1 ila 10 gün arasında hücre cezası alanlar için altı ay, 10 ila 20 gün arasında hücre cezası alanlar için bir yıldır. İyi halli olmayan hükümlü şartla tahliye olamaz ve açık ceza infaz kurumuna ayrılamaz (5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun. 2004).

2.8. Ceza İnfaz Kurumunda Kalan Hükümlü ve Tutuklulara Verilen Ödüller

30.03.2013 tarihinde yürürlüğe giren Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik hükümleri gereği, ceza infaz kurumunda kalan hükümlü ve tutuklulara iyi halli olmaları şartı ile çeşitli ödüller verilmektedir. Bu ödüller, ceza infaz kurumunda kalan mahpusların yeniden sosyalleşmelerini ve insan haklarına saygılı bireyler olmalarını sağlamak ve cezalarını infaz ettikten sonra onları tekrar topluma kazandırmak için teşvik amaçlı verilmektedir.

2.8.1. Ceza İnfaz Kurumunda Kalan Hükümlü ve Tutuklulara Uygulanan Ödül Türleri

Ceza infaz kurumlarında kalan hükümlü ve tutuklulara cezalarının infazından sonra topluma tekrar uyum sağlamaları için idare ve gözlem kurulu tarafından uygulanan ödüller şunlardır (Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik. 2013):

- *Kapalı ceza infaz kurumlarındaki evli hükümlü ve tutuklulara, kurum personelinin yakın nezareti olmaksızın eşleri ile mahrem görüşme,*
- *Haftalık açık veya kapalı ziyaret süresini uzatma,*
- *Kapalı ziyaret yerine açık ziyaret yapma,*
- *Üst üste kullanılmayan ziyaret sürelerini toplu olarak kullanma,*
- *Haftalık telefonla görüşme sayı veya süresini artırma,*
- *Sosyal, kültürel veya sportif etkinliklerden öncelikli ve daha uzun süreli yararlanma,*
- *Haftalık harcama miktarını yarı oranında artırma,*
- *Tek kişilik odada televizyon bulundurma,*
- *Hediye,*
- *Takdir belgesi,*
- *Tavsiye mektubu.*

2.8.2. Ödüllendirilecek Hükümlü ve Tutuklu Şartları

Ceza infaz kurumunda belirtilen ödüllerden yararlanmak için bazı şartlar gerekmektedir. Öncelikle, ödüllerden yararlanacak hükümlü veya tutuklunun disiplin cezası almamış veya aldığı disiplin cezasının kaldırılmış olması şarttır. Disiplin cezası olmayan hükümlü veya tutuklu ayrıca, tutum ve davranışları ile diğer hükümlü ve tutuklulara iyi örnek olmak; iyileştirme faaliyetlerine geçerli mazeret dışında sürekli ve etkin bir şekilde katılarak kişisel gelişim göstermek; iş, eğitim ve öğretim faaliyetlerine geçerli mazeret dışında sürekli katılarak üstün başarı göstermek; kurumdaki kişisel ve ortak kullanım alanları ile bu

yerlerde bulunan eşyaların temizlik, düzen ve korunmasına azami özen göstermek; kurum içi ya da dışındaki sosyal, kültürel veya sportif faaliyetlere sürekli ve etkin bir şekilde katılarak kişisel gelişim göstermek; kurum işleyişini sürdürmek için gerekli olan kurum iç hizmetlerinin yerine getirilmesinde istekli olmak ve üstün gayret göstermek; uyuşturucu, alkol veya sigara bağımlısı olup da bu bağımlılıktan kurtulmak için kurumca yürütülen eğitim veya tedavi programlarına katılarak bu konuda gelişim göstermek; kurum asayiş ve düzenini tehlikeye düşürebilecek hukuka aykırı bir eylemin ortaya çıkarılmasını sağlamak şartlarından bir veya birkaçını sağlaması şartı ile ödüllendirmeden yararlanabilir (Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik. 2013).

2.8.3. Ödüllendirmede Yetkili Mercii ve Ödüllendirme Usulleri

Ceza infaz kurumlarında verilecek ödülün türü, sayısı ve süresini vermeye yetkili kurul cezaevi idare ve gözlem kurulusudur. İdare ve gözlem kurulu, ödülü resen verebildiği gibi diğer servislerin görüşünü değerlendirerek de ödül verilecek hükümlü ve tutukluyu belirleyebilir (Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik. 2013):

• **Eş Görüş Ödülü:** *Kapalı ceza infaz kurumundaki hükümlü ve tutuklulara, en geç üç ayda bir kez olmak üzere, üç saatten yirmi dört saate kadar eşleriyle kurumun bu tür ziyaretler için ayrılan bölümünde ve personelin yakın nezareti olmaksızın mahrem şekilde eş görüşmesi ödülü verilebilir.*

• **Haftalık ziyaret süresinin uzatılması ödülü:** *Haftalık ziyaret süresinin uzatılması ödülü verilen hükümlü ve tutukluların açık veya kapalı ziyaret süresi iki saate kadar uzatılabilir.*

• **Kapalı ziyaret yerine açık ziyaret yaptırılması ödülü:** *Hükümlü ve tutuklulara kapalı ziyaret yerine açık ziyaret yaptırılması ödülü verilebilir. Kurul, her bir ödüllendirme kararı ile en fazla üç kapalı ziyaretin uygun zamanlarda açık olarak yapılmasına karar verebilir.*

• **Kullanılmayan ziyaret sürelerinin birleştirilmesi ödülü:** *Hükümlü ve tutukluların üst üste kullanmadıkları en fazla üç haftalık ziyaret süresi toplu olarak kullanılabilir.*

• **Telefonla görüşme süresi veya sayısının artırılması ödülü:** *Hükümlü ve tutukluların haftalık telefonla görüşme süresi veya sayısı iki katına kadar artırılabilir.*

• **Sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerden yararlanma ödülü:** *Hükümlü ve tutuklulara; sosyal, kültürel veya sportif etkinliklerden öncelikli olarak veya bir hafta için programlanmış sürenin en fazla iki katına kadar yararlandırılması ödülü verilebilir.*

• **Haftalık harcama miktarının artırılması ödülü:** *Hükümlü ve tutuklulara, haftalık harcama miktarının yarı oranında artırılması ödülü verilebilir.*

• **Tek kişilik odada televizyon bulundurma ödülü:** Ortak yaşam alanlarında bulunan televizyon dışında hükümlü ve tutuklulara, kaldığı tek kişilik odada televizyon bulundurma ödülü verilebilir.

• **Hediye verilmesi:** Hükümlü ve tutuklulara, kişisel özellikleri ile özel ilgi ve becerileri dikkate alınmak suretiyle ödül olarak bir hediye verilebilir. Hediye, para veya ekonomik değer taşıyan bir eşya olabileceği gibi manevi değeri olan bir eşya da olabilir.

• **Takdir belgesi verilmesi:** Hükümlü ve tutuklulara ödül olarak takdir belgesi verilebilir.

• **Tavsiye mektubu verilmesi:** Hükümlü ve tutuklulara, salıverilme sonrasında kamu veya özel sektör nezdinde yapacağı iş başvurularında kullanmak üzere ödül olarak tavsiye mektubu verilebilir.

2.9. Hükümlülerin Açık Ceza İnfaz Kurumunda Cezalarını İnfaz Şartları

Türkiye'de infaz sistemi üç aşamadan oluşmaktadır. Kapalı ceza infaz kurumunda kalan hükümlüler, iyi halli olmaları şartı ile suç türü ve ceza süreleri dikkate alınarak açık ceza infaz kurumlarına ayrılabilir. Açık ceza infaz kurumunda gerekli infaz şartlarını taşıyan hükümlüler ise denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezalarını infaz edebilmektedir. Kapalı ceza infaz kurumunda cezasını infaz eden hükümlüler ise, kurum müdürlüğüne hitaplı bir dilekçe ile açık ceza infaz kurumuna ayrılmak istediğini bildirir. Hükümlünün, dilekçesinde nakil giderlerini peşin ödeyeceğini belirtmesi gerekir. İdare Gözlem Kurulu tarafından yapılan incelemede şartları taşıdığına karar verilen hükümlünün ilamı, idare gözlem kurulu kararı, disiplin kurulu tarafından alınan iyi hal kararı ve müddetnamesi CBS'lere gönderilir. CBS tarafından yapılan inceleme sonucunda, hükümlünün açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarını taşıması halinde; bulunduğu yargı çevresindeki açık kurumlara, şayet bulunduğu yerde açık ceza infaz kurumu bulunmuyorsa bakanlıkça belirlenen bir açık ceza infaz kurumuna gönderilmesine karar verilir.

2.9.1. Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan Açık Ceza İnfaz Kurumuna Ayrılacak Hükümlüler

Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği (2012) gereğince:

a) *Hükümlülerden toplam cezaları on yıldan az olanlar bir ayını, on yıl ve yukarı olanlar ise onda birini kurumlarda infaz edip, iyi hâlli olan ve koşullu salıverilme tarihine yedi yıl veya daha az süre kalanlar,*

b) *Müebbet hapis cezasına mahkûm olup, koşullu salıverilme tarihine beş yıl veya daha az süre kalanlar,*

c) Cezaları yüksek güvenlikli kapalı kurumlar veya diğer kapalı kurumların yüksek güvenlikli bölümlerinde infaz edilenlerden toplam cezalarının üçte birini bu kurumlarda iyi hâlli olarak geçiren ve koşullu salıverilme tarihine üç yıl veya daha az süre kalanlar,

d) 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 142, 148, 149, 188 ve 190. maddeleri ile 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 403, 404, 491/3-4, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498 ve 499. maddelerinden mahkûm olan ve koşullu salıverilme tarihine beş yıldan az süre kalanlar,

e) 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 102 ve 103. maddeleri ile eşe karşı işlenen 82/1-d, 86/3-a ve 96/2-b maddeleri ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 414, 416/1, 418/1 maddeleri ile eşe karşı işlenen 449/1, 456 ve 457/1 maddelerinden mahkûm olan ve koşullu salıverilme tarihine üç yıldan az süre kalanlar,

f) 4959 sayılı Toplum Kazandırma Kanunu, 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ile Mücadele Kanunu'nun 14'üncü maddesi ve 5237 sayılı Kanunun 221. maddesinden yararlanan ve koşullu salıverilme tarihine iki yıldan az süre kalanlar,

g) Terör ve örgütlü suçlardan hükümlü olup, mensup oldukları örgütten ayrıldıkları idare ve gözlem kurulu kararıyla tespit edilen ve koşullu salıverilme tarihine bir yıldan az süre kalanlar açık ceza infaz kurumuna ayrılabilir.

Birden fazla cezanın toplanarak infazı hâlinde; açık kuruma ayrılmada esas alınacak suç, koşullu salıverilme tarihine en az sürenin arandığı suçtur.

2.9.2. Doğrudan Açık Kuruma Alınacak Hükümlüler

Terör suçları, örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar ile cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar hariç olmak üzere (Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği. 2012):

a) Kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olanların,

b) Taksirli suçlardan toplam beş yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olanların,

c) Adli para cezası hapis cezasına çevrilenlerin,

ç) İcra ve İflas Kanunu gereğince tazyik hapsine tabi tutulanların cezaları doğrudan açık kurumlarda yerine getirilir.

2.9.3. Açık Ceza İnfaz Kurumundan Kapalı Ceza İnfaz Kuruma İade

Açık ceza infaz kurumlarında cezasını infaz etmekte olan hükümlüler, açık ceza infaz kurumlarından kapalı ceza infaz kurumlarına iade edilir. Kapalı ceza infaz kurumuna iade koşulları ise şunlardır (Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği. 2012):

a) Haklarında tutuklama kararı verilenler,

b) Firar edenler,

c) Kınamadan başka bir disiplin cezası alıp disiplin cezası kesinleşenler,

ç) Doğrudan açık kurumlara gönderilenler hariç olmak üzere; yaş, sağlık durumu, bedensel veya zihinsel yetenekleri bakımından çalışma koşullarına uyum sağlayamayacakları tespit edilenler,

d) İş temin edildiği halde çalışmayanlar veya iş düzenine uyum sağlayamayanlar, kurum yönetim kurulu kararı ile kapalı kurumlara iade edilir. Bu karar derhâl İnfaz Hâkimliğinin onayına sunulur. Kurum düzeni veya kişi güvenliğinin tehlike altında olması halinde asayiş ve düzeni sağlamak için hükümlünün disiplin cezasının kesinleşmesi beklenmeden tedbiren kapalı ceza infaz kurumuna gönderilmesine kurum yönetim kurulu tarafından karar verilebilir.

e) İnfaz edilen cezası dışında başka bir suçtan haklarında mahkûmiyet kararı verilenlerin cezaları toplandıktan sonra açık ceza infaz kurumuna ayrılma süreleri tutmayanlar ve şartları tutmadığı halde yanlışlıkla açık kuruma ayrıldığı anlaşılanlar, kurum yönetim kurulu kararı ile kapalı kuruma iade edilir.

2.9.4. Açık Ceza İnfaz Kurumuna Ayrılamayacak Hükümlüler

Kapalı ceza infaz kurumlarında olup da hiçbir zaman açık ceza infaz kurumuna ayrılamayacak olan hükümlüler vardır. Cezalarının tamamını kapalı ceza infaz kurumunda tamamlayacak olanlar ise şunlardır (Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği. 2012):

a) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm olanlar,

b) Haklarında ikinci defa tekerrür hükümleri uygulananlar,

c) Haklarında iyi hal kararı verilse bile, 5275 sayılı Kanun'un 44. maddesinde sayılan eylemlerden dolayı toplam beş ve daha fazla hücreye koyma cezası alıp, son hücreye koyma cezasının kaldırılmasının üzerinden bir yıl geçmemiş olanlar,

ç) Terör ve örgütlü suçlardan hükümlü olup, 5237 sayılı Kanununun 221. maddesinden yararlananlar ve İdare Gözlem Kurulu tarafından örgütten ayrıldığı hakkında karar verilenler dışında kalanlar açık ceza infaz kurumlarına ayrılamaz.

d) Koşullu salıverilme kararı geri alınanların, geri alınan cezalarının tamamı,

e) Denetimli serbestlik tedbirinin ihlali sonucunda, koşullu salıverilme tarihine kadar olan sürenin tamamı,

f) Çocuk eğitim evleri hariç, kapalı kurumlardan firar edenler ile açık kurumlardan ikinci kez firar etmiş olanların, firar tarihinden önce kesinleşmiş olan cezaları ve koşullu salıverilme tarihine kadar kesinleşerek infazına başlanacak olan cezalarının tamamı,

g) 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu gereğince verilen hapsen tazyik veya tazyik hapisleri dışında, diğer kanunlarda düzenlenen tazyik, disiplin veya zorlama hapislerinin tamamı, kapalı kurumlarda infaz edilir.

h) İşlediği iddia olunan başka bir suçtan dolayı haklarında 04.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. maddesine göre tutuklama kararı verilenler,

i) Yaş, sağlık durumu, bedensel veya zihinsel yetenekleri bakımından çalışma koşullarına uyum sağlayamayacakları idare ve gözlem kurulu kararıyla saptananlar, bu durumları devam ettiği sürece açık kurumlara ayrılamaz.

2.10. Ceza İnfaz Kurumlarında Verilen Eğitim Faaliyetleri

Hükümlünün tahliye sonrası yeniden suç işleme oranının yüksek olması ve topluma yeniden uyum sağlamasında gözlemlenen bazı sıkıntılar; hükümlünün temel ihtiyaçlarının sadece beslenme, barınma ve sağlık gibi koşulları sağlamakla sınırlı olmadığını göstermektedir. Bunlara ek olarak, içerde özgürlükleri elinden alınmış olan bireylerin tahliye sonrası yaşamlarını düzenleyebilmeleri için temel eğitim almaları ve meslek edinmeleri amacıyla ceza ve infaz kurumları içerisinde eğitim hizmeti verme zorunluluğu ortaya çıkmıştır (Özcan, 2010:1).

Ceza infaz kurumlarındaki eğitim çalışmaları hayat boyu öğrenme anlayışı ile Adalet Bakanlığı CTE'nin oluşturduğu standartlar sistemi doğrultusunda yürütülmektedir. Kuruma ilk geldikleri anda hükümlü ve tutukluların eğitim ve meslekî durumları, kurum öğretmenlerinin yapacağı ilk görüşmeyle tespit edilir. Böylece hükümlü ve tutuklunun salıverilmesine kadar olan süreç içerisinde gerekli olan eğitim programları hazırlanır. Eğitim servisi; hükümlü ve tutuklulara, eğitim seviyelerini yükseltmek, yetenek ve ilgileri doğrultusunda bir meslek edindirmek için rehberlik eder; bu yönde gerekli yardım ve desteği sağlar. Eğitim servisi, eğitimi destekleyici kurslar ve mesleki kursların açılmasını sağlar (Şen, 2016: 23).

Ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilen eğitim ve iyileştirme faaliyetlerinin amaçları ise şunlardır (Sarıdiken 2014: 38):

- *Temel insanî gereksinimlerini karşılayabilecekleri ve sahip oldukları potansiyeli geliştirebilecekleri bilgi ve kaynaklarla donatılmaları,*
- *Özgürlüklerinin kısıtlanmasına neden olan olayın psikolojik, sosyal ve fiziksel bütünlüklerinde meydana getirdiği zararların giderilmesi,*
- *Saygınlık, güven, değer ve başkalarının hak ve özgürlüklerine saygı duygularının geliştirilmesi,*

- *Sosyal, kültürel, meslekî, psikolojik ve fiziksel gereksinimleri doğrultusunda yeniden toplumsallaşmalarına destek olunması,*
- *Beden, zihin, ahlâk ve duygu bakımından sağlıklı, bir iş ve meslek sahibi olarak yaşamlarını sürdürmenin ve toplum içinde yapıcı bir rol üstlenmenin bilincine varmış, kendilerine ve başkalarına zarar vermeden yaşamayı öğrenmiş bireyler olarak gelişmeleri,*
- *Aile ve toplumla ilişkilerini güçlendirmeleri,*
- *Sürekli değişim ve gelişim içinde bulunan toplum hayatına uyum göstermelerini sağlayacak anlayış, alışkanlık, tutum, davranış ve beceriler kazanmaları,*
- *Kurum içi yaşamı toplumsal yaşama yakınlaştırarak ve toplumla ilişkilerini sürdürülebilmeleri için her türlü olanaktan yararlanarak, toplumla bütünleşmelerini sağlamaktır.*

Araştırmannın bu bölümünde ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü ve tutuklular için kurumlarda yapılan eğitim faaliyetlerinden bahsedilecektir.

2.10.1. Okuma Yazma Kursları

Ceza infaz kurumlarında okuma-yazma bilmeyenlerin, okur-yazar hale getirilmelerine yönelik I. kademe okuma yazma kursu; ilkokulun ara sınıflarından ayrılan veya ilkokul mezunu olmayan, 65 yaş altı, sağlık durumu elverişli yetişkin hükümlü ve tutuklulara II. Kademe okuma-yazma kursu açılmaktadır.

(http://www.cte.adalet.gov.tr/menudekiler/egitim_servisi/genelbilgi.asp).

2.10.2. Yaygın Eğitim (Açık Öğretim Ortaokulu, Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Fakültesi)

Açık İlköğretim Okuluna, yetişkin II. kademe eğitimi başarı kursunu tamamlayıp başarı belgesi alan, ilkokulu bitiren, ortaokul 1, 2, 3. veya ilköğretim 6, 7, 8. sınıflardan ayrılan, ortaokulu dışarıdan bitirme sınavlarına kayıtlıyken terk eden genç ve yetişkinler başvurabilir. Bu nedenle, kuruma gelen tüm hükümlü ve tutukluların öğrenim durumları tespit edilerek, yukarıda belirtilen şartları taşıyanlara Açık İlköğretim Okuluna başvuru hakkında bilgi verilerek, okula devam etmeleri sağlanır. Açık Öğretim Lisesine ise, ortaokul veya ilköğretim mezunu ya da lise 1, 2, 3. sınıflardan ayrılan genç ve yetişkin hükümlü ve tutuklular başvurabilir (Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü 46/1 No'lu Genelge 2007).

2.10.3. Mesleki ve Teknik Kurslar

Ceza infaz kurumlarında açılan mesleki ve teknik kurslar; bireyin daha çok kişisel gelişiminin sağlanması amacıyla ve ayrıca Türkiye'nin, iş piyasalarının mesleki ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, meslek edindirmeye yönelik olarak düzenlenmektedir. İş ve meslek eğitimi; kurumun fiziksel yapısı ile ilgi ve yetenekleri doğrultusunda hükümlü ve tutukluların verimli, üretken bireyler olarak toplum yaşamına uyumlarını sağlamak; salıverilmelerinden sonra gelir getirecek bir meslek edinmelerine yardımcı olmak amacıyla uygulanmaktadır.

Hükümlü ve tutukluların yeteneklerine uygun meslek kurslarının seçimi eğitim kurulunca yapılmaktadır. Eğitimler; halk eğitim müdürlükleri, mesleki eğitim merkezi müdürlükleri, üniversiteler, belediyeler, ticaret ve sanayi odaları, meslek odaları, sivil toplum kuruluşları ile günümüz koşullarına uygun olarak iş birliği halinde açılmaktadır (http://www.cte.adalet.gov.tr/menudekiler/egitim_servisi/genelbilgi.asp).

2.10.4. Dini Eğitim Çalışmaları

Hükümlü ve tutuklular; ceza infaz kurumunda, mensup bulunduğu dinin ibadetlerini, düzeni bozmayacak ve çalışmayı engellemeyecek biçimde serbestçe yerine getirebilir ve ibadette kullanılan eşyayı, dinî yaşamı bakımından zorunlu olan kitap ve eserleri temin ve bulunduğu yerlerde muhafaza edebilirler (Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü 46/1 No'lu Genelge 2007).

2011'de Adalet Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı arasında tutuklu ve hükümlülerin dini ve ahlaki gelişimlerini sağlamaya yönelik protokol imzalanmıştır. İmzalanan bu protokolle ceza infaz kurumlarında görevlendirilecek vaizlerin görevleri şunlardır (Adalet Bakanlığı ile DİB Arasında Hükümlü ve Tutukluların Dini ve Ahlaki Gelişimlerini Sağlamaya Yönelik Protokol, 2011):

- *Tutuklu ve hükümlülere dini ve ahlaki bilgiler vermek, bu konulardaki yanlış bilgileri düzeltmek,*
- *Dini ve ahlaki duygu ve düşüncelerini geliştirerek, insan, aile, millet ve vatan sevgisini aşlamak için; kurumlarda din hizmetleri, ahlaki gelişim ve manevi rehberlik faaliyetleri görevini yürütmek,*
- *İstek halinde Kur'an-ı Kerim öğretimi yapmak,*

- *Dini gün ve haftaların anlamına uygun anma, kutlama programlarını hazırlamak ve dini vecibelerin yerine getirilmesine yardımcı olmak.*

2.10.5. Sosyal Kültürel ve Sportif Faaliyetler

Ceza infaz kurumlarında kişilerin sosyal ve kültürel olarak gelişimleri için, istekli hükümlü ve tutukluların katılımları ile sergi, müzik, halk oyunları, hobi faaliyetleri ve el sanatları çalışmaları gibi etkinlikler sürekli olarak düzenlenmektedir

(http://www.cte.adalet.gov.tr/menudekiler/egitim_servisi/genelbilgi.asp),

Eğitim ve iyileştirme faaliyetleri kapsamında kurumda yapılan konferans, seminer, münazaralar, bilgi yarışmaları, konserler ve kurslar; bireyi bilgilendirici ve geliştirici bir nitelik taşımasının yanı sıra, hükümlü tutukluların bu etkinliklere katılım sağlayabilmeleri için iyi halli olmaları gerekliliği, kişilerde iyi halde kalmayı teşvik niteliği de taşımaktadır. Buna ek olarak; adı geçen etkinlikler, hükümlü tutukluların ruhsal durumlarında olumlu etkiler bırakmaktadır. Hükümlü tutuklularla yapılan geçmiş çalışmalar; kurum bünyesindeki kurslarla boş zamanlarını verimli değerlendiren bireylerin daha az yalnızlık hissettiğini ortaya koymaktadır (Ravanoğlu, 2018: 22).

2.10.6. Kütüphane ve Kitaplık Faaliyetleri

Hükümlü ve tutukluların boş zamanlarını okuyarak değerlendirmeleri, eğitim ve iyileştirme çalışmaları ile ilgili hedeflere ulaşmak ve ceza infaz kurumunda görevli personel için gerekli eğitim ve iyileştirme çalışmalarında ihtiyaç duyulan kaynakları hazır halde bulundurmak amacıyla kurumların tipine göre kitaplık veya kütüphaneler kurulmuştur. İlgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılarak güncel ve kurum ihtiyacını karşılayacak yayınlar temin edilerek kütüphanelerin zenginleştirilmesi sağlanmaktadır (Şen, 2016: 26).

2.11. İşyurtları Kavramı

Hükümlü ve tutukluların meslek ve sanatlarının korunup geliştirilmesi veya bir meslek ve sanat öğrenmeleri amacıyla yönelik olarak çalışmalarını sağlamak üzere işyurtları açmak ve bunların bütün mali ve idari işlerini bir merkezden düzenlemek ve yönetmek amacıyla Adalet Bakanlığına bağlı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu kurulmuştur (Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanun, 1997).

2.11.1. İşyurtları Amacı

Çağdaş infaz anlayışı çerçevesinde mesleki eğitim ilkelerine ve insan haklarına uygun olarak faaliyet gösteren işyurtları; verilen mesleki ve teknik eğitim sonrasında işyurtlarında iş kazası, meslek hastalığı ve analık sigortası yapılarak ücret karşılığı çalıştırılan hükümlü ve tutukluların üretken bireyler olarak yeniden topluma kazandırılmasını, çağdaş üretim tekniklerini kullanarak ürün ve hizmetlerde kalitenin artırılmasını, hükümlü ve tutukluların atıl durumdaki iş gücünün ülke ekonomisine kazandırılmasını amaçlamaktadır (Adalet Bakanlığı, 2019).

Türkiye genelinde bugün itibarıyla yaklaşık 58.000 hükümlü ve tutuklu işyurtlarında mesleki eğitime tabi tutulmakta; en etkili öğrenme yöntemi kabul edilen iş başında uygulamalı eğitim yoluyla uygulayarak, yaşayarak ve üreterek mesleki bilgi, beceri ve tutum kazanmaktadır. Mesleki eğitim ilke ve prensipleri uyarınca sürdürülen eğitim çalışmalarında ve edinilen mesleki bilgilerin belgelendirilmesinde Milli Eğitim Bakanlığı ve Mesleki Yeterlilik Kurumu ile yakın iş birliğine gidilmekte; özel sektör iş birliği yoluyla da sektör ihtiyaçlarına uygun, açık, iş gücü niteliklerine haiz, güncel teknolojik yeniliklere ve gerçek yaşam durumlarına uyumlu iş gücü yetiştirilmeye çalışılmaktadır. İşyurtları Kurumu, tutuklu ve hükümlülerin yeniden topluma kazandırılması amacıyla yürütülen infaz hizmetlerini en kısa vadede sonuca ulaştıran kurumların başında gelmektedir. Özellikle son dönemde, istihdama yönelik meslek dallarına yoğunlaşarak tutuklu ve hükümlülerin salıverilme sonrası yaşamlarını idame ettirebilecekleri bir meslek veya sanatı öğrenmeleri ve bu meslekle ilgili belge sahibi olmaları konusunda çalışmalar hız kazanmıştır (Adalet Bakanlığı, 2019).

2.11.2. İşyurtlarında Teşkilat Yapısı

1997'de kurulan İşyurtları Kurumu, Adalet Bakanlığı'na bağlı özel bütçeye sahip tüzel kişiliği bulunan bir kuruluştur. Teşkilat şemasını incelediğimizde, İşyurtları Kurumu'nun merkez ve taşra teşkilatından meydana geldiği görülmektedir.

2.11.2.1. Merkez Teşkilat Yapısı

İşyurtları Kurumu merkez teşkilatı; İşyurtları Kurumu Yüksek Kurulu ve İşyurtları Kurumu Daire Başkanlığından meydana gelmektedir. İşyurtları

Kurumu Yüksek Kurulu; bakanın görevlendireceği bakan yardımcısı başkanlığında, CTE Genel Müdürü, Strateji Geliştirme Başkanı, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı ve Teknik İşler Dairesi Başkanından oluşur.

İşyurtları Kurumu Daire Başkanlığı ise 1 daire başkanı, yeteri kadar tetkik hâkimi, adalet uzmanı, koordinatörler, bürolardan sorumlu şube müdürleri ve bu bürolarda görevli memurlardan oluşmaktadır. İşyurtları Kurumu Daire Başkanlığı toplam 9 birimden oluşmaktadır. Bunlar Bütçe Bürosu, Merkez Saymanlık Bürosu, Merkez Bürosu, Lojman ve Ticari Üniteler Bürosu, İşlemler Bürosu, Muhasebe Bürosu, Araştırma Geliştirme Bürosu, Tanıtım Pazarlama ve Kurumsal Gelişim ve Stratejik Gelişim Bürolarıdır.

Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanun (1997) uyarınca:

İşyurtları Kurumu Yüksek Kurulunun Görevleri:

- 1- İşyurtlarının genel amaç ve politikalarını belirlemek,
- 2- İşyurtları Kurumu'nun Genel Müdürlükçe hazırlanacak bütçesini onaylamak,
- 3- İşyurtlarının kurulmasına veya kaldırılmasına karar vermek,
- 4- Hükümlü ve tutukluların çalıştırılma esas ve usullerini belirlemek,
- 5- İşyurtları yönetim kurullarının önerisi üzerine 1475 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre nitelikleri bu kanunun 8. maddesinde belirtilen işçilerin çalıştırılmasına, ücretlerinin belirlenmesine ve bunların işten çıkarılmasına karar vermek,
- 6- Fazla iş çıkarmak suretiyle işyurduna yararlı olan personel ve hükümlülere prim ödenmesinin esas ve usullerini belirlemek, yıllık bilançolarında tahakkuk edecek kardan personel işçi ve hükümlülere ve bu kanunun 8. maddesinde belirtilen kâr payı ödenmesine ilişkin işyurdu yönetim kurullarının önerilerini karara bağlamak,
- 7- Bakanlığın denetim programlarına ek olarak, işyurtlarının faaliyetlerinin adalet müfettişleri tarafından denetlenmesini bakana önermek,
- 8- İşyurtları Kurumu ile işyurtlarının paralarının yatırılacağı bankaları belirlemek,
- 9- Ceza infaz kurumları ve tutukevleri personeline İşyurtları Kurumu ve işyurtlarının hesaplarını tutturmak ve bu hesapları ilgilendiren işleri yaptırmak,
- 10- İşyurtlarının yıllık iş program ve projelerini, bütçelerini, ek bütçelerini, faaliyet raporu ve netice hesaplarını onaylamak veya reddetmek,
- 11- Genel müdürün önerisiyle işyurtlarına işletme ihtiyaçları için kaynak tahsisi yapmak ve gerektiğinde birinden diğerine kaynak aktarması yapılmasına karar vermek,

12- Genel bütçeden aylık alan kadrolu personelin işyurdunda çalıştırılmasına ilişkin genel müdürün önerilerini karara bağlamak (Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanun, 1997).

İşyurtları Kurumu Daire Başkanlığının Görevleri:

- 1- İşyurtları Kurumu Yüksek Kurulu kararlarını yerine getirmek,
- 2- İşyurtlarını yönetmek, denetlemek ve hesap işlerini izlemek,
- 3- Hükümlü ve tutukluların çalıştırılmalarıyla ilgili her türlü işlemi yürütmek, küçüklerin çalışma şartları bakımından ilgili bakanlık ve kamu kuruluşları ile iş birliği yapmak,
- 4- İşyurtlarının yıllık iş program ve projelerini, bütçelerini, ek bütçelerini, faaliyet raporu ve netice hesaplarını İşyurtları Kurumu Yüksek Kurulu'na sunmak,
- 5- İşyurtlarında 1475 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre bu kanunun 8. Maddesinde belirtilen nitelikte çalıştırılacak işçilere ilişkin işyurdu yönetim kurullarının önerilerini İşyurtları Kurumu Yüksek Kuruluna sunmak,
- 6- İşyurtları Kurumu Yüksek Kurulunun sekreteryaya hizmetlerini yürütmek,
- 7- Görev alanına giren konularda mevzuat yetersizliğine ve aksaklığına ilişkin inceleme ve araştırma yaparak İşyurtları Kurumu Yüksek Kuruluna öneride bulunmak, tüzük ve yönetmelik tasarılarını hazırlamak ve izlemek, görüş bildirmek, genelge düzenlemek,
- 8- Kanunlarda gösterilen ve bakanlıkça verilen diğer görevleri yapmak.

2.11.2.2. İşyurtlarının Taşra Teşkilat Yapısı

İşyurtları Kurumu taşra teşkilatı ceza infaz kurumlarında İşyurdu Müdürlüklerinden oluşmaktadır. Ceza İnfaz Kurumları İşyurdu Müdürlüklerinde İşyurdu Yönetim Kurulu bulunmaktadır. İşyurdu Yönetim Kurulu ise işyurdu müdürünün başkanlığında; işyurdu ikinci müdürü, muhasebe yetkilisi, idare memuru, ambar memuru, kâtip ve teknik personelden oluşmaktadır.

Ceza İnfaz Kurumları İşyurdu Müdürlüklerinin asıl amacı; hükümlü ve tutuklulara çağdaş üretim teknolojilerine uygun mesleki eğitimler vermek, yeni işkolları açmak suretiyle daha fazla hükümlü ve tutuklunun çalışması ve meslek edinmesini sağlamak, belirlenen kriterler ve ekonomik imkânlar çerçevesinde maddi destek vererek ceza infaz kurumlarındaki insan gücünü üretime dönüştürüp ülke ekonomisine katkıda bulunmak, öğrendikleri meslek ve sanat sayesinde hükümlülerin topluma yararlı bireyler olarak salıverilmelerini, daha kolay iş bulmalarını veya kendi işlerini kurmalarını sağlamaktır (İşyurtları Daire Başkanlığı, 2018).

Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanun (1997) gereğince:

İşyurdu Yönetim Kurulu'nun görevleri:

1- *İşyurdunun geliştirilmesine ve genel gidişine ait her türlü faaliyetlere yön vermek,*

2- *Hükümlü ve tutukluların maddi ve manevi kalkınmalarına katkıda bulunacak eğitim, öğretim, sosyal, kültürel ve sportif program ve çalışmaları uygulamak,*

3- *4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre ücretleri işyurdundan ödenecek işçilerin kurum işlerinde çalıştırılmasını, ücretlerinin belirlenmesini ve bunların işten çıkarılmasını Daire Başkanlığı'na önermek,*

4- *Kurumda üretilip satışa arz edilen mamüllerin satış fiyatını belirlemek,*

5- *İşyurdunda yapılacak fazla çalışma önerilerini karara bağlamak,*

6- *Bakanlık, Yüksek Kurul, Genel Müdürlük veya Daire Başkanlığının onayını gerektiren işlemlere ilişkin kararları düzenleyerek onaya sunmak,*

7- *Daire Başkanlığı'nın onayı alınarak, işyurdunda görevli personeli diğer mahallerde geçici olarak görevlendirmek,*

8- *Daire Başkanlığı'nca verilen diğer görevleri yerine getirmektir.*

2.11.3. İşyurtları Kurumlarında İşkolları

Ceza İnfaz Kurumları İşyurtları Kurumları bünyesinde endüstriyel ürünler, mobilya ürünleri, deri ürünleri, hediyelik ürünler, tekstil ürünleri, gıda ürünleri, temizlik ürünleri, sosyal tesisler olmak üzere çeşitli işkolları faaliyet göstermektedir.

A-İşyurtları Tarafından Gerçekleştirilen Tarımsal Faaliyetler:

Seracılık Alanında Yapılan Faaliyetler: Seralar, bitkilerin yetişmesine uygun şartların sağlanması amacı ile çevre şartları kontrol edilen veya düzenlenen cam, plastik, fiberglas gibi ışığı geçiren materyallerle örtülü yapı elemanlarıdır. Değişik iklim koşullarına sahip ceza infaz kurumlarında seracılık faaliyetleri yapılmaktadır. Durağan Açık Ceza İnfaz Kurumunda, Anamur T Tipi Kapalı Açık Ceza İnfaz Kurumunda, Gümüşhacıköy Açık Ceza İnfaz Kurumunda, Elazığ Açık Ceza İnfaz Kurumunda, Kırklareli Açık Ceza İnfaz Kurumunda, Dumlulu Açık Ceza İnfaz Kurumunda, Bartın Açık Ceza İnfaz Kurumunda, Samsun Açık Ceza İnfaz Kurumunda ve Kalecik Kapalı Açık Ceza İnfaz Kurumunda seracılık faaliyetleri yapılmaktadır.

Meyvecilik, Sebzeçilik ve Tahıl Üretimi Alanında Yapılan

Faaliyetler: Ceza infaz kurumlarının toplam tarım alanı 16.400.275 m²'dir. Bu alanlarda tarımsal faaliyetler kapsamında meyvecilik, sebzeçilik, yem bitkileri ve tahıl yetiştiriciliği alanında üretim yapılmaktadır. Meyvecilik alanında zeytin, elma, portakal, limon, çilek, kiraz, muz, hurma, kivi vb. üretimler yapılmaktadır.

Sebzeçilik faaliyetleri kapsamında açık tarla üretimi ve seralarda domates, salatalık, biber, patlıcan, kıvırcık, karnabahar vb. gibi ürünlerin üretimi gerçekleştirilmektedir.

Tahıl ve baklagiller yetiştiriciliği Edirne Açık Ceza İnfaz Kurumunda yapılmakta, burada üretilen yıllık yaklaşık 600 ton pirinç ile ceza infaz kurumlarımızın pirinç ihtiyacının bir kısmı karşılanmaktadır (http://www.iydb.adalet.gov.tr/Resimler/BilgiBankasi/2822019181508faaliyet_raporu_2018.pdf).

B-İşyurtları Kurumunun Gıda Üretim Faaliyetleri Mandıra faaliyetleri:

Foça Açık Ceza İnfaz Kurumu, Niğde Açık Ceza İnfaz Kurumu ve Narman Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan süt işleme tesislerinde çiğ süt alımı yapıp, bu süt işlenerek ceza infaz kurumlarına, satış mağazalarına ve kamu kurumlarına süt ve süt ürünleri olarak satışları gerçekleştirilmektedir.

Akhisar Açık Ceza İnfaz Kurumunda, Bingöl M Tipi Ceza İnfaz Kurumunda, Şanlıurfa Açık Ceza İnfaz Kurumunda, Burhaniye T Tipi Kapılı Açık Ceza İnfaz Kurumunda, Kayseri Bünyan Açık Ceza İnfaz Kurumunda, Türkoğlu Açık Ceza İnfaz Kurumunda işyurdu faaliyeti olarak fırın atölyeleri açılmıştır. Burada üretilen ekmekler ceza infaz kurumları başta olmak üzere çeşitli kamu kuruluşlarına satılmaktadır.

Silivri Açık Ceza İnfaz Kurumu, Menemen Açık Ceza İnfaz Kurumu ve Osmaniye 2 nolu Kapalı Açık Ceza İnfaz Kurumunda kuru pasta üretimi; Kocaeli Açık Ceza infaz Kurumu, Kahraman Maraş E Tipi Ceza İnfaz Kurumu, Bozkurt Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu, Balıkesir Açık Ceza İnfaz Kurumu ve Dalaman Açık Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü ve ustalar ile tatlı, kuru pasta ve yöresel çörek üretimleri yapılmaktadır.

Ayrıca tatlı üretimi, mantı üretimi, zeytin üretimi, zeytinyağı üretimi ve kuru gıda paketleme işlemleri ceza infaz kurumları bünyesinde açılan işyurtları

bünyesinde çeşitli ceza infaz kurumlarında yapılmaktadır (http://www.iydb.adalet.gov.tr/Resimler/BilgiBankasi/2822019181508faaliyet_raporu_2018.pdf).

C-İşyurtları Tarafından Gerçekleştirilen Hayvancılık Faaliyetleri:

İşyurtları Kurumu tarafından hükümlü ve tutukluların meslek öğrenmeleri veya var olan mesleklerini geliştirerek topluma nitelikli bireyler olarak kazandırılmaları amacıyla çağdaş üretim koşullarında büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği, kanatlı hayvan yetiştiriciliği, manda yetiştiriciliği, kaz yetiştiriciliği, alabalık yetiştiriciliği, bıldırcın yetiştiriciliği, arıcılık, kasaplık ve et işlemeciliği faaliyetleri Niğde, Edirne, Kırklareli, Foça, Kırşehir, Dalaman, Kars, Narman, Kalecik, Gümüşhacıköy, Durağan, Akçakale, Aydın, Gölpazarı, Bozüyük ve Erciş Açık Ceza İnfaz Kurumları İşyurdu Müdürlüklerinde yapılmaktadır (http://www.iydb.adalet.gov.tr/Resimler/BilgiBankasi/2822019181508faaliyet_raporu_2018.pdf).

D-İşyurtları Kurumunun Tekstil Üretim Faaliyetleri:

Ceza infaz kurumlarında işyurtları bünyesinde tekstil, deri, konfeksiyon, ayakkabı ve terziplik gibi alanlarda faaliyetler sürdürülmektedir.

Ceza infaz kurumlarının, adliyelerin, kamu kurumlarının ve misafirhanelerin ihtiyacı olan zebra ve stor perde imalatı Türkoğlu Açık Ceza İnfaz Kurumu ve İzmir 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Müdürlükleri tarafından yapılmaktadır.

Ceza infaz kurumlarının, kamu kurumlarının ve misafirhanelerin ihtiyacı olan geç tutuşur yatak ve silikon yastık imalatı Hatay Açık Ceza İnfaz Kurumu ve Bozüyük Açık Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Müdürlükleri tarafından yapılmaktadır.

Ceza infaz kurumlarında görev yapmakta olan İnfaz ve Koruma Memuru ve İnfaz ve Koruma Başmemuru için yazlık ve kışlık bot ihtiyacı Ayaş Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından yapılmaktadır. Ayrıca ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü ve tutukluların, iş yurdu müdürlüklerinde bulunan terzi marifetiyle ütü, tamir ve bakım gibi ihtiyaçları karşılanmaktadır (http://www.iydb.adalet.gov.tr/Resimler/BilgiBankasi/2822019181508faaliyet_raporu_2018.pdf).

E-Endüstriyel Üretim:

Ceza infaz kurumlarında marangoz, mobilya, ağaç işleri, döşeme, tabela, demir atölyeleri bulunmaktadır ve bu atölyeler birbirleri ile koordineli olarak faaliyet göstermektedir.

Başta adliye hizmet binaları, ceza infaz kurumları ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının tefrişatları, işyurtları tarafından tasarlanıp üretilen mobilyalar ile yapılmaktadır. Gemlik Açık Ceza İnfaz Kurumu, Kocaeli Açık Ceza İnfaz Kurumu, Erciş Açık Ceza İnfaz Kurumu, Adıyaman Açık Ceza İnfaz Kurumu, Niğde Açık Ceza İnfaz Kurumu, Balıkesir Açık Ceza İnfaz Kurumu, Konya Açık Ceza İnfaz Kurumu, Çanakkale Açık Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Müdürlüklerine bağlı olarak faaliyet gösteren mobilya ve demir atölyeleri marifetleri ile yeni açılan ceza infaz kurumlarına ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına makam mobilya takımları, muhtelif mobilyalar, iskemle masa grupları, muhtelif koltuk takımları, soyunma dolapları, ranzalar, okul donatım malzemeleri, kompakt arşiv dolapları, tabiat parkı donatıları, park bahçe donatılarının üretimleri gerçekleştirilmiştir.

Eskişehir Açık Ceza İnfaz Kurumu ve Foça Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından tabela üretimleri gerçekleştirilmekte olup kamu kurum ve kuruluşlarının ışıklı tabela, led ışıklı krom nikel tabela, pirinç kurum logoları üretilmektedir

(http://www.iydb.adalet.gov.tr/Resimler/BilgiBankasi/2822019181508faaliyet_raporu_2018.pdf).

F-Hediyelik Eşya ve Geleneksel El Sanatları:

Çini hediyelik eşya üretimi; Kütahya E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Müdürlüğü, Kırşehir E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Müdürlüğü, Nevşehir E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Müdürlüğü ile Antalya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Müdürlüğü çini atölyelerinde yapılmaktadır. Çini atölyelerinde tabak, vazo, karo, pano, ibrik, isimlik, sehpa, nar, biblo vb. ürünlerin üretimi yapılmaktadır.

Ahşap hediyelik eşya ve ahşap oymacılığı faaliyetleri kapsamında; Kastamonu E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu, Kırşehir E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Türkoğlu Açık Ceza İnfaz Kurumu ve Karaman M Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Müdürlüklerinde, büyük çeyiz

sandığı, orta boy çeyiz sandığı, orta boy mücevher kutusu, küçük boy mücevher kutusu, tavla, rahle, çay tepsisi, duvar saati, ahi (takı) sandığı, sandık, ahşap oyma tablo, sandalye, tabure, maket ev vb. ahşap hediyelik ürünler yapılmaktadır.

Bakır atölyesi faaliyetleri kapsamında Muğla Açık Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Müdürlüğü ve Kahramanmaraş E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Müdürlüklerinde, bakır tencere, sahan, kahve cezvesi, bakraç, mangal, tepsi, kül tablası, künefe tabağı vb. ürünler yapılmaktadır.

Diyarbakır E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Midyat M Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu, Ankara 2 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, İzmir 2 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Mardin E Tipi Ceza İnfaz Kurumu, Van Açık Ceza İnfaz Kurumu ve Balıkesir L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Müdürlüklerinde kolye, bay bayan yüzük, bayan takı seti, bilezik, bileklik, rozet, künye, tespih, küpe, fincan takımı, tepsi, lokumluk, kemer vb. gümüş ürünler üretilmektedir.

Ayrıca çeşitli ceza infaz kurumlarında oltu taşı atölyesinde tespih ve takı çeşitleri üretimi; kaya tuzu süsleme atölyesinde doğal kristal kaya tuzundan hediyelik eşyalar, mermerden mumluk, plaket, isimlik küllük, kama vb. ürünlerin üretimi; lületaşı atölyesinde kol düğmesi, ağızlık, anahtarlık, küpe, pipo, broş, bileklik, satranç takımı, takı seti, tespih, biblo vb. ürünlerin üretimi; bakır rölyef atölyesinde sümen takımı, Kuran-ı Kerim kabı, tablo, saat, takı kutusu, isimlik, kümbet, plaket vb. ürünlerin üretimi; cam/kristal atölyesinde isimlik, şamdan, hayvan figürü, nazarlık, saat, plaket vb. ürünlerin üretimi; su kabağı süslemeciliği atölyesinde kabak abajur üretimi yapılmaktadır (http://www.iydb.adalet.gov.tr/Resimler/BilgiBankasi/2822019181508faaliyet_raporu_2018.pdf).

G- Sosyal Tesis İşletmeciliği:

İşyurtları Kurumu tarafından ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin çalıştırıldığı sosyal tesisler, yemekhaneler ve restoranlar bulunmaktadır. Hükümlülerin cezalarını infaz ettikten sonra dışarıda daha kolay iş imkânı bulmalarını sağlayacak tesisler şunlardır:

- 1- Bozüyük Açık Ceza İnfaz Kurumu Zeki Bayrak Uygulamalı Sosyal Tesisleri

- 2- Kırşehir Açık Ceza İnfaz Kurumu Sosyal Tesisleri
- 3- Silivri Açık Ceza İnfaz Kurumu Sosyal Tesisleri
- 4- Gökçeada Eğitim ve Dinlenme Tesisleri
- 5- Eskişehir Şehit İsmail Daler Sosyal Tesisleri
- 6- İzmir Bayraklı Sosyal Tesisleri
- 7- Dalaman Açık Ceza İnfaz Kurumu Sosyal Tesisleri
- 8- Adana Göltepe Eğitim Tesisleri
- 9- Gaziantep Açık Ceza İnfaz Kurumu Sosyal Tesisleri

2.11.4. Hükümlülerin İstihdamı için Kamu ve Özel Sektör İş Birliği Çalışmaları

İşyurtları Kurumu, ceza infaz kurumlarının dışında kamu ve özel sektörle yapılan protokoller ile hükümlü istihdamına katkı sağlamaktadır. Buradaki temel amaç, hükümlülerin toplumsal alanda çalışmasının sağlanmasıyla özgüvenlerinin artırılması ve toplumda mevcut önyargıların yok edilmesidir. Hükümlüler tarafından yapılan bu hizmetler ise; adliye binalarının temizliği ve hamaliye hizmeti, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ile yapılan protokollerle tapu ve kadastro müdürlüklerinin hizmet binalarının temizliği, Kuvvet Komutanlıkları ile yapılan protokollerle bağlı birliklerde bulunan hizmet binalarının temizliği ve hamaliye işleri ve diğer kamu kurumları ile yapılan bina temizliği ve hamaliye işlemleridir.

2.12. Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP)'nin Tarihsel Gelişimi

Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (kısa adıyla UYAP), yönetim bilişim sistemlerinden biri olan yargı birimlerinin ve Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı'nın merkez birimlerinin iş süreçlerini hızlandıran, güvenilirliğini arttıran ve kurumu kâğıtsız ortama taşıyan bir bilgi sistemidir. UYAP; teknolojik gelişmeleri kullanarak, Adalet Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatının, bağlı ve ilgili kuruluşlarının, adli ve idari tüm yargı ve yargı destek birimlerinin donanım ve yazılım olarak iç otomasyonunu ve benzer şekilde bilgi otomasyonu sistemlerini kurmuş kamu kurum ve kuruluşları ile dış birim entegrasyonunu sağlayan ve e-Dönüşüm sürecinde e-Adalet ayağını oluşturan bir bilişim sistemidir. Bugün itibarıyla UYAP Türkiye'de Adalet Bakanlığı

teşkilatı ile yargı birimlerinin tamamında işletimde olup bu birimlerin her türlü yargısal, idari ve denetim faaliyetleri bu sistemle elektronik ortamda yürütülmektedir (İlgaz, 2016: 29).

E-Avrupa kapsamında 58. Hükümet tarafından hazırlanan Acil Eylem Planı'nda e- Dönüşüm Türkiye Projesi'ne yer verilmiş; söz konusu projenin koordinasyonu, izlenmesi, değerlendirilmesi ve yönlendirilmesi ile ilgili olarak DPT Müsteşarlığı görevlendirilmiştir. Bu görevin yerine getirilmesi amacıyla DPT bünyesinde Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı kurulmuştur. Ayrıca, 27 Şubat 2003 tarihinde yayımlanan 2003/12 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile e-Dönüşüm Türkiye Projesi'nin amaçları, kurumsal yapısı ve uygulama esasları belirlenmiştir (Ulusal Yargı Ağı Projesi, 2007: 15).

Türkiye Cumhuriyeti adli sisteminin işleyişinin güvenilirliğini ve doğruluğunu koruyarak yargıya hız kazandırmak amacıyla UYAP I (Bakanlık merkez birimlerini) ve UYAP II (Taşra birimlerini) şeklinde iki aşamalı olarak planlanmıştır. Adalet Bakanlığı ile Havelsan A.Ş. arasında 20 Ağustos 2000 tarihinde imzalanan protokol ile UYAP I, 10 Ağustos 2001 ve 26 Temmuz 2002 tarihlerinde imzalanan protokoller ile UYAP II çalışmalarına başlanmıştır. UYAP yazılımları 2003 yılı Eylül ayında tamamlanmış ve geliştirme ortamında uzman kullanıcıların kullanımına ve eleştirilerine açılmıştır. Gerçek kullanıcılarla laboratuvar ortamında 2004 yılı başına kadar yoğun testlerden geçirilmiş ve daha sonra pilot olarak seçilen gerçek ortamda bir yıllık teste tabi tutularak yaygınlaştırılmasına başlanmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2011: 2-3).

2.12.1. Ulusal Yargı Ağı Projesi'nin Amacı

UYAP'ın ana amacı, zaman kaybetmeden adaletin yerine getirilerek vatandaşın mağdur olmasını engellemek, Türkiye Cumhuriyeti adli sisteminin işleyişinin güvenilirliğini ve doğruluğunu koruyarak sisteme hız kazandırmaktır. UYAP'ın diğer amaçlarını şöyle sıralayabiliriz:

- Hızlı, etkin, güvenilir, adil, verimli, şeffaf ve etik değerlere uygun bir yargılama mekanizması oluşturulmasını sağlamak,
- Her türlü idari faaliyetler ile denetim, teftiş ve soruşturmanın hızlı ve etkin bir şekilde yürütülebilmesini sağlamak,

- Doğru ve tutarlı bilginin mevzuatın tanıdığı yetkiler çerçevesinde istenilen zamanda hızlı ve kolayca elde edilmesini ve paylaşımını sağlamak,
- İş süreçlerinin hızlandırılmasını, elektronik arşivin oluşturulmasını, avukatların ve vatandaşların yargı hizmetlerinden internet aracılığıyla daha hızlı ve daha kolay yararlanmalarını sağlamak (Batır, 2013: 64-65).

2.12.2. Ulusal Yargı Ağı Projesi Hedefleri

UYAP'ın hedefi; e-Dönüşüm ve e-Devlet sürecinde gerekli tüm teknolojik gelişmeleri kullanarak Adalet Bakanlığı teşkilatı, bağlı ve ilgili kuruluşları ile tüm yargı ve yargı destek birimlerinin, donanım ve yazılım olarak iç otomasyonunu ve benzer şekilde bilgi otomasyonu sistemlerini kurmuş kamu kurum ve kuruluşları ile entegrasyonunu (otomasyonu) sağlayarak e-Devlet yapısının adalet ayağını (e-Adaleti) oluşturmak ve kurumu kâğıtsız ofis ortamına taşımaktır (Ulusal Yargı Ağı Projesi, 2007: 4).

E-Dönüşüm Türkiye ve e-Devlet uygulamaları kapsamında, UYAP Bilişim Sistemi uygulamaya geçirilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 141. maddesinin son fıkrasında yer alan "Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir." hükmü gereğince; UYAP ile hızlı, etkin, güvenilir, verimli, şeffaf ve etik değerlere uygun bir yargılama mekanizmasının oluşturulması, kurum, avukat ve vatandaşlara internet üzerinden yargı hizmeti sunulması hedeflenmiştir (<https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/e71fa426-b7c4-41ca-81afb2828a41474e.pdf>).

2.12.3. Ulusal Yargı Ağı Projesinin Faydaları

UYAP'ın Adalet Bakanlığı'na ve İnfaz sistemine getirmiş olduğu faydalar ise şunlardır (Kaçar ve Varol, 2011: 161):

- *Kâğıtsız ofis ortamı sayesinde ağaç ve kâğıt tasarrufu,*
- *Personellerin performanslarında artış,*
- *Hızlı ve etkin yazışma ile istatistiksel bilgilere çok kısa sürede ulaşım,*
- *Entegrasyon sayesinde kurumlar arası iletişim ve bu iletişim sonucunda gerektiğinde ihtiyaç görülen bilgi ve belgeleri elde edebilme imkânı,*
- *Uzaktan eğitim ve otomasyonun sade-düz anlatımı sayesinde kullanıcıların tekrarlı biçimde eğitim alabilmelerine olanak tanıma,*

- İnternet üzerinden otomasyonla ilgili sıkıntıları çözebilmek için Yardım Masası'na hızlı ve etkin bir biçimde ulaşım,
- E-mail kontrolü sayesinde kurum içi veya dışı birimlerle kontrollü ve güvenilir şekilde iletişim sağlama,
- Bakanlık çalışanlarının özlük hakları ve diğer konuları ile ilgili bilgi ve belgeleri gönderme, izleme ve sonucundan haberdar olmasına olanak sağlama,
- UYAP otomasyon programında meydana gelen yazılım güncellemelerinin de ayrıca otomatik olarak merkezi sistemle yapılarak tüm bilgisayar ve kullanıcıların hizmetine sunulması,
- GSM operatörleri sayesinde bilgi edinme servisinin bulunması,
- Avukat, vatandaş ve bakanlık personellerinin yetkisinin belirlenmesi ve internet ortamından doğrudan iletişim ve paylaşım imkânı sunması.

2.12.4. Ulusal Yargı Ağının İç Entegrasyonu

UYAP, içerisindeki birimlerin yazışmalar ile elde edeceği bilgilere elektronik ortam vasıtası ile doğrudan erişilebilme olanağı sağlamıştır. UYAP aracılığı ile;

- Bir birimde yer alan dosyanın diğer birim tarafından görüntülenebilmesi,
- Merkezden raporların alınabilmesi,
- Evrakların çevrimiçi gönderilebilmesi (elektronik imza ile birlikte)
- Kişinin sistemde kayıtlı olduğu tüm dosyaların görüntülenebilmesi (mobil imzanın gelişmesiyle birlikte vatandaşlar da yararlanabilecek) mümkündür (Polat, 2008; akt. Oğlakçioğlu, 2008, s.18).

2.12.5. Ulusal Yargı Ağının Dış Entegrasyonu

UYAP kapsamında diğer birçok ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile ayrı ayrı “veri paylaşımı protokolleri” imzalanarak bilgi sistemleri arasında entegrasyon sağlanmıştır. Böylece UYAP ile;

- İstatistik Genel Müdürlüğü/Adli Sicil Bilgi Sistemi'nden kişiye ait sabıka kayıtlarının alınması,
- Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü/MERNİS'ten nüfus kayıtları, kişinin aile nüfus bilgisi, tam tekmil aile nüfus bilgisi, kişilerin adres bilgisi alınması; vatandaşlıktan çıkarılan, ölen ve nüfus

kayıtlarında değişiklik gerçekleşen kişilerin bilgilerinin kişinin UYAP Bilgi Sistemi'nde kayıtlı olan dosyalarına otomatik olarak yansımaları,

- Emniyet Genel Müdürlüğü-POLNET'ten ehliyet kayıtlarının, UYAP Bilgi Sistemi'nden yakalama-tutuklama kayıtlarının sorgulanması, araçlar üzerine çevrimiçi haciz konulup kaldırılabilmesi,
- PTT'den barkod bilgilerinin UYAP üzerinden basılması ve tevdi listesi yerine geçecek bir sayfalık referans barkod bilgisinin PTT tarafından çevrimiçi olarak UYAP Bilgi Sistemi'nden çekilmesi,
- Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünden tapu ve kadastro kayıtlarının alınması, kişinin tüm Türkiye'de yer alan gayrimenkul bilgilerinin görüntülenebilmesi,
- Merkez Bankasından döviz kurlarının sistem üzerinden otomatik olarak alınması, çekten yasaklılık kararı verilen kişilerle ilgili bilgilerin Merkez Bankası'na çevrimiçi olarak aktarılması sağlanmıştır. Bu kayıtların sistemden otomatik ve anlık sürelerde alınmasıyla yargı sürecine hız kazandırılmış, insan unsurundan kaynaklanan hataların önüne geçilmiş, emek, kırtasiye ve posta gibi masraflardan önemli ölçüde tasarruf sağlanmıştır.
- KİHBİ (Kaçakçılık İstihbarat Harekât Birimi) ve POLNET (Polis Elektronik Sistemi) entegrasyonları sonucu kolluk kuvvetleri tarafından UYAP'tan aranan (hakkında yakalama emri ya da tutuklama kararı bulunan) kişilerin sorgusu yapılabilmektedir.
- Yüksek Seçim Kurulu, UYAP bilişim ağı alt yapısını kullanarak seçmen kütüklerini güncelleyebilmekte ve seçim sonuçlarını çok kısa zamanda kamuoyuna duyurabilmektedir.
- Yargıtay Bilgi Sistemi arasında gerçekleştirilen entegrasyon ile temyiz edilen dosyaların sistem üzerinden Yargıtay'a gönderilmesi ve geri dönüşü sağlanmıştır. Ayrıca Yargıtay Bilgi Sistemi, UYAP Sistem Merkezi ve Acil Durum Merkezi alt yapısını kullanarak çalışmaktadır. Bu da mükerrer yatırımları engelleyerek tasarruf sağlamıştır.

- Avukatların UYAP'tan internet üzerinden dava açabilmeleri, harç ve yargılama masraflarını mahkeme vezne hesaplarına çevrimiçi (online) internet bankacılığı sistemi üzerinden ödeyebilmeleri imkânı getirilmiştir.
- Bunların dışında yargı birimlerinin bilgi alışverişi ilişkisinin bulunduğu diğer yüksek yargı organları, Jandarma Genel Komutanlığı, Gümrük Müsteşarlığı, Telekomünikasyon Kurumu, Türkiye Noterler Birliği gibi diğer kamu kurum ve kuruluşlarının bilgi alışverişi elektronik ortamda yapılabilmektedir (Güneş, 2012: 78-80).

2.12.6. Ulusal Yargı Ağı Bilgi Sistemi Modülleri

Literatürde Uyap Bilgi Sistemleri Modülleri kendi içerisinde 6 başlık altında incelenmektedir. Bunlar; CBS işlemleri, ceza mahkemeleri işlemleri, ceza ve tutukevleri işlemleri, hukuk mahkemeleri işlemleri, idari yargı işlemleri, Adli Tıp Kurumu işlemleridir. Araştırmanın konusundan sapmamak için sadece ceza ve tutukevleri işlemleri incelenecektir.

Ceza ve Tutukevleri İşlemleri: Ceza ve tutukevleri işlemleri, ceza infaz kurumları ve tutukevleri faaliyetlerini kapsamaktadır. Ceza ve tutukevleri işlemleri, ceza ve tutukevlerine gelen tutuklu/hükümlülerin kayıt ve yerleştirilmesi, doktor muayenesi, kurum içinde/dışında takibi, idare ve disiplin kurulu işlemleri, ziyaretçi kabul ve kayıt işlemleri, firar ve vukuat işlemleri, emanet para ve depo bilgilerinin takibi, psiko-sosyal servis bürosu ile görüşme ve çalışmaları, yayınlarının takibi, telefon ile görüşme işlemleri, sevk ve nakil işlemleri, izin işlemleri, infaz durumunun takibi, tahliyesi ve ceza ve tutukevinden salıverilmesi, izleme kurulu işlemleri faaliyetlerinin otomasyon ortamında gerçekleştirimini kapsamaktadır (Güneş, 2012: 114).

Savcılık, muhabere işlemlerini yerine getirmesi nedeniyle ceza ve tutukevleri ile ilgili tüm yazışmaları gerçekleştirmekten sorumludur. Hükümlü ve tutukluların giydirilmesi, beslenmesi, yatırılması, eğitilmesi, çalıştırılması ve muhtaç durumda bulunanların tedavi giderlerinin karşılanması ceza ve tutukevlerinin görevleri arasındadır (Songur, 2015: 66).

Kurumdan tahliye edilen hükümlü ve tutuklunun UYAP kaydını düşme, tahliye etme ve nakledilenlerin çıkış işlemleri infaz birimince yapılır. Kapalı ve

açık ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü ve tutukluların disiplin işlemleri ve takibi yapılır. Açık cezaevinde bulunan hükümlülerin özel izin işlemleri, izne gönderilmesi, takibi ve özel izinden dönmeyenlerin firar işlemleri yapılır. Kapalı ve açık ceza infaz kurumuna UYAP üzerinden gelen evrakların kabulü, evrakın imzaya sunulması ve birimlere dağıtılması işlemleri bu birim tarafından gerçekleştirilir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2018: 29).

2.12.7. Ulusal Yargı Ağı Bilgi Sistemleri

Avukat Bilgi Sistemi: Avukatlar, <https://avukat.uyap.gov.tr> adresinden; E-imza ve M-imza ile UYAP Avukat Portal'a bağlanarak çevrimiçi dava ve icra takibi (e-takip) açabilmekte, yetkileri dâhilinde sistemdeki vekâleti bulunan açık ve kapalı dosyalarını inceleyebilmektedir. Dava dosyalarından suret alabilmekte; E-imza ve M-imza ile sistemdeki dava dosyalarına evrak (mazeret, cevap, vekâlet vs.) gönderebilmekte, safahat bilgilerine ulaşabilmekte, duruşma günlerini sorgulayabilmekte, çevrimiçi harç ve masraf ödeyebilmektedir (<https://avukat.uyap.gov.tr/main/avukat.jsp>).

Avukat Portal Bilgi Sistemi sayesinde avukatlar vekâleti bulunan dava dosyalarındaki gelişmelerden en kısa zamanda haberdar olmakta, duruşmaya girme dışında adeta tüm işlerini bürolarından yapabilmekte ve dosyalarını bir bütün halinde takip edebilmektedirler. Bunun sonucu olarak avukatların; dosyalarının takibi ve bilgi toplamak için sık sık adliyelere gitme, özel program kullanma gibi ihtiyaçları kalmadığından, bunlar için harcadıkları emek, zaman, yol, konaklama, kırtasiye ve benzeri masraflardan tasarruf sağlamaları mümkün olmaktadır.

Vatandaş Bilgi Sistemi: UYAP kapsamında bulunan Vatandaş Bilgi Sistemi (Vatandaş Portalı) ile internet üzerinden (<https://vatandas.uyap.gov.tr>) vatandaşlara da çevrimiçi yargı hizmeti sunulmaktadır. Vatandaşlar internet aracılığıyla T.C. kimlik numaralarını kullanarak UYAP kapsamında adli ve idari yargı birimlerinde görülmekte olan dava dosyalarının konusunu, suçun adını, taraflarını, duruşma tarihini, dosyanın hangi aşamada olduğunu, kararın kabul veya red, mahkûmiyet veya beraat olup olmadığını ve dosyanın Yargıtay'dan dönüp dönmediği gibi belli başlı safahat bilgilerini görebilmektedirler (Güneş ve Kaya, 2013: 53).

UYAP SMS Bilgi Sistemi: Dava bilgileri de dâhil olmak üzere, UYAP Adalet, Avukat, Vatandaş ve diğer portallar üzerinden yapılan işlemler ile UYAP bünyesinde yayımlanan atama ve yer değiştirme gibi bilgilerle ilgili uyarı, bilgi, veri ve duyuruların kısa mesaj (SMS) aracılığı ile kullanıcılara sunulabilmesidir. Adalet Bakanlığı, mahkeme kararlarının ve diğer adli işlemlerin SMS yoluyla ilgililerin cep telefonlarına gönderilmesi için Avea, Vodafone, Türk Telekom ve Turkcell'le iş birliği protokolü imzalamıştır (Songur, 2015: 57).

UYAP SMS'e kaydolmak için vatandaşa sunulan paketlerden herhangi birinin seçilip 4060'a SMS gönderilmesi yeterlidir.

Bu sistemin birçok yararı vardır. Bunlardan bazıları şunlardır (Güneş, 2012: 105-106):

- *Vatandaşlara mükemmel bir hukuki koruma, bir alarm sistemi sağlamaktadır. Vatandaşın, hakkında açılan bir dava veya yargılama aşamasındaki bir işlemde, aracısız olarak önce kendisinin haberdar olmasını sağlamaktadır.*
- *Avukat ve vatandaşların adliyelere giderek ilgili oldukları dosya ya da işlemler hakkında bilgi almak için harcadıkları zaman, emek ve masrafi ortadan kaldırarak, daha etkin yollardan yargıya erişim sağlamaktadır.*
- *UYAP SMS Bilgi Sistemi ile yargı işlem bilgilerinin taraflara en hızlı şekilde bildirilmesi sağlanmaktadır.*
- *Bilgilere her an her yerden ulaşılabilmesi sağlanmaktadır.*
- *Yargılama aşamasının tüm süreci şeffaf hale gelmektedir. Şeffaflık sayesinde otomatik denetim sağlanmaktadır.*
- *Yargı birimleri için iş gücü kaybı engellenmektedir.*
- *Gönderilen ilk mesaj ve vatandaşa gönderilen SMS'ler ile yargının hızlanması sağlanmaktadır.*
- *Vatandaşlar için zaman ve mesai israfının önüne geçilmekte, vatandaşların dava bilgilerine en düşük maliyetle ve en hızlı şekilde erişimleri sağlanmaktadır.*
- *Vatandaşa bilgi amaçlı olarak davetiyeden önce gönderilecek SMS'ler ile yargılama giderlerini düşürmüştür.*
- *Bilgi edinme hakkının kullanımını bürokrasi olmaksızın etkin şekilde sağlamaktadır.*
- *Mağduriyetlerin ve hak kayıplarının önüne geçmiştir.*
- *İhzar veya davetiye göndermek yerine vatandaşa gönderilecek SMS ile vatandaşa doğrudan ulaşılabilmekte, kolluk kuvvetlerinin emek ve zaman kaybını engelleyerek asıl işlerine yoğunlaşmalarını sağlamakta, yargılama giderlerini azaltmakta, insan onuruna daha uygun bir iletişim yöntemi olması nedeniyle devlete/yargıya olan güveni artırmaktadır.*

Mevzuat Bilgi Bankası: Proje çerçevesinde geliştirilen UYAP Bilgi Bankası ve kişisel bilgisayarlara kurulabilecek UYAP Mevzuat Programı sayesinde tüm mevzuat ve içtihatlar en güncel haliyle ve yine hukuksal makaleler, hukuk sözlüğü, sık kullanılan mevzuat gibi hukukçuların günlük hayatta ihtiyaç duydukları bilgiler hâkim ve savcılara ile diğer yargı personeline ve hatta vatandaşlara sunulmuştur (Deligöz ve Güzel, 2014: 69-70).

Mevzuat günlük olarak yayınlanan Resmî Gazete'den takip edilmekte ve güncellenmektedir. Yeni çıkan kanun, KHK (Kanun Hükmünde Kararname), yönetmelik, genelge vb. mevzuat ile bunlarla ilgili değişiklikler Bilgi Bankası'na atılmaktadır. Diğer taraftan yüksek yargı organlarının içtihatları da takip edilerek Bilgi Bankası'na aktarılmaktadır. Bilgi Bankası'nda olduğu gibi güncellenen UYAP Mevzuat ve İçtihat Programı, Bilgi Bankası'ndan farklı olarak lokal bilgisayarlara indirilebilmekte ve bağımsız çalışabilmektedir. Programın bu özelliği sayesinde mevzuata, içtihatlarla ve diğer bilgilere ulaşmada zaman ve mekân sınırı ortadan kalkmıştır (Batır, 2013: 93).

Sesli-Görüntülü Kayıt ve Video Konferans Sistemi (SEGBİS): Ses ve görüntülü bilişim sistemi uygulaması Türkiye'de 2011'de yayınlanan Ceza Muhakemesinde Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi'nin Kullanılması Hakkında Yönetmelik'e istinaden başlamıştır.

Teknolojik gelişmelerin hız kazandığı bu dönemlerde, hayatımızın her alanında bir yer edinen teknoloji, ceza infaz sistemine ve ceza yargılanması sistemine de girerek SEGBİS ile yargılamayı hızlandırmıştır.

SEGBİS; soruşturma ve kovuşturma aşamasında Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkemece dinlenilmesine gerek görülen kişilerin ses ve görüntü bilişim sistemi kullanılarak dinlenilmesi, kayda alınması, saklanması ile ilgili işlemleri kapsayan sisteme verilen addır (Ceza Muhakemesinde Ses ve Görüntü Bilişim Sisteminin Kullanılması Hakkında Yönetmelik, 2011).

SEGBİS'in amaçları şunlardır:

- *Duruşma ve diğer adli işlemlerin ses ve görüntü bilişim sistemleri ile kaydedilmesi,*
- *Yargılama mahkemesine fiziken gitme imkânı olmayan veya başka bir yerde bulunan kişilerin hızlı ve etkin bir şekilde ve daha az masrafla dinlenebilmesi,*
- *İnsan hakları ihlallerinin önüne geçilmesi,*

- *Mahkeme heyeti ile farklı yerdeki tarafların yüz yüzelik ilkesi gereği aynı odadaymış gibi iletişim kurmaları,*
- *Yol tutuklamalarından dolayı oluşan mağduriyetlerin en aza indirilmesi,*
- *Sanık ve hükümlülerin saatler süren duruşma yolculuklarını ortadan kaldırmak, hürriyetin gereksiz sınırlandırılmasının ve ceza infaz kurumlarının içinde uzun süre kalmanın önüne geçmek,*
- *Yurt dışında bulunan tarafların da duruşmalara katılmalarını sağlamak,*
- *Duruşma tutanakları üzerindeki ihtilafların ve talimatlarda yaşanan sıkıntıların önüne geçmek,*
- *Sanıkların mahkemesine zamanında çıkarılmaması veya adaletin gecikmesi gibi sorunların önüne geçmek,*
- *Bir sanığın veya tutuklunun duruşmaya getirilmesi sırasında asker, polis ve araç çıkarılması ve bunun yanı sıra yol harcırahı gibi maliyetlerin önüne geçmek,*
- *2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 141. maddesinin son fıkrasında, yargılamanın en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması yargı organlarının görevi olarak belirlenmiş olup, SEGBİS kullanımıyla bu görevin daha etkin olarak yerine getirilmesi amaçlanmıştır.*

Bugün bakıldığı zaman Adalet Bakanlığı'nın SEGBİS projesiyle yukarıda sözü edilen tüm amaçları gerçekleştirdiğini söylemek mümkündür.

Karar Destek (Uyarı) Sistemi: UYAP uygulamaları içerisinde yargının hızlanması için mahkemelerde ve Cumhuriyet savcılıklarında iş yoğunluğu, yasa değişikliği ve benzeri hususlardan kaynaklanan maddi hataların ve usul hatalarının asgari seviyeye indirilebilmesi için tüm süreçlerde öneri ve uyarılarda bulunacak "Karar Destek (Uyarı) Sistemi" geliştirilmiştir. Sistemde 1.300 civarında uyarı (duruşmanın gizli yapılması gerektiği, sanığın öldüğü, sanık hakkında başka yerde aynı suçtan dosyanın varlığı gibi) bulunmakta olup, bunların artırılması ya da azaltılması mümkündür. Söz konusu uyarılar yargı bağımsızlığı ilkesi nedeniyle hâkim ve Cumhuriyet savcıları için bağlayıcı değildir. Bir başka deyişle hâkim ve Cumhuriyet savcısı uyarıyı dikkate alıp almamakta serbesttir (Batır, 2013: 93-94).

2.13. Hükümlü ve Tutuklunun Ceza İnfaz Kurumuna Kabul İşlemleri

Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumuna kabulleri belli basamaklardan oluşur. Bu işlemler bittikten sonra hükümlü ve tutuklu ceza infaz kurumuna alınır ve durumuna uygun koğuşa yerleştirilir.

2.13.1. Kuruma Alınma Kayıt İşlemleri

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 21. maddesine göre hükümlü ve tutukluların kayıt işlemleri aşağıdaki şekilde gerçekleştirilir.

Haklarında kesinleşmiş hapis cezasını içeren mahkûmiyet ve ödenmeyen adli para cezalarının hapse çevrilmesine ilişkin karar bulunanlar, CBS'nin yazılı emriyle kolluk kuvvetleri ile ceza infaz kurumuna gönderilir. Görevli kolluk kuvvetleri tarafından ceza infaz kurumuna getirilen hükümlü ve tutuklular için getiren kolluk kuvvetleri ve teslim alan ceza infaz kurumu görevlilerince mahkûmun teslim edildiğine ve teslim alındığına ilişkin teslim tesellüm belgesi düzenlenir. Mahkûmun ceza infaz kurumuna alınması için Cumhuriyet savcılığından alınmış olan tutuklama müzekkeresi, mahkeme ilamı ve ayrıca mahkûmun devlet hastanesinden alınmış darp cebir izi olmadığına dair sağlık raporunun görevli kolluk kuvvetleri tarafından getirilmesi zorunludur.

Getirilen hükümlülerin tanıya yönelik olarak parmak ve avuç içi izleri alınır, fotoğrafları çekilir, kan grupları, vücutlarının dış özellikleri ve ölçüleri belirlenir. Kayıt altına alınan söz konusu bilgiler, hükümlünün kişisel dosyasında veya elektronik ortamda saklanır. Parmak izi alınan mahkûmun sevk, nakil ve tahliye işlemlerinde parmak izi tanıma cihazında kontrolü yapıldıktan sonra ceza infaz kurumundan çıkışına izin verilir.

Hükümlü ve tutuklu, kolluk kuvvetleri tarafından teslim alındıktan sonra UYAP ekranında CBS'den gönderilen 'Hükümlü Tutuklu Ekranı' sekmesinde, gönderilen mahkûmun bilgileri sistem üzerinden gönderilmiş olur. Mahkûm kabul biriminde görevli memurlar tarafından mahkûm kabul bürosu giriş işlemleri sekmesinden gelen mahkûmun kaydı yapılır.

Kaydı yapılan mahkûmun görevli memurlar tarafından üst araması yapılır. Üst aramasında Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'te belirtilen ve ceza infaz kurumuna girmesi uygun olan eşyalar mahkûmla birlikte kalacağı koğuşa verilir. Ancak yönetmelikte ceza infaz kurumuna girmesi yasaklanmış eşyalar görevli memurlar tarafından alınarak, tahliyesinde kendisine teslim edilmek şartı ile emanet eşya birimine alınır. Ceza infaz kurumuna ilk kabulde mahkûmların

yanlarında bulunan paralar ise emanet para biriminde görevli memurlar tarafından alınarak hükümlü ve tutukluların emanet para hesabına yatırılır. Bu işlemlerle ilgili tutulan tutanaklar personel ve mahkûm tarafından imzalanır ve dosyasında muhafaza edilir.

Giriş işlemleri tamamlanan mahkûm öncelikle kabul odasına yerleştirilir. Kabul odasında doktor tarafından muayene edilir. İnfaz dosyası İdare Gözlem Kurulu tarafından incelenen mahkûmun suçu, yaşı, cinsiyeti ve güvenlik durumu dikkate alınarak, mahkûm Ceza İnfaz Kurumu İdare Gözlem Kurulu tarafından uygun bir koğuşa yerleştirilir (Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun 2004).

2.14. Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri

Ceza infaz kurumlarında kalan hükümlü ve tutuklular, kapalı ve açık olmak üzere iki biçimde ziyaret edilebilirler. Ziyaretler, kurum idaresinin uygun gördüğü bir haftada açık görüş ve ayın diğer haftalarında kapalı görüş olmak üzere ceza infaz kurumu idaresinin bu iş için tahsis ettiği özel bölümde gerçekleştirilir. Ziyaret gün ve saatleri ile ziyaret edebilecek kişilerin sayısı kurum fiziki yapısına göre kurum idaresi tarafından belirlenir. Görüş süresi yarım saatten az ve bir saatten fazla olamaz.

Kapalı Görüş: Hükümlü ve tutuklular ile ziyaretçilerinin her türlü maddi temasının önlendiği, konuşulanların hazır bulunan görevli tarafından işitilebilecek şekilde izlenebildiği ve ceza infaz kurumu idaresinin bu iş için tahsis ettiği özel bölümde yapılan görüşmelerdir. Hükümlü ve tutuklular; eşi, annesi, babası, büyükanne ve büyükbabası, çocuğu, torunu, kardeşi, gelini, damadı, kayınbiraderi, baldızı, yengesi, eniştesi, görümcesi, kayınvalidesi, kayınpederi, kayınvalidesinin annesi ve babası, kayınpederinin anne ve babası, eşinin başkasından olma çocuğu, büyükanne ve büyük babasının anne ve babaları, torun çocuğu, kardeş çocuğu, eşi, amcası, halası, dayısı, teyzesi ve bunların eşleri ile vasisi ve kayyımı tarafından ziyaret edilebilir. Hükümlü ve tutuklular ayrıca, sayılanların dışında kalan üç ziyaretçisinin adı ve soyadı ile bilmesi hâlinde adresini, ceza infaz kurumuna kabulünden ve kendisine bu hususun tebliğ edildiği tarihten itibaren 60 gün içinde bildirir. Bu ziyaretçiler; ölüm, ağır hastalık, doğal afet, hükümlü ve tutuklunun nakli ya da ziyaretçinin ziyaret olanağını ortadan kaldıracak yerleşim yeri değişikliği gibi zorunlu hâller

dışında değiştirilemez (Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik. 2005).

Açık Görüş: Hükümlü ve tutuklular ile ziyaretçilerinin maddi temasına imkân verecek şekilde, konuşulanların hazır bulunan görevli tarafından işitilebildiği ve izlenebildiği, ceza infaz kurumunun bu iş için tahsis edilmiş özel bölümünde yapılan ziyaret ve görüşmelerdir. (Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik. 2005).

Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alan hükümlünün ziyaret şekli diğer hükümlü ve tutuklulardan farklıdır. Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alan hükümlüyü; eşi, altsoy ve üstsoyu, kardeşleri ve vasisi, belirlenen gün, saat ve koşullar içerisinde on beş günlük aralıklarla ve günde bir saati geçmemek üzere ziyaret edebilir (Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik. 2020).

2.15. Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler

Bu bölümde ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların hayatlarını devam ettirmeleri için koğuş, oda ve eklentilerinde bulundurabilecekleri kişisel eşya, gıda, tıbbi malzeme ve diğer ihtiyaç maddeleri hakkında bilgi verilecektir.

Mutfak teşkilatı bulunan ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların; koğuş, oda ve eklentilerinde kantinden temin edilebilen sebze, meyve ve diğer gıda maddeleri bulunabilir. Koğuş, oda ve eklentilerinde; her hükümlü için kantinden temin edilmek şartıyla bir adet uç kısmı sivri olmayan on santimetre uzunluğunda bıçak, plastik veya yumuşak metalden imal edilmiş çatal, yemek ve çay kaşığı, 0.50 mm kalınlığında iki adet metal yemek tabağı ve ikişer adet cam su bardağı ile çay bardağı ve tabağı bulundurulabilir (Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik.2005).

Koğuş, oda ve eklentilerinde, kantinden temin edilmek koşuluyla, bir adet otuz yedi ekran televizyon ile elektrikli su ısıtıcısı, saç kurutma makinesi ve büro tipi buzdolabı ile kurumun bulunduğu coğrafi bölgenin iklim koşulları dikkate alınarak, her koğuş veya odada bir adet vantilatör bulundurulmasına izin verilebilir. Ayrıca her hükümlü, kurum kantininden satın almak kaydıyla

bir adet kulaklıklılı küçük el radyosu bulundurabilir. Ceza infaz kurumlarında, aydınlatma dışındaki elektrik giderleri hükümlü tarafından karşılanmaktadır (Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik.2005).

Her hükümlüye, elektrikli olmamak ve idarece belirlenen saatlerde kullanılmak koşuluyla, vurgulu çalgılar dışında saz, ud, gitar, kemençe, keman, flüt, mızık, ney, kanun gibi müzik aletlerinden birisi verilebilir. Birden çok hükümlünün bulunduğu oda veya koğuşlarda, bu konuda bütün hükümlülerin rızalarının alınması zorunludur (Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik. 2005).

Hükümlüler, oda sistemine geçmiş ceza infaz kurumlarının koğuş, oda ve eklentilerinde, bir adet kafes ile bir çift kanarya, bülbül veya muhabbet kuşu gibi küçük kafes kuşu bulundurabilir. Henüz oda sistemine geçmemiş diğer ceza infaz kurumlarında, kafes ve kuş sayısı idare tarafından belirlenir. Koğuş veya odada kuş bulundurulabilmesi için, birlikte kalan hükümlülerin rızalarının alınması zorunludur (Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik. 2005).

Hükümlü ve tutuklular, oda koğuş ve eklentilerinde cinsi ve adedi aşağıdaki tabloda belirtilen giyim eşyalarını yanlarında bulundurabilir.

EŞYA VE MALZEME CİNSİ	İZİN VERİLEN MİKTAR
Palto	1
Manto	1
Ceket veya Hırka	2
Pantolon veya Etek	4
Bayan için Elbise	2
Eşofman(takım olarak)	1
Gömlek	4
Kazak	2
Pijama (takım olarak)	2
Spor Ayakkabı	1
Kışlık Ayakkabı	1
İskarpin	1
Tişört	3
Kravat	2

Kemer	1
İç Çamaşırı	4
Çorap	4
Terlik	1
Havlu	1
Bornoz	1
Kaşkol	1
Şapka	1
Mont	1

Kaynak: Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya Hakkında Yönetmelik. 2005

Hükümlüler; koğuş, oda veya eklentilerinde, kantinden temin edilmek koşuluyla kişisel ve çevresel temizliklerini temin için tarak, saç fırçası, sabun, kese, diş macunu, diş fırçası, tıraş sabunu, şampuan, parfüm, krem, saç boyası, çakısı bulunmayan tırnak makası, plastik saplı tıraş bıçağı, beş adet plastik elbise askısı, çamaşır mandalı ve gündelik hayatta kullanılan plastik eşyalar ile idarece uygun görülen uzunlukta çamaşır ipi bulundurabilirler (Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik. 2005).

2.16. Hükümlülerin Emanete Alınan Kişisel Paralarının Kullanımı

Ceza İnfaz Kurumlarında Kalan Hükümlü ve Tutukluların Ceza İnfaz Kurumuna Alınmaları Esnasında ya da Sonradan Adlarına Gelen Paraların Kullanımına Dair Yönetmelik 2005'te yayınlanmıştır ve işlemler bu yönetmeliğe istinaden yapılmaktadır.

Kuruma gelen hükümlü ve tutukluların üzerinde bulunan paralara, miktarı ne olursa olsun kurum görevlilerince el konur ve söz konusu paralar hükümlünün emanet para hesabına yatırılır. Yatırılan bu para için düzenlenen makbuz hükümlüye verilir. Ayrıca hükümlü ve tutuklular adına posta veya banka aracılığı ile para yatırılır. Bu paralar idare tarafından görevlendirilen görevli tarafından çekilir ve hükümlü veya tutuklunun hesabına yatırılır.

Hükümlü ve tutukluların haftalık olarak yapacakları harcama tutarları bakanlık tarafından belirlenmektedir. Kantinden yapacakları harcama miktarı bakanlıkça belirlenen limiti geçemez.

Tablo 3: Hükümlü ve Tutukluların Kantin İhtiyaç İşlem Formu.

İHTİYAÇ İSTEM FORMU				
CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRLÜĞÜNE				
Aşağıda belirttiğim ihtiyaçlarımın kurum kantininden teminini, tutarımın hesabımdan karşılanmasını arz ederim. Tarih				
BLOK		:		
ODA		:		
HÜKÜMLÜ / TUTUKLUNUN				
ADI SOYADI		:		
EMANET PARA MEVCUDU :				
S.NO.	CİNSİ	ADEDİ	FİYATI	TUTARI
1				
2				
3				
4				
5				
6				
TOPLAM				
MEKTUP, TELGRAF		FAKS,		
Cezaevi 2.Müdü rü İmza	Emanet Para Memu ru İmza	Kantin Memur u İmza	Teslim Alan Hükümlü/Tutu klu İmza	

Kaynak: Hükümlü ve Tutukluların Emanete Alınan Kişisel Paralarının Kullanımına Dair Yönetmelik. 2005

Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumu kantininden alışveriş yapabilmeleri için Tablo 3'te gösterilen İhtiyaç İşlem Formu'nu doldurmaları ve kantinde görevli memurlara teslim etmeleri gerekmektedir. Kantinde görevli memurlar tarafından, hükümlü ve tutukluların almak istedikleri ürünlerin ücretleri ve toplam ücret hesaplanarak, hükümlü ve tutukluların haftalık harcama limitini aşmamak şartı ile ve hesaplarında yeterli para olması halinde, ürünler hükümlü ve tutuklulara verilir. Hesaplanan toplam para, hükümlü ve tutukluların emanet para hesabından düşülür ve İşyurtları tarafından işletilen kantin hesabına aktarılır. Açıklandığı gibi ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların kaldığı süre boyunca nakit hareketi olmaksızın para işlemleri yapılmaktadır.

Ceza infaz kurumunda kalan hükümlü ve tutukluların hesabında biriken para, bankada açılan vadeli hesap aracılığı ile işletilmekte ve elde edilen faiz

geliri, hükümlü ve tutukluların eğitim ve sosyal ihtiyaçları ile iyileştirilmeye yönelik faaliyetlerde eğitim kurulu kararı ile kullanılmaktadır (Hükümlü ve Tutukluların Emanete Alınan Kişisel Paralarının Kullanımına Dair Yönetmelik. 2005).

2.17. Hükümlü ve Tutukluların Nakilleri

Ceza infaz kurumlarında kalan hükümlü ve tutuklular buldukları ceza infaz kurumundan başka bir ceza infaz kurumuna nakil olabilirler. Hükümlü ve tutuklular kendi istekleri veya toplu nakil, disiplin, asayiş ve güvenlik, eğitim-öğretim, suç ve yargılama yeri nedenleri ile başka ceza infaz kurumlarına nakil olabilirler.

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü 167 No'lu Genelge (2015)'ye göre:

Hükümlülerin kendi istekleri ile nakilleri: *Hükümlü ve tutukluların kendi istekleri ile nakillerinin gerçekleşebilmesi için bazı şartlar vardır. Gitmek istedikleri kurumlardan en az üç yer belirtir dilekçelerini buldukları ceza infaz kurumuna vermeleri ve bu dilekçelerinde yapılacak nakil işlemlerinde nakil giderlerini peşin ödeyeceklerini belirtmeleri gerekmektedir. Disiplin cezası almış ve bu disiplin cezası kaldırılmamış hükümlü ve tutuklular kendi istekleri ile nakil talebinde bulunamazlar.*

Disiplin nedeni ile nakil: *Hükümlü ve tutuklunun hücreye koyma disiplin cezasını gerektirecek bir eylem yapması halinde kurum yönetimi hükümlü ve tutuklu hakkında disiplin soruşturmasına başlar, kurum en üst amirinin istemi üzerine hücre cezası alan hükümlü ve tutuklunun başka kurumlara nakli bakanlıktan istenir ve hücre cezasını başka kurumlarda çeker.*

Zorunlu nedenlerle nakil: *Buldukları kurumların elverişsiz ve yetersiz kalması, kapsama gücünün aşılması, kullanılmaz hale gelmesi, asayiş, güvenlik, doğal afet, yangın ve büyük onarım gibi zorunlu nedenlerle başka kurumlara nakledilmeleri gerekli görülen hükümlü ve tutuklular, yargı çevresi dışında bakanlıkça belirlenen konularına uygun başka bir ceza infaz kurumuna nakledilirler.*

Suç ve yargılama yeri nedeni ile nakil: *Tutuklanarak ceza infaz kurumuna alınan tutuklular öncelikle yargılandıkları mahkemenin bulunduğu ceza infaz kurumlarında, burada ceza infaz kurumu bulunmuyorsa suçları da dikkate alınarak konularına en uygun ve en yakın ceza infaz kurumlarında barındırılırlar.*

Eğitim ve öğretim nedeni ile nakil: *Hükümlülerin eğitim nedeni ile nakil talebinde bulunabilmeleri için öncelikle nakil giderlerini peşin ödemeyi kabul etmeleri, eğitimlerini sürdürdüklerine dair eğitim kurumundan aldıkları belgeyi ibraz etmeleri ve ayrıca talep ettikleri ceza infaz kurumunun kapsama gücü ve sınıfının uygun olması gerekmektedir. Hükümlüler, bu şartları taşımaları halinde nakil için bakanlıktan talepte bulunabileceklerdir.*

2.18. Mektup Okuma Komisyonu

Ceza infaz kurumlarında hükümlülere ve tutuklulara gelen ve giden mektupları incelemek için bir komisyon kurulur. Bu komisyon, kurum 2. müdürü başkanlığında kurum idare memuru ve yüksekokul mezunu iki infaz koruma memuru olmak üzere 4 kişiden oluşmaktadır.

2.18.1. Giden Mektupların Teslim Alınması

Hükümlü ve tutukluların dilekçeleri ve mektupları sabah sayımı esnasında Güvenlik ve Gözetim Servisi görevlileri tarafından kontrol edilerek teslim alınır. Teslim alınan mektuplar, görevliler tarafından Mektup Okuma Komisyonu'na teslim edilir. Ceza infaz kurumunda teslim alınan mektuplar komisyon üyeleri dışında başka memur ve görevliler tarafından okunamaz, incelenemez.

2.18.2. Gelen mektupların teslim alınması

Gelen mektuplar Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü görevlileri tarafından kuruma imza karşılığı teslim edilir veya kurum personeli tarafından PTT şubesinden imza karşılığı teslim alınır. Gelen mektuplardan verilmesinde sakınca bulunmayanlar, 'GÖRÜLDÜ' kaşesi vurularak alıcısına teslim edilir.

2.18.3. Sakıncalı Görülen Mektuplar

Mektup Okuma Komisyonunca mahalline gönderilmesi veya hükümlüye verilmesi sakıncalı görülen mektuplar, en geç yirmi dört saat içinde Disiplin Kurulu'na verilir. Mektubun Disiplin Kurulu tarafından kısmen veya tamamen sakıncalı görülmesi hâlinde, mektup aslı çizilmeden veya yok edilmeden şikâyet ve itiraz süresinin sonuna kadar muhafaza edilir. Mektubun kısmen sakıncalı görülmesi hâlinde; aslı idarede tutularak, fotokopisinde sakıncalı görülen kısımlar okunmayacak şekilde çizilerek disiplin kurulu kararıyla birlikte ilgisine tebliğ edilir. Mektubun tamamının sakıncalı görülmesi hâlinde, sadece Disiplin Kurulu kararı tebliğ edilir. Tebliğ tarihinden itibaren infaz hâkimliğine başvuru için gereken süre beklenir. Bu süre içinde infaz hâkimliğine başvurulmamış ise, Disiplin Kurulu kararı yerine getirilir. İnfaz Hâkimliğine başvurulmuş ise, İnfaz Hâkimliği kararının tebliğinden itibaren itiraz süresi beklenir. İnfaz Hâkimliği kararına itiraz edilmemiş ise bu karara göre, itiraz edilmiş ise mahkemenin kararına göre işlem yapılır.

Hükümlüye yapılacak tebligatta, tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde infaz hâkimliğine şikâyet hakkının kullanılmaması veya infaz hâkimliği kararına karşı tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde ağır ceza mahkemesine itiraz edilmemesi hâlinde, disiplin kurulu kararının kesinleşerek mektubun sakıncalı görülen kısımlarının okunmayacak şekilde çizilerek verileceği veya tamamı sakıncalı görülen mektubun verilmeyeceği bildirilir (Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik, 2020).

Tablo 4: Şartla Tahliye İçin Müdür Mütalaası.

T.C. ADALET BAKANLIĞI	
..... Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü	
SAYI	:
KONU : Tahliye	
ŞARTLA TAHLİYE KARARI İÇİN MÜDÜR MÜTALAASI	
H ü k ü m l ü B i l g i l e r i :	
Adı ve Soyadı	:
Baba ve Ana Adı	:
Doğum yeri ve tarihi	:
İ n f a z B i l g i l e r i :	
Kararı veren mahkeme	:
İlamın tarih ve esas, karar numaraları :	
İşlediği suç : Kullanmak İçin Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Satın Almak, Kabul Etmek, Bulundurmak ve Kullanmak	
Ceza miktarı	: 1 Yıl 0 Ay 0 Gün HAPİS
İnfaza Başlama tarihi	:
Bihakkın tahliye tarihi	:
5275 SK'na göre tahliye tarihi	:
Yukarıda açık kimliği ve infaz bilgileri yazılı bulunan hükümlünün cezasını infazı sırasında; gerek evvelce bulunduğu cezaevlerinde gerekse cezaevimizde bulunduğu süre içerisinde herhangi bir kötü halinin görülmediği ve dosyasında disiplin cezasının bulunmadığı, cezaevi nizam ve talimatlarına intibak ve riayetinin iyi olduğu, cezaevi personeline karşı saygılı ve itaatkar olduğu, verilen işleri tam ve zamanında yaptığı, işlediği suçtan dolayı pişmanlık duyduğu ve ıslah olduğuna dair olumlu kanaat elde edildiği, toplum hayatına iadesinde bir mahsur görülmediği, daha fazla cezaevinde kalmasında ve cezasının infazına devam olunmasında bir fayda ve gereklilik mülahaza edilmemektedir.	
Adı geçen cezasını iyi halli olarak infaz etmiş ve tarihinden itibaren şartla salıverilmesi gerekmektedir.	
Gerekli kararın alınması ricasıyla disiplin kuruluna sunulur.	
Kurum Müdürü	

Tablo 5: Disiplin Kurulu Başkanlığı İyi Hal Kararı.

T.C. ADALET BAKANLIĞI

..... Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
(Disiplin Kurulu Başkanlığı)

Karar Tarihi : 29/11/2017 Karar No : 2017/789

KOŞULLU SALIVERME İÇİN GÖRÜŞ BİLDİRME KARARI

Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü Disiplin Kurulu Kurul Başkanı başkanlığında aşağıda isim ve unvanları yazılı mevcut üyelerin iştiraki ile toplandı.

Hükümlüye Ait Bilgiler :

Adı ve Soyadı :

Doğum Tarihi :

Ana - Baba Adı :

Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer :

Ceza Bilgileri :

Kararı Veren Makam :

Karar Tarihi :

Esas/Karar No :

Suç/Suçlar : Kullanmak İçin Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Satın Almak, Kabul Etmek, Bulundurmak ve Kullanmak

Ceza Miktarı (Yıl, Ay, Gün) : 1 Yıl 0 Ay 0 Gün HAPİS

Uygulanan Kanun Maddesi : Türk Ceza Kanunu 53/1

Suç Grubu : Adli

Tahliye Tarihleri : .././.....

KARAR : Hükümlü Ceza infaz Kurumumuzda bulunduğu süre zarfında, nizam ve talimatlara uyduğu, verilen işleri en iyi şekilde yapmaya gayret gösterdiği, Kurumun Amir ve Memurlarına karşı saygılı, arkadaşları ile iyi geçindiği, işlemiş olduğu suçtan pişmanlık duyduğu müşahede edilmekle; Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Yönetmelik hükümleri gereğince, İYİ HALLİ HÜKÜMLÜ olduğuna Disiplin Kurulumuzca oybirliği ile karar verilmiştir.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
Kurum Müdürü	İdare Memuru	Psikolog	Öğretmen	Sosyal Çalışmacı	İKBM

Tablo 6: İdare ve Gözlem Kurulu Şartla Tahliye Kararı.

T.C. ADALET BAKANLIĞI						
..... Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü						
(İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı)						
Karar Tarihi : .././.... Karar No : .././.....						
KOŞULLU SALIVERME KARARI						
..... Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü İdare ve Gözlem Kurulu Kurul Başkanı Başkanlığında aşağıda isim ve unvanları yazılı mevcut üyelerin iştiraki ile toplandı.						
Hükümlüye Ait Bilgiler :						
Adı ve Soyadı :						
Doğum Tarihi :						
Ana - Baba Adı :						
Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer :						
Ceza Bilgileri :						
Kararı Veren Makam :						
Karar Tarihi :						
Esas/Karar No :						
Suç/Suçlar: Kamu Hizmetine Tahsis Edilen Eşya Hakkında Hırsızlık						
Ceza Miktarı (Yıl, Ay, Gün) : 9 Ay 40 Gün HAPİS						
Uygulanan Kanun Maddesi :						
Suç Grubu : Adli						
Tahliye Tarihleri :						
KARAR :						
Hükümlü Ceza infaz Kurumumuzda bulunduğu süre zarfında, nizam ve talimatlara uyduğu, verilen işleri en iyi şekilde yapmaya gayret gösterdiği, Kurumun Amir ve Memurlarına karşı saygılı, arkadaşları ile iyi geçindiği, işlemiş olduğu suçtan pişmanlık duyduğu müşahede edilmekle; Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik hükümleri gereği, İYİ HALLİ HÜKÜMLÜ ve şartla tahliyesinin uygun olduğuna İdare ve Gözlem Kurulumuzca oybirliği ile karar verilmiştir.						
Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
Kurum Müdürü	2. Müdür	İ. Memuru	Psikolog	Öğretmen	Sosyal Çalışmacı	İKBM

Tablo 7: Hükümlü ve Tutuklu Salıverme Fişi.

T.C. ADALET BAKANLIĞI				HÜKÜMLÜ
..... Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü				
HÜKÜMLÜ VE TUTUKLU SALIVERME F İ Ş İ				
Sicil Numarası	Salıverilen Hükümlü veya Tutuklunun Adı ve Soyadı, Ana Adı, Baba Adı, T.C. Kimlik Numarası	Salıverme Kararının Tarihi ve Numarası, Suçu	Açıklama Oda/Koğuş	FOTOĞRAF
<p>..... Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne;</p> <p>Yukarıda adı yazılı Hükümlü veya tutuklunun Ceza Hakimliğinin .././.... tarih ve .././... sayılı kararınca tutuklanan nun , Ceza Hakimliğinin .././.... tarih ve .././.... sayılı kararı uyarınca salıverilmesi gerekmektedir.</p> <p>Bilgilerinize arz olunur. .././....</p> <p>İnfaz Bürosu Görevlisi Kurum 2.Müdürü</p> <p><u>Güvenlik ve Gözetim Servisine;</u></p> <p>Yukarıda adı yazılı tutuklunun salıverilmesi uygundur. .././....</p> <p style="text-align: right;">Kurum 2.Müdürü</p> <p>Yukarıda adı yazılı Tutuklu gerekli kimlik tespiti yapılarak salıverilmiştir. .././....</p> <p style="text-align: center;">İKBM Kurum 2.Müdürü</p> <p>Kurum kayıtlarında bulunan şahsi eşyam ile kıymetli eşya ve emanetteki paramı elden teslim aldım</p>				

2.19. Şartla Tahliye İşlemleri

Ceza infaz kurumunda kalan hükümlülerin cezalarını infaz ettikten sonra şartla tahliyesine karar verilmektedir. Hükümlünün şartla tahliye olabilmesi

için öncelikle ceza infaz kurumunda kurum müdürü tarafından hükümlü dosyası incelenir, Tablo 4'te görüldüğü gibi müdür mütalaası alınır ve Disiplin Kurulu tarafından dosyası incelenmek üzere sevk edilir. Ceza infaz kurumunda Disiplin Kurulu üyeleri hükümlünün dosyasını incelemek için toplanır. Disiplin Kurulu tarafından, hükümlünün incelenen infaz dosyasında herhangi bir disiplin cezasının olmaması şartı ile Tablo 5'te gösterildiği gibi disiplin kurulu tarafından iyi hal kararı alınır. Müdür mütalaasına istinaden alınan disiplin kurulu tarafından verilen iyi hal kararı sonrasında, Tablo 6'da görüldüğü gibi ceza infaz kurumunda İdare ve Gözlem Kurulu tarafından hükümlünün şartla tahliyesinin uygun olduğuna dair karar alınır. Alınan bu kararlardan sonra hükümlünün dosyası ve alınan kararlar CBS'ye gönderilir. CBS tarafından ceza aldığı mahkemeye gönderilen infaz dosyası ve alınan kararlar mahkeme tarafından incelenir ve tahliye kararı ceza infaz kurumuna gönderilir. Mahkeme tarafından gönderilen tahliye kararı ile hükümlünün tahliye işlemleri başlar. Tablo 7'de görüldüğü gibi hükümlü için salıverilme fişi düzenlenir. Gerekli kimlik kontrolü ve parmak izi kontrolü yapıldıktan sonra hükümlüye emanet eşyada bulunan eşyaları ve emanette bulunan paraları teslim edilir ve hükümlünün ceza infaz kurumundan ayrılmasına izin verilir.

2.20. Ceza İnfaz Kurumları Denetim ve İncelenmesi

Türkiye'de ceza infaz kurumlarının tüm işlem ve uygulamaları ulusal, uluslararası kuruluşlar tarafından denetlenmektedir. Yapılan bu denetlemelerin amacı insan haklarına ve modern infaz anlayışa uygun ceza infaz kurumlarının faaliyet göstermesidir.

2.20.1. TBMM Denetimi

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu; görevleri ile ilgili olarak, bakanlıklarla genel ve katma bütçeli dairelerden, mahalli idarelerden, muhtarlıklardan, üniversitelerden ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan bilgi istemek ve buralarda inceleme yapmak, ilgililerini çağırıp bilgi almak yetkisine sahiptir (İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu, 1990).

Türkiye Büyük Millet Meclisinin kendi üyeleri arasından seçtiği milletvekillerinden oluşan "İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu" gerek gördükçe ceza infaz kurumlarında incelemeler yapmaktadır.

2.20.2. Uluslararası Kuruluşlar

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, "İşkencenin, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele ve Cezaların Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi"ne 01 Şubat 1989 tarihinde taraf olmuş, böylece sözleşmenin izleme organı olan "İşkencenin Önlenmesi Avrupa Komitesi (CPT)"nin yetkisini tanımıştır. Buna göre, Avrupa İşkencenin Önlenmesi Sözleşmesi'nin 2. ve 8. maddeleri gereğince Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi tarafından ceza infaz kurumlarımız denetlenmektedir (İşkencenin ve Gayri İnsani ya da Küçültücü Ceza veya Muamelelerin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi. 1998).

2.20.3. Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı

Teftiş Kurulu Başkanlığı, bakanın emri veya onayı üzerine bakan adına denetleme yapmaktadır. Teftiş Kurulu Başkanlığı, Cumhuriyet Başsavcılıkları ile adli ve idari mahkemelerin ve adalet komisyonlarının kalem işlerini, icra ve iflas müdürlüklerini, noterlik dairelerini, geçici yetkili noter yardımcılarını, kapalı ve açık cezaevleri ile tutukevleri ve çocuk ıslahevlerini, bakan tarafından gösterilecek lüzum üzerine merkez kuruluşu içerisindeki birimleri ve bakanlığa bağlı diğer üniteleri denetlemek ve işlemlerini incelemekle görevlidir (Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun. 1984).

2.20.4. Kontrolörler Kurulu Denetimi

Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin yönetimine dair tüm işlem ve uygulamalar ile işyurtlarının denetimi kontrolörlerin görev alanını teşkil etmektedir. Kontrolörler denetimlerini bakanlık adına yaparlar. Kontrolörler, görev yönünden doğrudan başkanlık kanalıyla CTE'ye bağlı olup, sevk ve idarelerinden bakanlık makamına karşı genel müdür sorumludur (Adalet Bakanlığı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri Kontrolörleri Yönetmeliği, 1997).

2.20.5. Kamu Denetçiliği Kurumu

Kamu Denetçiliği Kurumu görevlileri, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla

görevlidir. Bu yetkilerine istinaden, ceza infaz kurumlarını ziyaret ederek incelemelerde bulunmaktadır (Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu. 2012).

2.20.6. İnsan Hakları Kurulu Denetimi

İnsan Hakları İnceleme Kurulu: İhlal İddialarını İnceleme Birimi ve İşkence ve Kötü Muamele ile Mücadele Birimi görevlileri, her türlü insan hakları ihlali iddialarını başvuru üzerine veya resen incelemek, araştırmak, değerlendirmek; bunların sonuçlarını ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara bildirmek ve takip etmek, sorumlu bulunanlar hakkında yasal işlemlerin başlatılması için girişimde bulunmakla yetkilidir. Kamu kurum ve kuruluşları ile görevliler, bu tür ziyaretler sebebiyle gerekli yardım ve kolaylığı göstermek zorundadırlar (Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanunu. 2012).

2.20.7. Yargı Denetimi

Ceza infaz kurumu idarelerinin vermiş olduğu her türlü karar veya yaptıkları uygulamalar hakkında, hükümlü ve tutuklular tarafından infaz hâkimliğine başvurulabilmekte ve bu karar ya da uygulamalar yargı denetimine tabi kılınmaktadır (İnfaz Hakimliği Kanunu. 2001).

2.20.8. Cumhuriyet Başsavcılığı Denetimi

Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısı, ceza infaz kurumunun mevzuata göre yönetilmesini ve infaz hizmetlerinin temel insan haklarına uygun olarak yerine getirilmesini ister ve denetler. Gerekli gördüğü durumlarda bakanlığa bilgi verir. Kurumda çalışan tüm görevliler Cumhuriyet başsavcısının veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısının istediği her türlü bilgiyi vermekle yükümlüdür (Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik, 2020).

2.20.9. Sivil Toplum Denetimi

Ceza infaz kurumlarının tamamen bağımsız bir kurul tarafından denetlenmesi için izleme kurulları oluşturulmuştur. Bu kurul, yürürlükteki mevzuat ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle belirlenen ilkeler çerçevesinde ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin yönetim, işleyiş ve uygulamalarını yerinde görmek, incelemek, bilgi almak ve tespitlerini rapor haline getirerek yetkili ve ilgili mercilere sunmak üzere, 2 ayda bir ve gerek

gördüğü her zaman ceza infaz kurumlarını ziyaret edebilir (Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu, 2001).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ'NE UYUM SÜRECİNDE TÜRKİYE'DE CEZA İNFAZ SİSTEMİNDE DÖNÜŞÜM

3.1. Avrupa Birliği İlerleme Raporları Ekseninde Ceza İnfaz Sistemi

Avrupa Komisyonu tarafından 1998 yılından itibaren Avrupa Birliği'ne aday ülkelere Kopenhag kriterlerine uyum konusundaki gelişmeleri yıllık bazda değerlendirilerek aday ülkelere rapor halinde sunmaktadır. Hazırlanan raporlar 2016 yılına kadar ilerleme raporu olarak adlandırılırken 2016 yılından sonra ülke raporu olarak adlandırılmaya başlanmıştır. Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ülke raporları, komisyon tarafından tarafsız bir şekilde değerlendirilmektedir. Türkiye, komisyon raporlarına ilişkin değerlendirmelerini, basın açıklamaları ve Avrupa Komisyonuna yapılan geribildirimlerle paylaşmaktadır. Komisyon, ilerleme raporlarının oluşturulması safhasında, aday ülke nezdindeki Avrupa Birliği Delegasyonundan, sivil toplum kuruluşlarından ve aday ülkenin kamu kurumlarından resmi olarak elde ettiği geri bildirimlerden istifade eder. Bu araştırmada, Türkiye'deki ceza infaz sisteminin Avrupa Birliği bünyesindeki Avrupa Komisyonu tarafından değerlendirilmesi ve yıllara göre bu konuda yayınladığı ilerleme raporlarının infaz sistemine katkıları değerlendirilecektir.

2009 AP İlerleme Raporunu incelediğimizde, Türkiye'deki infaz sistemi ile ilgili olarak, birkaç yıldır cezaevi koşullarını ve altyapısını iyileştirmeye yönelik iddialı bir cezaevi reform programı yürütülmektedir. Yeni cezaevlerinin inşa edilmesi ve günümüz koşullarına uygun olmayan bazı küçük cezaevlerinin kapatılmasıyla, bu programın uygulanmasında daha fazla ilerleme kaydedilmiştir. Cezaevinde çalışan personele yönelik hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim veren dört eğitim merkezi bulunmaktadır. Beşinci merkez henüz yapım aşamasındadır ve 2009 yılının sonuna kadar tamamlanacaktır. Cezaevlerinin, mahkûmlar için ortak faaliyetler ya da rehabilitasyon programları düzenlemesini engelleyen yetersiz kadrosu da bu zorlukları artırmaktadır. Mahkûmların, ortak faaliyet gerçekleştirmekten halen yoksun olduğu yüksek güvenlikli F-tipi cezaevlerinde de durum böyledir. Bu sorunun sebebi ise sürekli artan mahkûm sayısıdır. Ayrıca, tutuklu yargılananların sayısının yüksek olması, çözülmesi gereken bir konudur. Kanunla düzenlenen ziyaret etme koşulları, makul herhangi bir güvenlik gerekçesiyle getirilenlerden

çok daha sınırlayıcıdır. Sonuç olarak, eğitim ve altyapının iyileştirilmesi ve ilave cezaevi personeli alınması konularında bazı ilerlemeler kaydedilmiştir (Avrupa Komisyonu İlerleme Raporu. 2009).

2010 AP İlerleme Raporunu incelediğimizde, dört eğitim merkezinde personele yönelik eğitimler arttırılmıştır. Cezaevlerine Türkçe dilinden başka dillerinde kullanılmasına izin verilmeye başlanmıştır. Yüksek güvenli cezaevlerinin bazılarının mimari değişikliklerle, daha çok sayıda toplu faaliyet düzenlenebilmesi sağlanmıştır. Adalet Bakanlığı, çocuk cezaevleri inşa etmeye başlamıştır. Bununla birlikte, duruşma öncesi tutuklu olanların oranının yüksek olması hâlâ önemli bir sorundur. Çocuk eğitim evlerinin sayısı hala yetersizdir. Çocukların ayrı cezaevlerinde bulunması sağlanamamaktadır. Bu, özellikle, cezaevinde genelde kadınlarla birlikte bulunan kız çocukları için geçerlidir. Son yıllarda ikiye katlanan tutukluların sayısındaki hızlı artış, büyüyen bir aşırı kalabalıklaşma sorununa yol açmıştır. Cezaevinde çalışan personelin sayısı ve nitelikleri yetersizdir. Cezaevlerinde daimi doktorların sayısı yeterli değildir. Sonuç olarak, cezaevi reform programının uygulanmasına devam edilmektedir. Buna rağmen, duruşma öncesi tutuklu bulunanların yüksek oranı en önemli sorunlardan biri olmayı sürdürmektedir. Cezaevlerindeki sağlık hizmetleri geliştirilmelidir. (Avrupa Komisyonu İlerleme Raporu. 2010).

2011 AP İlerleme Raporunu incelediğimizde, yine yüksek güvenli cezaevlerinde yapılan mimari değişikliklerle mahkûmların daha fazla toplu faaliyette bulunabilmelerine imkân tanınmıştır. Sağlık hizmetlerine erişim konusunda, Adalet Bakanlığı tarafından, belirli hastanelerdeki cezaevi koşullarının şartlarının insan hakları ve hasta haklarına uygun olarak geliştirilmesi amacıyla bir komisyon oluşturulmuştur. Cezaevi nüfusu yine artmaya devam etmiştir. Bu durum aşırı kalabalığa, personel ve diğer kaynaklar üzerinde baskıya neden olmakta ve yeni inşa edilen cezaevlerinin tutukluluk koşullarının iyileştirilmesi amacıyla kullanılması imkânını sınırlandırmaktadır. Yeni cezaevi personeli alınmasına rağmen bunların mesleki yeterlilikleri bakımından cezaevi sisteminin kaynakları yetersizdir. Adalet Bakanlığının çocuk cezaevi inşası çalışmalarını başlatmasına rağmen, ıslahevi sayısı yetersizdir. Çocuklar mahkûmlar cezaevlerinin tümünde yetişkinlerden tam olarak ayrı tutulmamaktadır. Bazı illerde, il insan hakları kurulları habersiz ziyaretlerde bulunmaktadır; ancak, bu kurulların raporları, uygulamada

değişikliğe yol açmamıştır. Mahkûmların tedavi olmaları için hastaneye sevkinde ciddi sorunlar bulunmaktadır. Cezaevleri tarafından düzenli olarak kullanılan hastanelerin çoğunda güvenli odalar bulunmamaktadır. Ziyaretlerde ve mektuplaşmalarda Kürtçenin kullanılmasına ilişkin kısıtlamalar olduğuna dair bilgiler gelmektedir. Ayrıca cezaevlerinde, cezaevi yönetimleri arasında farklı uygulamalar mevcuttur. Sonuç olarak, artan cezaevi nüfusu aşırı kalabalıklaşmaya neden olmakta ve tutukluluk koşullarının iyileştirilmesi çabalarını engellemektedir. Cezaevindeki mahkûmlara yönelik, Sağlık hizmetleriyle ilgili yeni düzenlemelerin, cezaevi ortamının ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde olmasına dikkat edilmelidir (Avrupa Komisyonu İlerleme Raporu. 2011).

2012 AP İlerleme Raporunu incelediğimizde, cezaevleri ile ilgili sistem raporları ile devam etmiştir. Mahkûmlar için rehabilitasyon merkezleri açılmaya devam etmiştir. Mahkûmların tıbbi muayeneleri sırasında kolluk görevlilerinin bulunmasının önlenmesine ilişkin olarak, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı arasında yapılan üçlü protokol Kasım 2011'de uygulanmaya başlanmıştır. Bu protokol sağlık problemi olan mahkûmlar açısından önemlidir. Yine cezaevlerinin aşırı kalabalık oluşu en önemli problemidir. Cezaevlerindeki aşırı kalabalıklık ciddi endişe yaratmaktadır; cezaevinde bulunanların %41'i hakkında henüz kesin hüküm verilmemiştir. Özellikle kız çocukları olmak üzere çocuk mahkûmlar, cezaevlerinin tümünde yetişkinlerden ayrı tutulmamaktadır. Cezaevlerinin denetlenmesi etkili bir şekilde yapılmamaktadır. Cezaevlerinde, gazete, dergi ve kitapların bulundurulması konusunda aşırı kısıtlamalar devam etmektedir. Cezaevlerinde açık ve kapalı görüşmelere ilişkin uygulamalar endişe kaynağıdır. Ziyaretlerde ve mektuplaşmalarda Kürtçenin kullanılmasına ilişkin kısıtlamaların devam ettiğine dair bilgiler gelmektedir. Cezaevi yönetimleri arasında farklı uygulamalar mevcuttur. Yüksek güvenli F-tipi hücrelerin şartlarının fiziksel ve psikolojik hasara sebep olduğuna dair şikâyetler bildirilmektedir. Sonuç olarak, sıhhi ve diğer fiziki koşulları önemli ölçüde etkileyen, cezaevlerinin aşırı kalabalık oluşundan kaynaklanan sorunlar devam etmektedir (Avrupa Komisyonu İlerleme Raporu. 2012).

2013 AP İlerleme Raporunu incelediğimizde, cezaevinde çalışan personelinin yaklaşık yarısı, Avrupa cezaevleri kuralları ve uluslararası

standartlar konusunda eğitim merkezlerinde eğitim almış ve personel alımı devam etmiştir. Aşırı kalabalıklaşmadan kaynaklanan sorunların çözüme kavuşturulması amacıyla cezaevlerinin kapasitesinin artırılması yönünde yapılan çalışmalar, yeni binaların yapılması da dâhil olmak üzere devam etmiştir. Yine aşırı kalabalıklaşma, birçok cezaevinde endişe yaratmaktadır. Ceza infaz kurumlarında çalışan personelin sayısı ve eğitimi yetersizdir. Mahkûmların tıbbi muayeneleri sırasında kolluk görevlilerinin bulunmasının önlenmesine ilişkin olarak, imzalanan protokolün uygulamaları konusunda sıkıntılar vardır. Cezaevlerinin denetlenmesi ile ilgili problemler devam etmektedir. İzleme kurullarının yeterli kaynağı da bulunmamaktadır (Avrupa Komisyonu İlerleme Raporu. 2013).

2014 AP İlerleme Raporunu incelediğimizde, cezaevi sistemi reformu devam etmiştir. Ceza infaz kurumlarında çalışan personeller, Avrupa'daki ve uluslararası kurallar ve standartlar konusunda yeterli eğitim almıştır. Personel alımına devam edilmesine rağmen İnfaz koruma memurlarının sayısının yetersiz olması sorun olmaya devam etmiştir. 10 yeni cezaevi inşa ettirilmiştir ama bu cezaevlerinin birçoğunda aşırı kalabalıklaşma endişe yaratmaya devam etmiştir. Doğu ve Güneydoğu'da bulunan mahkûmların başka ceza infaz kurumlarına nakledilmesi aileleriyle iletişim kurabilmelerini etkilemiştir. Yine denetimler konusundaki aksaklıklara değinilmiştir. TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyeleri, F tipi cezaevleri, çocuk ve gençlik cezaevleri ile cezaevinde bulunanlar ve tutukluların kaldığı hastane koşullarında incelemelerde bulunmuştur. Bu incelemelerin bazıları şikâyetler nedeniyle yapılırken bazıları da komisyon üyelerinin girişimleriyle gerçekleştirilmiştir. Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı arasında 2011 yılında yapılan üçlü protokol eşit düzeyde uygulanmamaktadır. Bu protokelde, mahkûmların tıbbi muayeneleri sırasında kolluk görevlilerinin hazır bulunmaması gerektiği belirtilmiştir. Aralık ayında, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesindeki alt komisyon, bazı cezaevi koşullarının eleştirildiği bir rapor yayımlamıştır. Suçun cezasız kalmasıyla mücadele konusunda, 2008 yılında Engin Çeber'in gözaltında ölmesiyle ilgili olarak Yargıtay, Kasım ayında 11 kamu görevlisinin cezasını onamıştır. Cezaevi müdürü ve iki gardiyan müebbet hapis cezası almıştır (Avrupa Komisyonu İlerleme Raporu. 2014).

2015 AP İlerleme Raporunu incelediğimizde, ceza infaz kurumlarında çalışan personellerden 2.045 personel, Avrupa Konseyi ve insan hakları mekanizmaları hakkında eğitim almıştır. Psikologların, sosyal hizmet görevlilerinin ve sosyolog alımlarında artış olsa da mahkûm sayısının fazlalığı rehabilite konusunda problemlere neden olmaktadır. Cezaevlerindeki duruma ilişkin kaygılar devam etmektedir. Cezaevlerindeki aşırı kalabalıklaşmayı kontrol altında tutabilmek için hapis cezası yerine başka alternatifler geliştirilmelidir. Cezaevlerinde yaşanan kötü muamele iddiaları gerektiği şekilde soruşturulmamaktadır. Türkiye, kötü muameleye, cezaevi koşullarına ve yaşam hakkının korunmasına ilişkin AİHM içtihadını hâlâ uygulamamaktadır. Oy hakkının ihlali de bu kapsamda yer almaktadır (Avrupa Komisyonu İlerleme Raporu. 2015).

2016 AP İlerleme Raporunu incelediğimizde, ceza infaz kurumunda çalışan personel Avrupa Konseyi standartları ve insan hakları hakkında eğitim almıştır. Yine psikologların, sosyal hizmet görevlilerinin ve sosyolog alımlarında artış olsa da mahkûm sayısının fazlalığı rehabilite konusunda problemlere neden olmaktadır. Sivil toplum kuruluşlarının ve meslek kuruluşlarının rehabilitasyon ve şartlı tahliye sürecine müdahil olmalarına izin verilmemektedir. Ceza infaz kurumu idarecileri tarafından hücre hapsi ve keyfi uygulamalar sıklıkla disiplin cezaları olarak kullanılmaktadır. 15 Temmuz'da gerçekleşen darbe girişiminden sonra, çok sayıda şüphelinin uygun gözaltı koşullarından yoksun olarak, uygunsuz şartlarda gözaltında tutulduğu ve Avrupa standartlarına göre usuli güvencelerinin ciddi biçimde engellendiği söylenmektedir. Cezaevlerinde aşırı bir artış vardır ve cezaevlerindeki aşırı kalabalık endişe verici boyutlara ulaşmıştır (Avrupa Komisyonu İlerleme Raporu. 2016).

2018 AP İlerleme Raporunu incelediğimizde, cezaevi sistemi ile ilgili olarak, aşırı kalabalık ve kötüleşen cezaevi koşulları derin bir endişe kaynağıdır. Cezaevlerindeki nüfusta, cezaevinde bulunan her 100.000 kişi için 290 kişi nispetinde bir artış olmuştur ve cezaevi nüfusu hâlihazırda 234.673'tür. Bugün itibarıyla tutuklu anneleriyle birlikte kalan çocuk sayısı 600'ün üzerindedir. Psikolog, sosyal hizmet görevlisi ve sosyolog eksikliği, cezaevinde bulunanların rehabilitasyonunu olumsuz yönde etkilemeye devam etmektedir. Türkiye'deki cezaevlerinde, tutukluların haklarına keyfi sınırlamalar

getirilmesi ve disiplin tedbirleri olarak işkence, kötü muamele ve hücre hapsi uygulanması dâhil, insan hakları ihlalleri olduğu yönünde birçok iddia bildirilmiştir. Hasta tutukluların tıbbi bakım hizmetlerine erişiminin sıklıkla engellendiği iddiaları bulunmaktadır. Cezaevi koşullarının izlenmesinden sorumlu devlet çatısı altındaki kurullar, darbe girişiminin ardından ya feshedilmiştir ya da büyük oranda etkisiz kalmaktadır. Sonuç itibarıyla ceza infaz memurları ve cezaevi idareleri büyük ölçüde denetimsiz şekilde faaliyet göstermektedir (Avrupa Komisyonu İlerleme Raporu. 2018).

2019 AP ceza infaz sistemi ile ilgili ilerleme raporunu değerlendirdiğimizde, aşırı kalabalık ve kötüleşen cezaevi koşulları derin bir endişe kaynağı olmaya devam etmektedir. Aralık 2018 itibarıyla cezaevi nüfusu 260.000 civarındadır. Bunun yanında, tutuklu anneleriyle birlikte kalan çocuk sayısı 743'tür. Aralık 2018 itibarıyla, haklarında herhangi bir iddianame veya devam eden bir dava olmaksızın cezaevlerinde bulunan tutukluların sayısı 57.000'dir. Cezaevinde kalan mahkûmların yaklaşık %20'sinden fazlası terörle ilgili suçlar nedeniyle tutuklanmıştır. Cezaevlerinde tutukluların haklarına keyfi sınırlamalar getirilmesi, tıbbi bakım hizmetlerine erişimin reddedilmesi ile işkence, kötü muamele, açık görüşmelerin engellenmesi ve hücre hapsi uygulaması dâhil, insan hakları ihlalleri olduğu yönünde birçok iddia bulunmaktadır. 2018 sonbaharının sonunda, İmralı Adası'nda yapıldığı iddia edilen izolasyonları protesto etmek için açlık grevleri başlatılmış, grevler devam etmiş ve 60 cezaevinde yaklaşık 300 tutukluyu kapsamıştır. 2018'de, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, cezaevleri ve gözaltı merkezlerinde işkence ve kötü muamele yapıldığına dair iddialara ilişkin olarak 877 şikâyet almıştır. Aralık 2018 itibarıyla, 543 personele yönelik yasal ve idari işlem başlatılmıştır. Darbe girişiminin ardından lağvedilen cezaevi izleme kurulları, benzer yapılarla yeniden kurulmuştur; ancak bu kurullar büyük oranda etkisiz kalmaktadır. İnsan hakları ihlallerine ilişkin iddialara rağmen, sivil toplum kuruluşlarının cezaevlerine erişememelerine ilişkin endişeler de mevcuttur. Ulusal önleme mekanizmasının tam olarak işler halde olmadığı göz önünde bulundurulduğunda, cezaevlerinde yapılan insan hakları suistimallerine ilişkin gözetim bulunmamaktadır (Avrupa Komisyonu İlerleme Raporu. 2019).

3.2.Avrupa Birliği İlerleme Raporlarının Değerlendirilmesi

Avrupa Birliđi tarafından aday ũlkeler için hazırlanan ilerleme raporları değerlendirildiğinde, Tũrkiye’de son yıllarda raporlar doğrultusunda gerekli adımlar atılmıştır. 2005 yılında çıkartılan 5275 sayılı Ceza ve Gũvenlik Tedbirleri İnfaz Hakkında Kanun ile aksaklıklar giderilmeye çalışılmış devam eden sũrete ise ilerleme raporları doğrultusunda yeni mevzuat değerlikleri yapılmıştır. İncelediğimiz raporlarda en ųnemli problemin ceza infaz kurumlarında mahkũm sayısının fazla olması gelmektedir. Adalet Bakanlığı tarafından buna yųnelik yapılan çalışmalarda çağın gereklerine uygun ceza infaz kurumları yapılmakta ve yapılmaya devam etmektedir. ağın gerisinde kalmış ceza infaz kurumları ise kapatılmaktadır. İlerleme raporlarında ele alınan bir başka sorun ise iře alınan personelin yeterli eğitim almadığı olmuştur. Bu doğrultuda Tũrkiye’de Ceza İnfaz Kurumlarında alışan personelin hizmet ųncesi, hizmet içi ve aday memurluk eğitimi için Ankara, İstanbul, Erzurum, Kahramanmarař ve Denizli’de olmak ųzere beř adet eğitim merkezi kurulmuştur. İlerleme raporlarında bir başka sorun ise ceza infaz kurumlarında uzman personel olarak tanımlanan psikolog, sosyal hizmet gųrevlisi ve sosyolog eksikliği nedeni ile cezaevlerinde bulunan mahkũmların rehabilitasyon aşamasında yaşanan sorunlardır. Adalet Bakanlığı tarafından son yıllarda uzman personel alımı arttırılsa da mahkũm sayısının fazla olması rehabilitasyon konusunda en bũyũk problem olarak gųrũlmektedir. 15 Temmuz darbe girişimine kadar ceza infaz kurumlarını denetleme gųrevi yapan izleme kurulları, kurul ųyelerinin bir kısmının darbe girişiminde bulunan FETų terųr ųrgųtų ųyesi olması nedeniyle lağvedilmiş, daha sonra tekrar benzer yapılarla ceza infaz kurumları denetlenmeye devam edilmiştir. İlerleme raporunda raporlarında genellikle ceza infaz kurumlarında uygulama birliğinin olmadığı vurgulanmıştır ancak ikinci bųlũmde ceza infaz kurumlarının yapısal işleyişlerini incelediğimizde kurumlarda yapılan işlemlerin kurullar aracılığı ile yapıldığı bunu yetkinin de 5275 sayılı Ceza ve Gũvenlik Tedbirleri İnfazı Hakkında Kanundan alındığını sųyleyebiliriz. Ceza infaz kurumlarında bulunan idare ve gųzlem kurulu, eğitim kurulu, disiplin kurulu ve işyurdu yųnetim kurulu kurumların yųnetimsel işlemlerini gerçekleştirmektedir. İlerleme raporlarında bir başka ele alınan konu ise sağlık hizmetlerinin yapılması konusunda yaşanan problemler olmuştur. Bu sorunlara yųnelik ise

Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı arasında yapılan üçlü protokol Kasım 2011'de uygulanmaya başlanmıştır.

3.3.Pandemi Sürecinde Ceza İnfaz Kurumlarında Yapılan Değişiklikler

İlk olarak Çin'in Vuhan kentinde 2019 yılı Aralık ayı sonlarında ortaya çıkan ve hızlıca dünyanın birçok ülkesine hızla yayılan ve birçok ölümlere neden olan Covid-19 (Corona) virüsü nedeniyle Mart 2020 ayı itibariyle Türkiye'de ciddi önlem ve tedbirler alındığı, okullara ara verildiği, kısıtlamalar yapıldığı, kafe, spor salonu, alışveriş merkezi vb. toplu alanların kullanımının bir süre durdurulduğu, herkese evde kal çağrısı yapıldığı, bir müddet gezi, tatil vb. faaliyetlerin askıya alındığı, akraba ziyareti yapılmasının bile risk faktörü oluşturduğu yönünde yetkililerce ve Bilim Kurulu tarafından sürekli bilgilendirme ve duyurular yapıldığı, kamu spotu oluşturulduğu, Türkiye genelinde sağlık önlemleri ve tedbirleri hakkında bilinçlendirme ve bilgilendirme çalışmaları hızla ve titizlikle yürütüldüğü, halkın sağduyulu olması sakin kalması, tedbirlere riayet edilmesi yönünde yetkililerce sürekli bilgilendirme yapıldığı, her aşamada Sağlık Bakanı tarafından Koronavirüs Salgını ile ilgili bilgilerin şeffaf bir şekilde verildiği, Türkiye'de Covid-19 salgını nedeniyle maksimum tedbirler alınarak salgının yayılmasının önüne geçilmeye çalışıldığı, halka evde kalmaları yönünde bilgilendirmeler yapıldığı, Türkiye geneli belirlenen illerde sokağa çıkma kısıtlaması getirildiği, tüm kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektörde salgını önleme alanında disiplinli çalışmalar yürütüldüğü, söz konusu süreçte paniğin ve kaygının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Bu süreçte Türkiye'de ceza infaz kurumlarında covid-19 tedbirleri kapsamında yasal düzenlemelerle ve bilimsel danışma kurullarının tavsiyeleri ile bir kısım tedbirler alınmaya başlanılmıştır (<https://cte.adalet.gov.tr/Home/Tumhaberler/1>).

Ceza infaz kurumlarında birçok alanda gerekli tedbirler alınmıştır. Alınan sağlık tedbirleri kapsamında; Tüm taşıtların, ortak alanların, ortak kullanım araçlarının, ziyaretçi mahallerinin, dezenfekte işlemleri yapıldığı, Ceza infaz kurumlarında bulunan tüm tutuklu ve hükümlülere yeteri kadar ücretsiz temizlik ve hijyen malzemesi dağıtılmış, ayrıca ücretsiz maske ve eldiven temin edilmiş, Tutuklu ve hükümlülerin ziyaretçileri ve personelin

kullanımı için hijyen malzemeleri, eldiven, maske ve hükümlü tutuklularla temas kuran personele siperlik temin edilmiş, personelin ve kuruma giren diğer kişilerin söz konusu hijyen kurallarına uygun olarak temizliklerini yapmaları ve maske takmaları sağlanmış, Hükümlü ve tutuklulara sunulan iâşe bedeli artırılarak, bağışıklık sistemini güçlendirecek şekilde gıda çeşitliliğine özen gösterilmiş, Tutuklu ve hükümlülerin kolluk tarafından ceza infaz kurumlarına tesliminden önce, hastaneye götürülerek ilgilinin covid-19 açısından muayenesi yapılarak PCR testinin sonucuna göre hareket edilmesi sağlanmış ve test sonucunun negatif çıkması, kuruma kabulde ön koşul olarak uygulanmıştır. Kuruma ilk defa kabul edilen tutuklu veya hükümlüler, 14 gün boyunca özel oda/koğuşlarda izole edilerek barındırılmış. İzolasyon sürecinin bitiminde girişte yapılmış olan PCR testine ek olarak yeni bir PCR testi yapılmış, PCR testi negatif çıkan tutuklu/hükümlülerin oda/koğuş planlanması İdare ve Gözlem Kurulu tarafından yapılmıştır. İzolasyon süreci içerisinde hastalık belirtisi gösteren veya izolasyon sonrası PCR testi pozitif çıkanlar, koruyucu önlemler alınarak sağlık kurumuna sevk edilmişlerdir.

Ceza infaz kurumlarında çalışan personele de ilgili Covid-19 tedbirleri kapsamında Bilim Kurulu tavsiyesi kapsamında bir takım önleyici tedbirler getirilmesi kararlaştırılmıştır. Bu tavsiye kararlarına istinaden, Ceza infaz kurumlarında bulunan tutuklu ve hükümlüler ile bilfiil irtibat halinde olan personelin gerek kendi sağlıkları gerekse hükümlü/tutukluların sağlıklarının salgın riskinden korunması amacıyla 1 Nisan 2020 tarihinde personel izolasyonu uygulamasına geçilmiştir. Görevli personele yeni bir vardiya sistemi uygulanmış, görev sonrası evlerine gitmeyip, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı Kredi Yurtlar Kurumu yurtları ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlı öğrenci yurtlarında, Personel Eğitim Merkezlerinde, Bakanlık ve Kamu Misafirhanelerinde veya ceza infaz kurumlarında oluşturulan özel alanlarda barındırılmak suretiyle izolasyonları sağlanmıştır. 14 gün bu yerlerde kalan kurum personeli, süre bitiminde teste tabi tutulmuş, “Yeni Normale Geçiş” programı kapsamında ise “evde izolasyon” yöntemine geçilmiştir. PCR testleri evde izolasyon yönteminde de uygulanmış, personelin kurumdaki çalışmasına test sonucuna göre başlanılmıştır.

Ceza infaz kurumlarında kanun ve yönetmeli hükümlerine göre her ay düzenli olarak yapılan açık ve kapalı görüşler, diğer odalar ile birleştirilerek yapılan faaliyetler, özel izinler, başka kurumlara yapılacak nakiller 14 Mart

2020 itibari ile durdurulmuştur (<https://cte.adalet.gov.tr/Home/Tumhaberler/1>).

7242 sayılı Kanun ile hüküm altına alınan 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un Geçici 9. Maddesi ile; açık ceza infaz kurumlarında bulunan veya açık ceza infaz kurumlarına ayrılmaya hak kazanan ve uygun şartları taşıyan hükümlüler ile denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle cezalarının infazına karar verilen hükümlüler, yasanın Resmî Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdiği 14/04/2020 tarihi itibariyle Covid-19 iznine gönderilmeye başlanmıştır.

Covid-19 tedbirleri kapsamında hükümlülerin denetimli serbestlik tedbirleri kapsamında cezasını infaz etmesi sürecinde yeni düzenleme yapılmıştır. 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un geçici 6. Maddesinde 30.03.2020 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından; 26.09.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun kasten öldürme suçları (madde 81, 82 ve 83), üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenen kasten yaralama ve neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama suçları, neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama suçu (madde 87, fıkra iki, bent d), işkence suçu (madde 94 ve 95), eziyet suçu (madde 96), cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar (madde 102, 103, 104 ve 105), özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar (madde 132, 133, 134, 135, 136, 137 ve 138), uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu (madde 188) ve İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 12.04.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar hariç olmak üzere, 105/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan "bir yıl"lık süre, "üç yıl" olarak uygulanmasına, 30.03.2020 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından, Türk Ceza Kanunu'nun kasten öldürme suçları (madde 81, 82 ve 83), cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar (madde 102, 103, 104 ve 105), özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar (madde 132, 133, 134, 135, 136, 137 ve 138) ve İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar hariç olmak üzere;

a) Sıfır-altı yaş grubu çocuğu bulunan kadın hükümlüler ile yetmiş yaşını bitirmiş hükümlüler hakkında 105/A maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "iki yıllık süre, "dört yıl" olarak uygulanır.

b) Maruz kaldığı ağır bir hastalık, engellilik veya kocama nedeniyle hayatını yalnız idame ettiremeyen altmış beş yaşını bitirmiş hükümlülerin koşullu salıverilmeleri için ceza infaz kurumlarında geçirmeleri gereken süreler, azami süre sınırına bakılmaksızın 105/A maddesinde düzenlenen denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infaz edilebilir. Ağır hastalık, engellilik veya kocama hâli, Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca veya Adli Tıp Kurumunca düzenlenen bir raporla belgelendirilmesi gerekir. 30.03.2020 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından, tabi olduğu infaz rejimine göre belirlenen koşullu salıverilme süresinin hesaplanmasında, hükümlünün on beş yaşını dolduruncaya kadar ceza infaz kurumunda geçirdiği bir gün, üç gün; on sekiz yaşını dolduruncaya kadar ceza infaz kurumunda geçirdiği bir gün, iki gün olarak dikkate alınır (5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun. 2004).

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Ceza infaz kurumlarının güvenlik sorunlarının başında fiziki yapıdan kaynaklanan güvenlik sorunları gelmektedir. Türkiye'de yaklaşık son 15-20 yıla kadar yapılan ceza infaz kurumlarının mimarisi güvenlik açısından sorun teşkil edebilecek şekilde tasarlanmıştır. Genellikle mimari açıdan sakıncalı olarak kabul edilen koğuş sistemine göre yapılan ceza infaz kurumları, güvenlik açısından oldukça yetersizdir. Koğuş sistemi olan ceza infaz kurumlarında, toplu yaşam sürülmesinden dolayı koğuşlarda denetim ve gözetim oldukça zorlaşmaktadır. Toplu yaşam; adam öldürme ve yaralama, cinsel saldırı, alkol ve uyuşturucu madde ticareti, kumar, isyan, rehin alma, koğuş ağalığı, uyuşturucu kullanımı, fiziksel ve ruhsal baskı, toplu firar gibi olumsuzlukları da beraberinde getirmektedir. Koğuş sisteminde yaklaşık 16-100 mahpus aynı odada kalmaktadır. Koğuşlarda bir arada kalan bireylerin sayıca fazla olması, koğuşlardaki eşyaların da oldukça fazla olmasına neden olmakta ve bu eşyaların kontrol edilmesini de zorlaştırmaktadır. Koğuş sistemi; ceza infaz kurumuna sokulması yasak olan eşyaların saklanması kolaylaştırmakta, aramalarda da personelin görevini yapmasına engel olmaktadır. Ayrıca bu eşyalar isyan ve direnme sırasında koğuş kapısının arkasına yığılmakta ve bu şekilde dışarıdan yapılan müdahaleler zorlaşmakta, bu isyan ve direnişi önlemek için kurum kapıları veya duvarları delinmek suretiyle müdahale edilmektedir. Ceza infaz kurumları inşa edilirken kullanılan malzemeler güvenlik açısından değerlendirilmemiş ve normal konut inşaatında kullanılan malzemeler kullanılmıştır. Bunlar da kurumlarda güvenlik zafiyetine sebep olmaktadır (Sevimli, 2000: 22-23).

Son yıllarda Adalet Bakanlığına CTE'ler tarafından yapılan ceza infaz kurumları güvenlik açısından üst düzey teknolojilerle yapılmakta ve koğuş sisteminden uzak oda sistemine göre dizayn edilmektedir. Hükümlü ve tutukluların kaldığı odalar insan haklarına ve Avrupa Cezaevi Kuralları'na uyumlu bir şekilde yapılmaktadır.

1990'lı yıllardan itibaren ceza infaz kurumlarının yapımında esas alınacak mimarî tasarımlar konusunda yeni arayışlar kendini göstermiştir. Bu arayışların sonunda 1995'ten itibaren koğuş sistemi terk edilmiş ve oda sisteminin uygulandığı ceza infaz kurumlarının inşasına başlanmıştır. Bu kapsamda F Tipi ve L Tipi ceza infaz kurumları yapılmıştır ve halen bu

sistemde ceza infaz kurumlarının yapımına devam edilmektedir (Yılmaz, 2003: 24-25).

Bir diğer güvenlik sorunu ise; ceza infaz kurumları inşa edilirken şehirlerin büyüme hızlarının hesaba katılmamış olması ve ceza infaz kurumlarının şehir merkezlerinde kalmış olmasıdır. Şehir merkezlerinde kalan ceza infaz kurumları civar evlerden rahatlıkla görülmekte, yasak eşyanın kurumlara girmesi kolaylaşmaktadır. İzmir’de bulunan Buca Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Diyarbakır’da bulunan Diyarbakır E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Hakkâri’de bulunan Hakkâri Kapalı Ceza İnfaz Kurumu gibi ceza infaz kurumları şehir merkezinde kalmış olmaları açısından sözü edilen ceza infaz kurumlarına örnek olarak gösterilebilir.

Ceza infaz kurumlarının fiziki şartları dikkate alındığında, güvenliğin sağlanması hususunda kurumda çalışan personellere önemli görevler düşmektedir. Ceza infaz kurumlarında iç güvenliği infaz koruma başmemurları ve infaz koruma memurları sağlamaktadır.

Ceza infaz kurumlarının iç güvenliğinin infaz ve koruma personelleri tarafından sağlanmasına rağmen, bu personeller güvenlikle ilgili herhangi bir özel eğitimden geçmemektedir. Rehin alma, isyan, sayım vermeme ve fiili direnmeyle karşı karşıya kalan infaz ve koruma personeli; etkin ve bilinçli müdahalede bulunamamakta, bu tip olaylarda görev ve sorumluluklarının kapsamını tam olarak belirleyememekte, sorunlu hükümlülerin tahriklerinden etkilenebilmekte, kendilerinin bazı hakları ihlal edildiğinden kendileri de hükümlülerin bazı haklarını ihlal edebilmektedir (Ertosun, A.S, 2000: 226).

Ceza infaz kurumuna alınan personelin, göreve başlamadan önce, ceza infaz kurumunun işleyişi, müdahale teknikleri ve ceza infaz kurumları idaresi için gerekli mevzuatlar hakkında gerekli eğitimi almaları gerekmektedir. Görevli memurlar, Eşya Yönetmeliği ve Ziyaret Yönetmeliği’ni bilmeden aramalarda ve ziyaretlerde neler yapabileceğini bilemezler. Günümüzdeki uygulamalarda, göreve başlayan infaz ve koruma memurları belirli bir süre kurumlarda çalıştıktan sonra eğitimlere alınmaktadır. Bu eğitimler, kısa süreli olmaları nedeniyle, üst düzey güvenlik gerektiren ceza infaz kurumları için yetersiz kalmaktadır. Ceza infaz kurumunda çalışacak personelin daha donanımlı bir şekilde ceza infaz kurumlarında görevlerine başlamaları

gerekmektedir. Bu aşamada CTE'ye bağlı eğitim merkezlerine önemli görevler düşmektedir. Eğitim merkezlerinde görev yapan öğretim görevlilerinin de liyakat esasları doğrultusunda seçilmeleri gerekmektedir. Ceza infaz kurumlarının işleyişi hakkında yeterli bilgi ve beceriye sahip olmayan kişilerin eğitim merkezlerinde eğitici olarak görev yapmaması ve öğretim görevlilerinin detaylı bir elemenden geçtikten sonra eğitim merkezlerinde göreve başlamaları gerekmektedir.

Ceza infaz kurumlarında bilindiği gibi iç koruma Adalet Bakanlığına bağlı personel tarafından yapılmakta iken dış koruma İçişleri Bakanlığına bağlı jandarma kuvvetlerince yerine getirilmektedir. Bu uygulama da bazı sorunlara neden olmaktadır.

Adalet Bakanlığınca ceza infaz kurumlarında kalan mahpusların iyileştirilip topluma tekrar kazandırılması amacı güdülmekte iken İçişleri'ne bağlı Jandarma kuvvetlerince öncelik güvenlik olarak değerlendirilmekte, bu da çatışmalara neden olmaktadır. Ceza infaz kurumlarında öncelikle bu iki başlılığın ortadan kaldırılması gerekmektedir. İnfaz hizmetlerini bir bütün olarak değerlendirdiğimizde iç güvenliğin ve dış korumanın Adalet Bakanlığı personeline yapılması gerekmektedir. Böylece iki başlılık ortadan kalkacak ve kurumlar arası çatışmalar sona erecektir. Ceza infaz kurumlarında sürekli yaşanan bu problemin bir sebebi de kurum amirleri ve karakol komutanları arasında iletişim eksikliği bulunması, bu eksikliğin çalışma koşullarına da yansıtılması ve işlemlerin mevzuat hükümlerine göre yapılmamasıdır. Bu problemlerin giderilmesi için Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri ile Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol hazırlanmıştır.

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'da ve Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'te, ceza infaz kurumlarının yönetimiyle ilgili olarak Cumhuriyet savcılarında doğrudan doğruya verilmiş bir görev bulunmamaktadır. Cumhuriyet savcılarının mevzuatta yönetsel anlamda bir görevi olmasa da Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 4. maddesinde "Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısı; kurumun mevzuata göre yönetilmesini ve infaz hizmetlerinin temel insan haklarına uygun olarak yerine

getirilmesini ister ve denetler. Görüş ve önerilerini denetleme defterine yazar, gerekli gördüğü durumlarda bakanlığa bilgi verir.” maddesi gereğince Cumhuriyet başsavcılarında ceza infaz kurumlarının gözetim ve denetim görevi verilmiştir. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in 7. maddesinde ise ceza infaz kurumu müdürünün görevinden dolayı sıralı amirlerine karşı sorumlu olduğu belirtilmiştir. Adalet Bakanlığı Disiplin Yönetmeliği’nde cezaevi müdürünün birinci derece disiplin amiri Cumhuriyet savcısı olarak belirlenmiştir. Düzenlenen bu mevzuatlar, Cumhuriyet başsavcılarının veya ceza infaz kurumundan sorumlu olan Cumhuriyet savcısının gözetim ve denetim yetkisini, adeta ceza infaz kurumunu doğrudan yönetme şeklinde kullanmasına neden olmaktadır (Çitici, 2001:133).

Cumhuriyet Başsavcılığı, yasal düzenlemelerde ceza infaz kurumunun yönetiminde yetkisi olmamasına rağmen, idarî nitelikteki düzenlemelerle ceza infaz kurumunun yönetiminden sorumlu makam haline getirilmiştir. Yapılan bu düzenlemeler sonucunda bazı sorunlar meydana gelmektedir. Cumhuriyet başsavcısı yönetsel konulara müdahale ederek ceza infaz kurumu müdürünün her türlü idarî takdir yetkisine karışmaktadır. Ayrıca düzenlenen Disiplin Yönetmeliği’nde disiplin amiri olarak belirlenen Cumhuriyet savcılarını yönetsel olarak müdahalede de buldukları için kurum müdürleri Cumhuriyet savcılarının gölgesinde pasif durumda kalmaktadırlar. Bu durum ceza infaz kurumlarında kurum müdürünün otorite kuramamasına, kurum dışında da saygınlığını kaybetmesine neden olmaktadır (Çitici, 2000:127).

Başsavcılık, ceza infaz kurumu müdürlerinin disiplin amiri olması nedeni ile gözetim ve denetim yetkisini kullanarak yönetsel işlemlere müdahale etmektedir. Ceza infaz kurumu adli yargı teşkilatı içinde yer alması nedeni ile resmi yazışmalar CBS kanalı ile yapılmaktadır. Ayrıca protokol listesinde Cumhuriyet Başsavcılığı’nın yeri ve ceza infaz kurumunun yeri ayrı olmasına rağmen protokollerde ceza infaz kurumlarını Cumhuriyet Başsavcılığının temsil etmesi de ceza infaz kurumlarının tanıtımı ve temsili konusunda olumsuzluklara neden olmaktadır. Cumhuriyet başsavcısı, adliye teşkilatında Adli Yargı Adalet Komisyonları’nın üyesi olduğu için ve ceza infaz kurumu taşra personelinin özlük işlerini de bu komisyon yürüttüğü için personel Cumhuriyet Başsavcılığı’na bağlanmış olmaktadır.

Cumhuriyet savcılarının görevlerinin komplike oluşu nedeniyle, ceza infaz kurumlarına yönelik faaliyetleri tali bir nitelik taşımaktadır. Kaldı ki, Cumhuriyet savcılığı ve iyileştirme iki ayrı şeydir. Bazı hususlarda birbirleriyle çelişiktir. Bununla birlikte Cumhuriyet savcıları; suçluların iyileştirilmesi, ceza infaz kurumlarının organizasyonu, ceza infaz kurumunun işleri gibi konularda gerekli eğitim ve temelden yoksundurlar (Manuel, 1967:12,13).

Açıklanan sorunların giderilmesi için öncelikle CTE tarafından belirlenen ve ceza infaz kurumlarına müdür olarak atanan idarecilerin liyakat esasları dikkate alınarak atanmaları ve bu atamalarda ceza infaz kurumlarını her yönüyle idare edebilecek bilgi, beceri ve yeteneğe sahip idarecilerin tercih edilmeleri önem arz etmektedir. Bunun yanında, CBS'nin ceza infaz kurumları üzerindeki gözetim ve denetleme yetkileri tam olarak belirlenmeli, yönetsel işlere müdahale alanı sınırlandırılmalı, ancak yürütülen işlemlerin usulsüz olması durumunda Cumhuriyet Başsavcılığı denetleme yetkisini kullanmalıdır. Ceza infaz kurumları, her türlü yazışmayı Cumhuriyet Başsavcılığı aracılığıyla kılınmaksızın yapabilmeli ve direkt olarak Adalet Bakanlığı CTE'ye bağlı hale getirilmelidir. Adalet Bakanlığı bağlı CTE'de talimatlarını Cumhuriyet Başsavcılığı aracılığıyla kılınmaksızın Ceza infaz kurumu yönetimine bildirmelidir. Protokol kurallarında ayrı bir yere sahip olan ceza infaz kurumları, kendi kurumlarını kurum dışında da temsil edebilmelidir.

Ceza infaz kurumlarında bulunan bir diğer yönetsel problem de sadece ceza infaz kurumlarında uygulanan “Kurum Müdürü” ve “Kurum 2. Müdürü” uygulamasıdır. Ceza infaz kurumlarında bulunan cezaevi müdürleri arasından CTE tarafından yapılan görevlendirme ile kurum müdürü atanması, diğer cezaevi müdürlerinin ise kurum 2. müdürü olarak değerlendirilmesi müdürler arasında çatışmaya neden olmaktadır. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'te kurum müdürlerinin ve kurum 2. müdürlerinin ayrı ayrı görevleri tanımlansa da özlük haklarında bir değişiklik olmadan her iki unvan da Genel İdare Hizmetleri Sınıfında Cezaevi Müdürü olarak hizmet vermektedir. Ayrıca CTE Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği incelendiğinde, ceza infaz kurumlarında cezaevi müdürlüğü için görevde yükselme sınavlarının açıldığını ve ona göre şartlar belirtildiği görülmektedir. İlgili yönetmelikte “Kurum Müdürü” veya “Kurum 2. Müdürü” gibi bir düzenleme yer

almamaktadır. Bu uygulama yasal bir düzenleme ile Cezaevi Müdürü ve Cezaevi Müdür Yardımcısı olarak değiştirilebilir. Böylece cezaevi müdürleri arasında uygulanan ve yönetimde çatışmalara neden olan 1. müdürlük ve 2. müdürlük uygulaması ortadan kaldırılabilir.

Bu bulgular doğrultusunda Türkiye’de son zamanlarda yapılan ceza infaz kurumlarının çağın gereklerine uygun infaz anlayışına göre tasarlandığı ve yapıldığı ancak mevcut hükümlü tutuklu sayısının fazla olmasından dolayı yetersiz kaldığı anlaşılmaktadır. Bu gereksinime yönelik çağdaş infaz anlayışının uygulanabileceği ceza infaz kurumlarının artırılması hükümlü ve tutukluların özgürlüğünün kısıtlanması yanında fiziki yetersizliklerden kaynaklanan sorunlarla da cezalandırılmasının önüne geçilmesi önerilmektedir. Tarihsel süreç boyunca infaz anlayışının sürekli geliştiği bedene yönelik cezalandırmanın terk edilerek eğitim ve iyileştirmeye ve hükümlülerin tahliye edilmesinden sonra topluma tekrar adapte olmasına yönelik infaz anlayışının oluştuğu anlaşılmaktadır. Bu gereksinime yönelikte güvenlik personelinin ve uzman personel sayısının artırılması önerilmektedir. Çalışmamızda Türkiye’de infaz süreci boyunca merkezi ve taşra yönetimlerinde görev alan birimler ve bu görevlilerin infaz sürecindeki görevlerinin neler olduğu, infaz süreçleri boyunca hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumlarında yaşam koşulları, hakları ve yükümlülüklerinin ne olduğu sorularına cevap verilmiştir. Araştırmamızda ceza infaz kurumlarının sadece gardiyanlardan oluştuğuna ilişkin yanlış algıların düzelmesi amacıyla ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların infazı sürecinde uzman personeller ve yöneticiler tarafından gerekli iyileştirme ve eğitim çalışmalarının yapıldığı konusunda geniş bilgiye yer verilmiştir. Ceza infaz kurumlarında alınan bütün kararların yapılan bütün işlemlerin tek başına yönetici tarafından alınmadığı, oluşturulan kurullar tarafından ve ortak karar alınarak uygulandığı bilgilerine yer verilmiştir.

Avrupa Birliği tarafından aday ülkeler için hazırlanan ilerleme raporları incelendiğinde, ceza infaz sistemi ile ilgili olarak en önemli sorunların başında, ceza infaz kurumunda kalan mahkûmların olması gerekenden fazla sayıda olması ve bu sorunun ceza infaz kurumlarının işleyişine yönelik yarattığı problemler gelmektedir. Çalışmanın ikinci bölümünde ceza infaz kurumlarının hazırlanan kanun ve yönetmeliklere göre işlemlerini gerçekleştirdiği, mahkûmların eğitim ve iyileştirilmelerine yönelik ve tekrar topluma

kazandırılması yönündeki çalışmalarını kurullar aracılığı ile yaptığı ancak ilerleme raporlarında belirtildiği gibi mahkûm sayısının fazlalığından kaynaklanan sorunlar nedeniyle tam olarak istenilen düzeyde rehabilitasyon yapılamadığı da görülmektedir. Bu sorunlara yönelik çağın gereklerine uygun daha fazla ceza infaz kurumunun yapılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Basılı Kaynaklar:

- Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü 167 nolu Genelge.(2015) 70817034-010.06.01/2015-585, 5 Haziran 2015.
- Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü 46/1 No'lu Genelge. (2007). B.03.0.CTE.0.00.09.00 / 010.06.02/ 12, 27 Temmuz 2007.
- Adalet Bakanlığı ile DİB Arasında Hükümlü ve Tutukluların Dini ve Ahlaki Gelişimlerini Sağlamaya Yönelik Protokol, (2001).
- Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun.(1984). T.C. Resmî Gazete,18365, 7 Nisan 1984.
- Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun.(1984).T.C. Resmî Gazete,18365,29 Mart 1984.
- Adalet Bakanlığı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri Kontrolörleri Yönetmeliği.(1997). T.C. Resmî Gazete, 23157, 01 Kasım 1997.
- Aday Memurluk Eğitimi Ders Notları.(s.23-25) 2004. Ankara
- Ağcakale, S. (2010). Ceza Mimarlığı. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Akgün, R. (2012). Kadın Hükümlülerin Ceza İnfaz Kurumunda Yaşadıkları Sorunlar ve Başa Çıkma Tarzlarının Belirlenmesi: Eskişehir Çifteler Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Örneği. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Akın, M. M. (2010). Uluslararası İnsan Hakları Mevzuatı Açısından Türkiye'deki Cezaevi Uygulamaları. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Aksoy, F. (2018). Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarında Kalan Tutuklu/Hükümlülerin Fiziksel Uygunluk ve Fiziksel Aktivite Düzeyleri Gaziantep İli Örneği. Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Altuk, M. E., Alşahin, M.E. (2015). Hapis Cezalarının ve Cezaevlerinin Tarihi Gelişimi. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 21, 169.

- Anonim, 2007. Uyap Ulusal Yargı Ağı Projesi, Yayın No: 97560374802, Ankara.
- Anonim, 2011.Ulusal Yargı Ağı, Yayın No:380H00026, Ankara.
- Avrupa Komisyonu (2009-2019). AB Genişleme Politikasına İlişkin 2009-2019 Bilgilendirmesi. Strazburg.
- Avrupa Sözleşmesi.(1998). T.C. Resmî Gazete, 19737, 2 Mart 1988.
- Avrupa Komisyonu (2018). AB Genişleme Politikasına İlişkin 2018 Bilgilendirmesi. Strazburg: Avrupa Komisyonu.
- Basan Keçicioğlu, M.N. (2018). Cezaevi Güvenlik Yönetimi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Batır, U. (2013). E-Devlet Uygulamalarından Adalet Bakanlığı Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi Portalı (Uyap)'ın Etkinliğini Belirlemeye Yönelik Ankara Barosu Avukatları Üzerine Bir Alan Araştırması. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Büro Yönetimi Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Canel, P. (2003). Türkiye'de Cezaevleri ve F Tipi Uygulaması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı.
- Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanun.(1997).T.C. Resmî Gazete, 23075, 6 Ağustos 1997.
- Ceza infaz kurumları ve tutukevleri Ankara personel eğitim merkezi, (2017). Hazırlayıcı Eğitim Ders Notları (Psiko-Sosyal Servis Uzmanları) (s.19). Ankara.
- Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu.(2001). T.C. Resmî Gazete,24439, 21 Haziran 2001.
- Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik. (2005). T.C. Resmî Gazete,25848, 17 Haziran 2005.
- Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük. (2006). T.C. Resmî Gazete, 26131, 6 Nisan 2006
- Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük.(2006). T.C. Resmî Gazete, 26131, 6 Nisan 2006.
- Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük. (2006). T.C. Resmî Gazete, 10218, 06 Nisan 2006.

- Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun.(2004). T. C. Resmî Gazete,25685,13/12/2004
- Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği. (2005). T.C. Resmi Gazete, 25980, 28 Ekim 2005.
- Çeker, K. (2014). Soruşturma Aşamasının Sona Ermesi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Çelik, F. ve Orat, J. (2011). Diyarbakır Vilayeti Hapishaneleri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 7, 75.
- Çitici, F. (2000). 21. Yüzyıla Girerken Cezaların İnfazı Sempozyumu, Ankara: Adalet Bakanlığı Yayın İşleri Daire Başkanlığı.
- Deli Göz, K.; Güzel, D. (2014). Uyap Bilişim Sisteminin Türk Yargı Sisteminde Kullanılmasının Toplam Kalite Yönetimi Açısından İncelenmesi. Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 4(7), ss.69-70).
- Demir, G. (2011). Ceza İnfaz Kurumu Kütüphaneleri ve Türkiye’de Durum. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi
- Demirbaş, T. (2003). İnfaz Hukuku, Birinci Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Dönmezer, S., Erman, S. Nazari. (1994). Tatbiki Ceza Hukuku, (cilt 1, ss. 630). İstanbul.
- Erkul, K. (2006). Türkiye’de Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetmel Sorunları ve Çözüm Önerileri. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Ertosun, A. S. (2000), Yönetim Bakımından Ceza İnfaz Kurumlarının Sorunları, 21. Yüzyıla Girerken Çözüm Önerileri: 21. Yüzyıla Girerken Cezaların İnfazı Sempozyumu,226.
- Gül, N. (2015). Dünyada ve Ülkemizde Cezaevi Mimarlığı ve Güncel Tasarım Ölçütlerinin İrdelenmesi. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Güneş, M. (2012). Uyap Bilgi Sisteminin Bilgiyi Yaratma, Koruma ve Transfer Etme Açısından Adalet Bakanlığı Çalışanlarının Örgütsel Öğrenme Sürecine Etkisinin İncelenmesi: Uzman Kullanıcılar Üzerinde Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Güneş, M. ve Kaya, A.(2013). Ulusal Yargı Ağı Projesi I. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Gürtuna, O. (2009). Cezaevinde Kadın Olmak ve Cezaevinin Kadın Bakış Açısıyla Sosyolojik Değerlendirmesi: Ankara Sincan Kadın Kapalı Cezaevi Örneği. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Hükümlü ve Tutukluların Emanete Alınan Kişisel Paralarının Kullanımına Dair Yönetmelik. (2005). T.C. Resmî Gazete, 25874, 13 Temmuz 2005.
- Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik. (2013). T. C. Resmî Gazete, 28603, 30 Mart 2013.
- Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik. (2005). T.C. Resmî Gazete, 25848, 17 Haziran 2005.
- İlgaz, O. 2016. Türkiye’de E -Devlet Uygulamaları: Uyap Örneği. Lisans Bitirme Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Konya.
- İnfaz Hakimliği Kanunu. (2001). T.C. Resmî Gazete, 24410, 16 Mayıs 2001
- İnfaz Hakimliği Kanunu.(2001). T.C. Resmî Gazete, 24410, 23 Mayıs 2001.
- İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu. (1990). T.C. Resmî Gazete, 20719, 5 Aralık 1990.
- İşkencenin ve Gayri İnsani Ya Da Küçültücü Ceza veya Muamelelerin Önlenmesine Dair
- İşyurtları Daire Başkanlığı.(2018). 2018 faaliyet raporu.
- Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliği. (2016). T.C. Resmî Gazete,29995,12 Aralık 2016.
- Kaçar, N. ve Varol, S., 2011. Adli Bilişimde Teknolojinin Önemi. 6 th International Advanced Technologies Symposium (IATS’11), Elazığ.
- Kamer, K. (2004). Cezaevi İdaresi, Aday Memurluk Eğitimi Ders Notları içinde (18- 53). Ankara: Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Ankara Eğitim Merkezi Yayınları
- Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu.(2012). T.C. Resmî Gazete, 28338, 29 Haziran 2012.

- Kaptanoğlu, C. (2000). Panopticondan F Tipine Tecrit. Birikim Dergisi, 136, 1.
- Karakaş Doğan, F. (2009). Cezanın Amacı ve Hapis Cezası. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Ana Bilim Dalı Kamu Hukuku Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kaymaz, S. (2012). 5237 Sayılı Türk Ceza Kanuna Göre İştirak Halinde İşlenen Suçlarda Nitelikli Hallerin Diğer Suç Ortaklarına Geçiş Sorunu, 16, 118).
- Kurt, M. (2006). Türkiye’de Ceza İnfaz Kurumlarının Sorunları. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Manuel R. L. (1967) Türkiye’de Suçluların İslahı(Çev: M. T. Yücel). Ankara, Adalet Bakanlığı Yayınları,s.12,13.
- Odabaşı, L. (2016). Cezaevi Endüstrileri ve Cezaevi Özelleştirilmesi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi (Siyaset Bilimi) Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Oğlakçıoğlu, O. (2008). Medeni Usul Hukuku Yönünden Elektronik Adli İletişim. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, İzmir.
- Özbek, V. Ö. (2019). İnfaz Hukuku, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Özbulut, E. (2005). Mevcut Yasal Düzenlemelerin Ceza İnfaz Kurumları Personeline Uygulanması ve Karşılaşılan Sorunlar, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Özcan, Ö. (2010). Ceza ve İnfaz Kurumlarında Yapılan Mesleki Eğitim Programlarının Öğretmen ve Hükümlü ve Tutukluların Görüşlerine Göre Bazı Boyutları. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Özkan, R. (1998). Cezaevlerinin Eğitimci ve İslah Edici Boyutu. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Ravanoğlu, A. (2018). Ceza İnfaz Kurumlarındaki Mahkûmlarda Algılanan Sosyal Desteğin Kurumdaki Uyum ve Ruhsal Durum ile İlişkinin İncelenmesi. Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Sağlam, M. Y. (2003) Ceza İnfaz Kurumları Mimarisi ve Türk İnfaz Sisteminde Mimari Özellikler, Ankara Adalet Dergisi, 14,226.
- Salihoğlu Günelsu, S. (2014). Kadın Cezaevlerinin Toplumsal Cinsiyet Bakış Açısı ile Değerlendirilmesi. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Sarıdiken, M. (2011). Hükümlü ve Tutukluların Meslek Edindirme Faaliyetlerinin İş Yaşamlarına Etkisi: Maltepe Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde Örnek Çalışma. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Sevimli, Z. (2000). Ceza İnfaz Kurumlarında Güvenlik, Ankara: Adalet Bakanlığı Yayınları s. 22.
- Songur, L. (2015). Ulusal Yargı Ağı Projesi (Uyap)'ın Adli Yargı Teşkilatının İşleyişine Getirdiği Yenilikler Üzerine Bir Araştırma "Konya İli Örneği". Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Üretim Yönetimi ve Pazarlama Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Şen, Ş. (2016). Ceza İnfaz Kurumlarında Verilen Eğitim Faaliyetlerinin Yaşam Boyu Öğrenme Açısından Değerlendirilmesi (Zonguldak İli Örneği). Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yaşam Boyu Öğrenme Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Tecim, E. (2006). Cezaevlerinde Dini Yaşantı ve Din Algısı: Konya Örneği. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı Din Sosyolojisi Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanunu.(2012). T.C. Resmî Gazete, 28339, 30 Haziran 2012.
- Uyanık, M. Z. (2017). Batı Doğu Kültüründe Hapishane. Mizânü'l-Hak İslami İlimler Dergisi, 93.
- Yılmaz, Ç. (2017). Tarihsel Süreç İçerisinde Ceza İnfaz Kurumlarının Gelişimi ve Önemli Olayların Kriminolojik Sıralaması. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yılmaz, V. (2011). Açık Ceza İnfaz Kurumlarının Hükümlüleri Toplumsal Yaşama Hazırlama Çalışmalarının Silivri ve Maltepe Açık Ceza İnfaz Kurumları Örneğinde İncelenmesi. Maltepe Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü İnsan Hakları Ana Bilim Dalı.
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

12662 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tevkifevlerinin Yönetimine ve Cezaların İnfazına Dair Tüzük. (1967). T. C. Resmî Gazete, 12662, 01 Ağustos 1967.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu. (2004). T. C. Resmî Gazete, 25611, 12 Ekim 2004

5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun. (2004). T. C. Resmî Gazete, 25685, 13 Aralık 2004.

Elektronik Kaynaklar:

Adalet Bakanlığı. (15/03/2019). Erişim Tarihi:31/07/2019,
<http://www.iydb.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/1532019162712tanitim.pdf> . Erişim Tarihi: 12/06/2019

T.C Adalet Bakanlığı, Bilgi İşlem Daire Başkanlığı. (2011). Uyap Uygulamaları (No: 124/1). Erişim Adresi:
<https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/e71fa426-b7c4-41ca-81af-b2828a41474e.pdf>. Erişim Tarihi: 09/07/2019

Ceza Muhakemesinde Ses ve Görüntü Bilişim Sisteminin Kullanılması Hakkında Yönetmelik (2011, 20, Eylül). Erişim Adresi:
<https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/88dc71e0-36dc-4ea4-9298-e314b825e3b7.pdf>. Erişim Tarihi: 28.09.2019.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). Ceza İnfaz Kurumu Kâtiplik İşlemleri. Erişim Adresi:
http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller/Ceza%20%C4%B0nfaz%20Kurumu%20K%C3%A2tiplik%20%C4%B0%C5%9Flemleri.pdf. Erişim Tarihi:28/07/2019.

<https://www.adliyeci.com/kovusturma-nedir/>, Erişim Tarihi: 28.07.2019.

<http://www.cte.adalet.gov.tr/menudekiler/mevzuat/protokol/P17.pdf> Erişim Tarihi: 05 Ağustos 2019.

<http://www.cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/Gorevler>. Erişim Tarihi: 25/09/2019.

<https://avukat.uyap.gov.tr/main/avukat.jsp>. Erişim Tarihi: 14/07/2019.

<http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html> Erişim Tarihi:28/07/2019.

<http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html#> Erişim Tarihi:28/0/2019.

<http://www.acikogretimadalet.com/infaz-sistemleri-konusu.html>, Erişim Tarihi: 01/08/2019.

<http://www.afozetleri.com/adalet/infaz-hukuku-2-unite-ozeti-144.html>, Erişim Tarihi: 01/08/2019.

<http://www.cte.adalet.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 28/07/2019.

<http://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 01/08/2019.

http://www.cte.adalet.gov.tr/menudekiler/egitim_servisi/genelbilgi.asp, Erişim Tarihi: 08/082019.

http://www.iydb.adalet.gov.tr/Resimler/BilgiBankasi/2822019181508faaliyet_raporu_2018.pdf, Erişim Tarihi:31/07/2019.

http://www.cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/cik-genel-bilgi_ Erişim Tarihi: 30/09/2019.

http://www.iydb.adalet.gov.tr/Resimler/BilgiBankasi/2822019181508faaliyet_raporu_2018.pdf, Erişim Tarihi: 11/08/2019.

<https://cte.adalet.gov.tr/Home/Tumhaberler/1>, Erişim Tarihi: 15/12/2022

ISBN: 978-625-367-263-8